

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate. Sarajevo št. 7563. Zagreb št. 39.011. Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Francija na križišču

Francoski parlament, kjer že nekaj dni traja zunanje-politična debata, stoji pred usodopolno odločitvijo, ki je tesno povezana z imenom — Španije. Iz Španije, ki je južna sosedica Francije — kar nikoli ne smemo pozabiti — prihajajo poročila, da se pod udarci nacionalističnih armad državljanska vojna bliža svojemu koncu. Kakšna bo jutrišnja Španija, ki jo bo Francija imela za sosedo? To vprašanje je zadnje dni planilo po zbornišni dvorani, izzvalo izbruh nasprotujočih si političnih strasti in poslance razklato v dve skoraj enako močni skupini. Ena skupina z veliko odločnostjo zagovarja stališče, da naj se Francija ne boji Francove Španije, čeprav je ob svojem rojstvu uživala močno podporo Italije in Nemčije, marveč naj čim prej z nacionalisti sklene prijateljstvo, ki bo bolj varovalo pirenejske meje, kakor utrjena črta iz železa in betona. To skupino vodi bivši ministrski predsednik Flandin in desničarski poslanec de Kerillis in jo zagovarjata z vsem genijem svojih govorniških darov kakor tudi z vso gorečnostjo svoje ljubezni do francoske domovine. Tej skupini nasproti stoji druga, po številu enako močna, ki zahteva, da mora Francija nemudoma na pomoč razpadajoči rdeči Španiji, da mora poslati orožja in ljudi, da se bo mogla ohraniti, pa naj francosko vmešavanje rodi kakršnekoli zunanje-politične posledice. Voditelj in govornik te skupine je bivši socialistični ministrski predsednik Leon Blum, za njim pa stoji strnjena vsa levičarska fronta od komunistov do levega krila radikalnih socialistov.

Položaj sam bi ne bil toliko dramatičen, če bi k tej debati ne tvorili ozadja dve pomembni dejstvi. Prvo dejstvo je, da mora Francija v svoji politiki stalno voditi račun o stališču Anglije, brez katere ne sme samovoljno storiti nobenega koraka. Ne sme, kar je točno v toliko, da Franciji njeni življenjski interesi sami zapovedujejo, da se v sedanjem mednarodnem položaju zvesto drži svoje angleške zaveze, ker bi sicer pretela nevarnost, da bi osamljena stala nasproti težavam, ki vstajajo skoraj izraza vseh obzorij. Francija se bo potemtakem odločila za pomoč rdeči Španiji, ali za priznanje nacionalistične vlade pač tako, kakor bodo rekli v Londonu. O angleški vladi pa vemo, da bi francoskega vmešavanja v obliki, kot ga predlagajo Blum in pristaši, nikoli ne dovolila. Drugo dejstvo pa je slovesno službeno zagotovilo, ki ga je Mussolini dal Chamberlainu, da se bo Italija takoj popolnoma umaknila iz Španije, kakor hitro bo končana državljanska vojna, ker tamkaj nima nobenih težav po kakšnih osvoboditvah. Toda Mussolini je dodal evarilo, da bo Italija spremenila svoje stališče, če bi katerakoli druga velesila — misleč pri tem Francijo — hotela v Španiji posredovati z orožjem v roki. Mussolinijevo zagotovilo, dano Chamberlainu, velja tudi za Francijo, in si le težko predstavljamo francosko vlado, ki bi ga hotela prežreti, ko bo sklepala o končnoveljavnem stališču, ki ga bo zavzela do španskega vprašanja. Gonja Blumove skupine, pa čeprav se odeva z navidezno tako rodoljubnim suknjičem, je v luči omenjenih dveh dejstev zločinske narave in izhaja iz temnih virov, ki jih ne more prikriti noben še tako darovit patriotičen govor. Pripravi Francijo, da se odloči za javno in odprto vojaško pomoč rdeči Španiji, je danes istovetno s poskusom, da se jo pahne — osamljeno — v vojno strašnih obsegov. O tem ne more in ne sme biti več nobenega dvoma.

Ob uri, ko to pišemo, francoski zunanji minister Bonnet, ki ima namen zaključiti zunanje-politično debato z velikim govorom, še ni prišel na vrsto in še ni znano, kakšno stališče je sprito dveh taborov v parlamentu in sprito dveh političnih smeri, ki se za Francijo odpirata z ozidrom na špansko vprašanje, francoska vlada uradno zavzela. Toda že v naprej smemo reči, ne da bi se zmotili, da bo zunanji minister v imenu vlade vsako vmešavanje, za katerega se komunisti in socialisti tako divje ženejo, odklonil, ne morda iz kakšnega strahu ali na kakšen zunanji pritisk, marveč po modrem preudarku, da Francija sebi in svoji kulturi, ki ima tako zavidanja vreden hlesk po svetu, najbolj služi, če ostane Francija in dovoli Špancem, da po tako strahovitih preizkušnjah organizirajo državo, ki bo izključno — španska. Takšna Španija bo tudi najboljše jamstvo za varnost francoske meje, a tudi za varnost zapadne kulture, ki je svetovnemu komunizmu in svobodomiselnosti ni uspelo potopiti v potokih nedolžno prelite človeške krvi, in ki nosi zatorej v sebi poročilo, da bo v bodočnosti še opravila veliko poslanstvo.

Od treh strani na Barcelono

Od 23. decembra dalje so nacionalisti ujeli 40.000 rdečih Komunisti se hočejo izdivjati v novih grozodejstvih

Hendaye, 20. jan. dl. Z bojišč v Kataloniji poročajo, da so se izboljšale vremenske razmere. Zato so tudi z veliko silovitostjo oživel boji. Na levem krilu Francove ofenzivne armade so čete, ki so pred nekaj dnevi zasedle važno cestno križišče Pons, prodirale dalje po dolini reke Segre na eni strani in po cesti, ki vodi proti Manresi na drugi strani. Južneje od Ponsa so aragonske čete zasedle silno važno cestno križišče Calaf. To mesto leži na sredi med Cervero in Manreso in je obnem križišče ceste, ki vodi iz Ponsa v Igualado. Mesto Calaf leži že na obronkih močnega gorskega masifa Montserata, ki edini še od severozapadne strani zapira pot proti Barceloni. V središču so Francove čete že prišle tik pred Igualado, ki je važno cestno križišče in konča postaja železnice, ki vodi iz Barcelone po dolini reke Noya. Sodijo, da se Igualada, ki leži v podnožju Monserata, ne bo mogla dolgo braniti. Velik napredek pa zaznamujejo tudi marokanske čete, ki prodirajo ob obali. Dosepele so v neposredni bližini Vendrella, ki leži 30 km vzhodno od Tarragone (40 km od Barcelone) in je važno cestno in železniško križišče. Število ujetnikov od 23. decembra dalje dosega 40.000.

Velika premoč Francovega orožja

Sovjetska letala so se izkazala neokretna in lahko ranljiva

Po teh uspehih sodeč se zdi, da se tudi najbližja obramba Barcelone ne bo mogla dolgo držati pred osredotočenim napadom Francovih divizij. Poročevalci z bojišča govorijo o veliki premoči posebnega Francovega topništva, ki prizadeva nasprotniku velike izgube in s presenetljivo točnostjo ruši močno zgrajene utrdbe, o katerih so vojaški strokovnjaki sodili, da bodo bolj odporne. Čuti se tudi velika premoč Francovega letalstva. — Letala barcelonske vlade so večina tipa »Martin-Bomber«. To je ameriški patent, ki pa je izdelan v Rusiji. Ta letala so zelo hitra in dosega do 500 km brzine na uro. Toda konstrukcija je neokretna, zelo lahko ranljiva v bistvenih strojnih delih, in kar je najslabše: kljub svoji velikosti morejo sprejeti le eno četrtino teže bomb v primeru z italijanskimi ali nemškimi letali. Zaradi teh pomanjkljivosti italijanski letalci v resnici sestrelje veliko teh sovjetskih letal, ker se jako rada vžgo in ker je njihova vojna sposobnost kljub izvrstnemu stroju razmeroma majhna.

Orožje rdečih: Strupeni plini

Po najnovejših vpoklicih pod orožje razpolaga Barcelona z veliko množino borcev. Njene obrambne sile cenijo na kakih 300.000 mož, ki pa seveda niso izvežbani in bi bili za boj šele čez nekaj tednov sposobni. Zaradi tega je v vladnih barcelonskih krogih dvojno mišljenje: ena struja je pomirljivejša, ki bi hotela pogajati se s Franciom in se eventualno tudi predati, da obvaruje deželo pred uničenjem. Druga struja pa je bojovitejša. To so pred vsem komunisti, za katerimi stoje Sovjeti. Ti pridigujejo boj do zadnjega in so baje celo nasvetovali uporabo strupenih plinov. Toda verjetno je, da to mnenje boljše virov ne bo prodrlo, ker je preveč dvorezno in ker rdeča vlada še vedno razpolaga z nekaj velikih mest, ki bi po takem načinu boja bili predvsem prizadeti.

Zaradi Francovih pozivov po radiu na preddajo so večeraj policijske oblasti zaplenile po vsej Barceloni radio-sprejemne aparate. Onim, ki ne bi hoteli oddati aparata, je zagroženo s smrtno kaznijo.

Iz krajev, ki so jih morali rdeči v naglici zapustiti, poročajo sedaj o velikih grozovitostih, katere so zagrešili komunisti nad politično drugače mislečim prebivalstvom.

V Tarragoni na primer so takoj ob pričetku državljanske vojne komunisti zaprli 3000 oseb, od teh so jih 350 že v nekaj dneh postrelili, in sicer navadno kar s strojnico. V naslednjih mesecih pa so jih pobili še mnogo več. Vsega skupaj je bilo v Tarragoni za časa komunistične strahovlade pomorjenih nad 1500 ljudi.

V Reusu so nekaj ur, preden so morali rdeči mesto zapustiti, postrelili nad 300 oseb. V Tarragoni in v Reusu so vse cerkve izropane in na neverjeten način oskrunjene.

Po zavzetju Tarragone ima Franco v oblasti od 50 glavnih pokrajinskih mest 38. Ozemlje, ki so ga v zadnjih dneh narodne čete zasedle, je gospodarsko velikega pomena. Na njem se pridelava 12% vsega španskega olja. V delti Ebra, ki je zdaj popolnoma zasedena, se letno pridelava okrog 70 milij. kg riža, to je četrtino vse riževne produkcije v Španiji.

Lerida, 20. jan. AA. Reuter: Nacionalisti so danes opoldne vkorakali v Calaf. Z zavzetjem tega kraja je zelo ogrožena prva obrambna črta republikanske armade pred Barcelono.

Salamanca, 20. januarja. AA. (DNB.) Poročilo nacionalističnega poveljstva potrjuje vsa prejšnja poročila, ki govorijo o zmagovitem napredovanju nacionalističnih čet v Kataloniji. Poročilo naštevava še nekoliko manjših krajev, ki so jih zasedle nacionalistične čete. Nacionalistične čete so ujele sredi 40 častnikov in 1485 vojakov republikanskih čet. Na andaluzijskem bojišču so nacionalistične čete ujele 428 republikancev ter zaplenile velike količine vojnega materiala. Sestreljeni sta bili tudi dve republikanski letali. Nacionalno letalstvo je bombardiralo več krajev, kjer so se vršile koncentracije republikanskih čet.

Reka beguncev se vali v Barcelono

Pariz, 20. januarja. b. Z meje poročajo, da opažajo vedno večji dotok beguncev iz Barcelone in onega dela Katalonije, ki je še v rokah republikanske vlade. Begunci so zasedli barcelonske

ulice in komaj pridejo do hrane. Njihov položaj je obupen. Upajo, da bodo v teku dveh do treh dni njihovo stanje zboljšali, ker je na poti v Barcelono večja množina hrane. Splošna zveza delavcev je poslala na delavske mase proglas, s katerim odobrava splošno mobilizacijo, ki jo je predpisal generalidad, vendar pa v tem proglasu pozivajo vse delavske voditelje, naj dajo delavstvu zgled in naj se prvi javijo na fronto. Prav tako bodo morali iti na bojišče vsi oni iz ozadja, ki so se do zdaj znali spretno umikati in katerih ozadje več ne potrebuje.

Burgos, 20. januarja. AA. Havas: Nacionalistični oddelki so zavzeli Caberrio Sanelas, na sektorju Igualada pa Sampere. Na južnem odesku so tudi marokanske in navarske čete napredovale.

Glas iz Belja Jugoslavija ostane v sporih med velesilami neutralna

Rim, 20. januarja. TG. Virginio Gayda, ki se nahaja sedaj v Belgradu, objavlja v svojem listu »Giornale d'Italia« zopet daljši članek o pomenu sestanka Stojadinovič-Ciano v Belju. V svojem članku posebno poudarja, da v Belju ne bodo podpisovali nobenega novega sporazuma, ker je pogodba, sklenjena dne 25. marca 1937 vsa vprašanja med Italijo in Jugoslavijo razčistila in vojno med njima za vedno izključila. Virginio Gayda piše dalje, da bo v Belju mnogo govora o Sredozemskem vprašanju in o sporu med Italijo in Francijo, v katerem bo Jugoslavija ostala nevtralna, kakor to zahtevajo njeni interesi. Jugoslovansko-italijansko prijateljstvo je omogočilo, tako zaključuje Virginio Gayda svoja izvajanja, ne samo pomiritev na Jadranu, marveč je poslalo izhodišče širokopotezne pomirjevalne politike, ki bo vso to obsežno področje tja do sovjetske Rusije spravilo pod zaslavo miru ne s kakšnimi vojaškimi zvezami, marveč s prijateljskimi pogodbami, ki od držav ne bodo ničesar drugega zahtevale, kakor da druga drugo spoštujejo. Sestanek v Belju je temeljni kamen takšne velike mirne stavbe.

Nadaljna poročila na tretji strani!

Pretep v francoskem parlamentu / Naval komunistov na desničarje - zaradi Španije

Pariz, 20. jan. c. Danes popoldne ob 15 se je nadaljevala seja parlamenta in razprava o francoski zunanji politiki. Desničarski poslanec Herriot je govoril prvi in zagovarjal politiko zblizanja med Francijo in Nemčijo, zahteval pa je, da naj francoska vlada takoj odpove pogodbo s sovjetsko Rusijo.

Za njim je govoril bivši letalski minister in voditelj leve v radikalni stranki Pierre Cot, ki je začel svoj govor s tem, da je razlagal nemško propagando v Evropi. Ko mu je neki desničar vpadel v besedo in ga vprašal, če se kakšna propaganda ne širi še iz neke druge države, mu je Pierre Cot odgovoril: »Vidim, da ima nemška propaganda uspehe tudi v francoskem parlamentu.« To je izzvalo ogromno razburjenje na desnici, nastalo je silno vpitje v zbornici in desnica je levičarjem vpila, da so moskovski agentje, levica pa desničarjem odgovarjala da so nemški agentje. Hrup je bil tak, da je moral Herriot za četrt ure prekiniti sejo.

Ko se je seja parlamenta zopet začela, je hotel Pierre Cot nadaljevati s svojim govorom. Toda ni mogel do besede, ker so si sedaj skočil v las nekatere desničarski poslanci in komunisti. Desničarji so vzklikali, da je treba komuni-

stično stranko razpustiti, ker je to stranka, ki je v službi tujine. Prerokanje je doseglo višek, ko se je v svoje klopi pognal v sredino zbornice voditelj komunističnih poslancev Thorez ter hotel dejansko napasti desničarskega poslanca Duplessisa. Ta se ga pa ni ustrašil in je skočil svojemu nasprotniku nasproti. Sluge so hitro napravile kordon, toda oba nasprotnika sta hitro prodrli kordon. Na »bojišču« je moralo skočiti 12 poslancev, ki so oba razjarjena poslanca le s težavo spravili narazen.

Pierre Cot je le počasi prišel do besede in zahteval od Bonnet, da naj vodi politiko prijateljstva z demokratičnimi državami. Posebno naj se obrne v Washington in pa v Varšavo. Peset je govoril o Beckovem obisku pri Hitlerju. Zunanji minister Bonnet je segel govorniku v besedo in izjavil, da ga je Beck, preden je odšel v Berchtesgaden, obvestil o tem obisku in mu obenem izjavil, da je francosko-poljsko prijateljstvo ena izmed političnih osnov njegove vlade. Zunanji minister je dodal: To je tudi stališče francoske vlade. Nato je Peset izrazil zadovoljnost, da je slišal takšno izjavo.

Sprejem grofa Ciana v Belju. Desno od njega dr. Stojadinovič

Politični zapiski

»Seljački dom« o sklepih HSS

»Seljački dom« je 19. t. m. prinesel o sklepih hrvatskih poslancev pod predsedstvom dr. Mačka tole poročilo: »Sestanek in posvet hrvatskih narodnih poslancev pod predsedstvom vodje hrvatskega naroda dr. Vladka Mačka je bil v nedeljo 15. prosinca ter je hrvatsko narodno zastopstvo sprejelo že znane sklepe za nadaljnje delo in boj. Obravnavali so vsa politična vprašanja ter so bila narodnim zastopnikom izdana navodila za tim boljše in živahnije delovanje po vseh organizacijah hrvatskega seljaškega pokreta. Narodni zastopniki so poročali o stanju organizacij in o razpoloženju med ljudstvom ter so podali tudi svoje predloge za nadaljnje delo. Hrvatski narodni zastopniki, ki jim je glavni volivni odbor priznal mandate, ne poudarjajo v Belgradu v skupščini. Predsedniku HSS in vodji hrvatskega naroda dr. Vladku Mačku je hrvatsko narodno zastopstvo izrazilo neomejeno zaupanje ter mu dalo popolno svobodo, da v njegovem imenu ukrepa potrebno v smislu sprejetih sklepov. Posvet je potekel v popolni slogi in soglasju ter so bili vsi predlogi, kakor tudi razglasi sklepi sprejeti z vzklikom.«

»Hrvatski Dnevnik« o političnih zvezah

Glasi dr. Mačka »Hrvatski Dnevnik« v svoji številki od 20. prosinca v uvodniku polemizira s pisanjem »Vremena« in »Samoupravca«, ki sta iz pisanja zagrebskega »Obzorja« sklepala, da so vezi med HSS in srbijansko združenje opozicije zrahljane. Med drugim pravi »Hrvatski Dnevnik«: »Kako se bodo končno zastopniki združene opozicije držali, to se bo šele videlo, kakor se bo tudi videlo, kako se bodo razmere in odnosi med posameznimi skupinami razvijale. Dejstvo namreč je, da je HSS v svoji resoluciji svoje stališče natančno določila. Ta resolucija je bila natanko znana samostojnim demokratom, ki so potem, ko je bila sprejeta, prišli na skupno sejo, kjer so bili izmenljivi pozdravni nagovori. Potem takem ni nastopila nobena sprememba v SDK, katero sestavljata dve stranki, ki sta stalno ohranili svoje strankarske posebnosti, ki pa sta vendar vodili skupno politiko.«

V drugem delu članka se list peča z belgrajsko »Samoupravco« in njenim pisanjem na naslov dr. Mačka in njegovih resolucij, nakar pravi »Hrvatski Dnevnik«: »Iz tega pisanja se jasno vidi, da »Samoupravca« tudi po zagrebskih nedeljskih resolucijah zagovarja sporazum dr. Mačka in dr. Stojadinovića. Če torej ta resolucija po njenem mišljenju ni nobena ovira za tak sporazum, tedaj je logično, da ne more biti niti za združeno opozicijo in SDS ovira, da ohranijo dosedanje zveze, ki niso bile niti za en hip prekinitve. To so dejstva, ki jih je treba imeti pred očmi, ko presojamo politično stanje in medstrankarske odnose. Ta dejstva pa smo naglasili iz informativnih razlogov, ne da bi se bili spuščali v ocenjevanje posameznih trditvev in predpostavk.«

JNS nima nič povedati

Dne 18. t. m. je v Belgradu imela JNS sejo svojega političnega odbora. O tej seji je bilo izdano kratko uradno poročilo, v katerem je bilo med drugim rečeno, da se seji predsedoval gospod Peter Zivković in da so obravnavali politični položaj. — Kaj pa ti gospodje sodijo o političnem položaju, tega v uradnem komuniciraju niso povedali, menda zato ne, da bi njihovo mnenje nikogar ne zanimalo, ker za javnost ni prav nič važno, kaj si med seboj pripovedujejo.

Mačkovski srbski poslanec prestopil v JRZ

Belgrajsko »Vreme« od 20. t. m. poroča: »Narodni poslanec g. Stamenko Stokić, izvoljen na listi g. dr. Mačka kot pristaja skupine g. Ace Stanojevića, je pristopil k JRZ in se je večerj vpisal v poslanski klub JRZ.« — Kakor znano, je ta skupina na Mačkovski listi pri volitvah dobila dva poslance, Stokića in dr. Laza Markovića. Sedaj je dr. Laza Marković ostal sam, opozicija pa se je skrčila na 19 članov.

HSS opozarja na volivne imenike

»Hrvatski Dnevnik« je te dni prinesel pozive svojih zaupnikov, naj se sedaj brigajo za izpolnitev volivnih imenilov. Kakor poroča »Obzorje«, je tudi tajništvo hrvatske seljaške stranke razposlalo pozive te-le vsebine: »Ker se meseca prosinca v volivne imenike vpisujejo novi volivci, se zato vsi predsedniki organizacij HSS pozivajo, da natančno pregledajo te imenike ter vse pomanjkljivosti popravijo. Pri zadnjih volitvah se je pokazalo, da so mnogi imeniki bili premalo natančno sestavljeni in da jih je bilo mnogo, ki so sicer imeli volivno pravico, pa niso bili vpisani. Mnogo pa jih je bilo v imenikih, ki so se že davno preselili drugam ali pa umrli. Zlasti je treba paziti na mladeniče, ki se privikarjajo vpisujejo, oziroma so pri vojakih, pa bodo še letos dovršili svojo vojaško dolžnost. Da bodo volivni imeniki res natančni, za to so odgovorni predsedniki organizacij HSS.« — Dasi ima ta naš zapisek zgolj informativen namen, vendar bi pri tej priliki omenili, da bi bilo prav, ko bi se tudi pri nas zaupni možje za to stvar sedaj pobrigali. Pobrigajo pa naj se kajpada tudi ljudje sami, ker je tudi pri nas, kakor so volitve pokazale, še mnogo ljudi, ki niso vpisani. Kdor ni vpisan, ne more voliti.

Zoper pačenje hrvatske zgodovine

Zoper Grisogonovo predavanje o hrvatski preteklosti v Belgradu je nastopil tudi zagrebaški »Obzorje«, ki med drugim tako pravi: »Mogli bi omeniti celo vrsto moških in odkritih nastopov naših narodnih prvakov, ki zavračajo trditve dr. Grisogona. Dovolj bo, če pri tej priliki omenjamo moški odgovor Strossmayerja Francu Jožetu v Belovaru... Ker pa ta zgrad ni osamljen in pa zaradi splošnega držanja hrvatskega naroda v boju zoper tuje, ne vemo, čemu je dr. Grisogonu bilo treba tako nepravilno govoriti o hrvatskem narodu. Ne verujemo namreč, da bi bil dr. Grisogono tako govoril zaradi svojih poslušalcev, ker je tudi med njimi najbrže bilo ljudi, ki poznajo hrvatsko zgodovino in hrvatski narodni značaj. Naglasiti moramo, da se že dalje časa ponavlja taka metoda o popisovanju hrvatske zgodovine in hrvatskega narodnega značaja, ko nam pripisujejo večkrat lastnosti, ki so nam tuje. In verjetno je, da se to dogaja zato, ker naša javnost večkrat take stvari preze. Sodimo, da je to napačno. Zakaj, kdor molči, večkrat škodo trpi.«

Slovenski poslanci so ministru Cvetkoviču izročili spomenico o potrebah Slovenije

Minister za socialno politiko je takoj nakazal 1 milijon dinarjev

Belgrad, 20. januarja. m. Zaradi pravnih praznikov je večina poslancev odšla na svoje domove in v volivne okraje. V Belgradu pa so ostali poslanci tekmo dneva opravljali posredovanja pri posameznih ministrstvih.

V Belgradu je ostalo tudi nekaj slovenskih poslancev, med njimi g. Tratnik, ki je bil danes dopoldne sprejet pri ministru za socialno politiko in ljudsko zdravje Dragiši Cvetkoviču ter mu je ob tej priliki izročil spomenico vseh slovenskih poslancev. V spomenici slovenski poslanci znova opozarjajo ministra za socialno politiko na dejstvo, da je Slovenija glede prehrane in pridelovanja kmetijskih pridelkov močno pasivna ter je potreben uvoz vsake leto velikega dela življenjskih potrebščin. Ta uvoz hrane pa postane še večji v letih raznih vremenskih neugod. Slovenija so posebno lanske leto zadelo vremenske nesreče. Po suši so bili prizadeti okraj: Črnomelj, Novo mesto, Litija, Kočevje. Toča je za nekaj let uničila vinograde v brežiškem, šmarnem in ptujskem okraju. Škoda je znašala več deset milijonov. Ljudje so v teh krajih navezani edino le na dohodek od vina. Sedaj se nahajajo v težkem stanju, ker nimajo dovolj hrane in ne obleke. V

nekaterih krajih Slovenije je precej nezaposlenih, tako v dravogradskem okraju zaradi ustavitve dela v rudniku Leše in v kamnolomih v Ribnici na Pohorju. Težak položaj je v slovenskih rudniških revirjih.

Minister za socialno politiko je upošteval gornja dejstva nakazal še nekaj nad milijon dinarjev. Ta znesek pa nikakor ne zadostuje je zaradi tega slovenski poslanci apelirajo na ministra za soc. politiko, da da na razpolago v ta namen vsaj še dva milijona dinarjev. Socialni minister je predloženo spomenico prebral z vso pozornostjo ter dejal, da bo obljubljeno podporo tudi nakazal. Ves ta problem bo proučil z g. banom, s katerim bo imel prihodnji teden posebno konferenco.

G. poslanec Tratnik je stopil v stik tudi z merodajnimi činitelji Privilegirane agrarne banke za po toči prizadete kraje. Dopoldne je nadalje g. poslanec poskrbel v železniškem ministrstvu za napravo obločnice za postajo Blanca. Popoldne je bil sprejet pri gradb. ministru dr. Kreku ter je pri njem posredoval glede rajhenburške vodovoda ter preskrbe prebivalstva z dobro pitno vodo v nekaterih zapuščenih brežiških vodovodih.

Maščevalna roka iz groba...

Kaj je IRA? — Kdo je Plunkett?

Temna ozadja terorističnih atentatov v Angliji in na Irskem

London, 20. jan. TG. V »Evening Standardu« je izšel kratek popis IRA (Irish Republican Army — Irski republikanska garda), ki je osumljena, da je organizirala bombne atentate in eksplozije peklenških strojev po raznih mestih Anglije, Škotske in severne Irske.

IRA je ostanek nekdanje irske tajne prosto-volske čete, ki se je borila za svobodo Irske. Danes je Irski svobodna, toda tajna organizacija še vedno obstaja. Niti angleška tajna policija ne ve, kako močna je še ta teroristična skupina, kdaj je njen voditelj in kje njen generalni štab. Na vratih katoliške stolnice v južnem Londonu so našli nabit razglas IRA, podpisan: Georg Plunkett.

Kdo je ta tajništev Plunkett? Ali je ta Georg brat Jožeta Plunketta, katerega ime je bilo podpisano pod letaki v času irske revolucionarne vaje med svetovno vojno? Ime Plunkett ima jekleni zvok v irski zgodovini. Grofi Plunkett so dolge rodove stali na čelu vse borbe proti angleški nadoblasti na Irskem. Ko se je zrušil veliki-nočni upor l. 1916, so ujeli tri brate Plunkett, Jožeta, Jakoba in Jurija. Vsi trije so bili na smrt obsojeni. Jožef je bil ustreljen, Jakob in Jurij pa sta bila obsojena na doživetje, a sta bila na koncu vojne spuščena na svobodo ter sta se vrnila k svojemu danes 80 let staremu očetu, poglavarju grofovske družine Plunkettov. Od takrat pa do danes se o tem imenu ni govorilo in tudi ni slišalo. Ko se je pojavilo na tajništevih letakih in razglasih, je vzbudilo pretresljive spomine in ostaja vtis, kakor da bi se bila dvignila roka iz davnega groba in pisala maščevalne besede po angleških in irskih hišah.

Tajna organizacija IRA je danes v boju na vse strani. Bori se proti irski vladi de Valera, bori se proti severni Irski, bori tudi proti Angliji. De Valera, nekdanji njen bog je danes njen najhujši sovražnik. Kako močna je IRA danes nikdo ne ve. Za časa velikonočnega upora l. 1916. je štela okrog 18.000 mož. Po vojni je članstvo hitro naraslo in l. 1921 doseglo baje 100.000 tajno organiziranih članov teroristične organizacije. Potem je hitro razpadla in izginila nekeje v podzemlju, od koder se od časa pojavlja z bliskovitimi organiziranimi terorističnimi napadi, nato pa zopet izgine v nepoznanost. Tako se je pojavila takrat, ko je de Valera prevzel oblast na Irskem in se je zdelo, da je združitev severne in južne Irske gotova stvar. Takrat se je zbralo kar okrog 23.000 teh prostovoljcev, ki so v strjeni črti napadli severno-irsko mejo, požgali carinske hiše in nametali bombe v kinodvorane, koder so kazali sliko angleškega kralja. Po l. 1935 ni nikdo nič več slišal o delovanju IRA. Sedaj pa vse Angliji in Škotski skrbno organizirani bombni atentati pa so pokazali, da ta organizacija še živi.

Angleška policija si je postavila nalogo, da dožene, če še danes stoji za IRA ista tujca sila, ki je z njeno pomočjo l. 1916. na Irskem organizirala upor proti Angliji. V poučenih krogih trdijo, da bo to lahko dožniti. Bombni atentati po Angliji bi potem imeli tudi zunanje-politične posledice.

Policija z žarometi straži letališče in postaje

London, 20. januarja. b. Na Scotland Yardu (sedež policije) v pretekli noči zopet ni nihče spal. Nevarnost novih atentatov je prisilila Scotland Yard, da vse noči vodi preiskave in da stori potrebne ukrepe, ki bi onemogočili nova teroristična dejanja. V teku noči so bili alarmirani bataljoni policije in dva bataljona vojske, ki so se odpeljali s tovornimi avtomobili na letališče v Hendon.

Belgrajske novice

Belgrad, 20. jan. m. Sestanek italijanskega zunajega ministra grofa Ciana s predsednikom vlade in zunanjim ministrom dr. Stojadinovičem na Belju je pritegnil nase pozornost vseh tukajšnjih političnih krogov ter so zaenkrat stopila v ozadje vsa notranja politična vprašanja. V Belgradu vlada pravo politično zatišje. Danes je imel od vseh političnih strank sestanek samo politični odbor JNS s predsednikom Zivkovičem. Navzoči so bili poslanci in senatorji te stranke. Na seji je bilo sklenjeno, da bo JNS ostala še nadalje solidarna z vsemi političnimi skupinami, ki so se udeležile državnoborskih volitev skupno z njo na isti seji. Prav tako so bili sprejeti sklepi glede nadaljnjega zadržanja štirih poslancev te stranke v skupščini.

Belgrad, 20. jan. m. V soboto bo pričel voziti motorni vlak tudi na ozkotirni progi Slavonki Brod—Sarajevo.

Belgrad, 20. jan. m. V zavodu za pospeševanje zunanje trgovine je bila danes dopoldne konferenca, na kateri so razpravljali o uredbi za izvoz konj. Na konferenci je bila sprejeta definitivna redakcija te uredbe, ki bo prihodnje dni objavljena.

Scotland Yard je namreč snoči dobil informacije, da pripravljajo teroristi napad na to letališče in da hočejo pograt v zrak stavbe in razne bencinske rezervoarje. Policija in vojska sta letališče enostavno blokirala ter nato preiskala vse, vendar pa nista našla ničesar. Z žarometi je vojska razsvetljevala okolice, toda našli niso nič sumljivega. Vse sumljive osebe so bile takoj aretirane in zadržane. Neki Irski, ki so bili blizu, so bili odpeljani na policijo, kjer bodo v preiskovalnem zaporu tako dolgo, dokler ne ugotovijo njihove morebitne krivde.

V noči pa je policija prejela obvestilo, da nameravajo teroristi napasti tudi postajo Huston, kjer so se tamkaj v okolici pojavile neznane sumljive osebe. Policija se je takoj na motorjih odpeljala tja in aretirala nekaj oseb, vendar pa ni našla ničesar. Splošno vlada prepričanje, da so teroristi v pretekli noči našli dvakrat potegnili za nos člane Scotland Yarda, da bi jih pošteno zaposlili in med tem pripravili vse potrebno za atentate na drugem kraju.

London, 20. jan. AA. DNB: Bombni atentati, ki so posebno pogosti v severnih delih Irske, so obrnili nase vso pozornost policije, ki je izdala izredne ukrepe. Vsa policija v severni Irski je v stalni pripravljenosti. Mobilizirane so bile tudi rezervne policijske čete, katerim je bila razdeljena orožja. Na vseh važnih krajih so postavljene straže ter posebne patrle ponoči in podnevi čuvajo pota, posebno ona, ki vodijo preko meje. Po poročilih londonskih listov, je dobila angleška policija anonimna pisma, v katerih se napovedujejo atentati na letala, na radiopostaje in angleške ladje, ki prenašajo pošto med severno Irsko in Anglijo. »Daily Telegraph« poroča, da je vlada severne Irske že pred več tedni sporočila angleškimi oblastem, da se pripravljajo incidenti. Ministrski predsednik De Valera je naročil irskemu visokemu komisarju v Londonu, da se predsedniku angleške vlade Chamberlainu oprost zaradi eksplozije v nekem hotelu, ki se je dogodila v trenutku, ko je tam bival 24letni sin angleškega predsednika vlade.

— Pri motnjah v prebavi, pri napetosti, vzdigovanju, zgagi, povzročeni po težki zapeki, je zelo primerno vzeti na večer pol kozarca naravne »Franz-Josefove« grenke vode, zjutraj na tešče pa isto množino. Prava »Franz-Josefova« voda se izkazuje vedno kot popolno zanesljivo sredstvo za čiščenje črev.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Žalostna smrt inž. Ljubeca

Maribor, 20. januarja.

V sredo, dne 18. t. m. je ob 2 ponoči izginil iz svojega stanovanja na Ribniškem selu 1 28-letni inženir Anton Ljubeč. Pred odhodom je puštil na svojem stanovanju poslovalno pismo, ki pravi, da gre v smrt, ki pa ne bo nikoli pojasnjena ter ostala v večni tajni. Inž. Ljubeč je bil brez desne roke ter zelo bolehen ter sedaj brezposelen. Danes okrog 3 popoldne so v gozdu pri Betnavskem ribniku mimoidoči opazili na drevesu viseti mrtvo moško truplo in so o tem obvestili orožništvo, ki je v mrtvecu ugotovilo inženirja Ljubeca. Ker iz poslovalnega pisma ni razvidno, kaj ga je gnalo v smrt, bo to ostala večna tajna. Ni pa izključeno, da ga je gnala v smrt brezposelnost in bolezen.

Trenja na Tihem morju

Otok Guam —

ameriška trdnjava proti Japoncem

Newyork, 20. jan. AA. DNB. Tajnik predsednika Roosevelta Eerly je izjavil glede na časopisne glasove o načrtih zastran utrditve otoka Guama in o ameriški politiki v Tihem morju in na Daljnem vzhodu, da je večerj izšel članek znanega gospodarskega strokovnjaka Lippmana, istoveten s stališčem ameriške vlade. V tem članku predlaga Lippman naj kongres dovoli utrditve otoka Guama, da bo vlada z grožnjo, da bo na tem otoku zgradila utrdbe, imela v rokah diplomatsko orožje proti Japoncem. Zunanje ministrstvo bi moglo povzati Japonce, da prouči to vprašanje in luči svoje politike in v skladu s členom 19 washingtonske pogodbe. Lippman se sklicuje tudi na japonsko utrje-

Zahvala kraljevskega dvora

Belgrad, 20. januarja. AA. O priliki rojstnega dne Nj. Vis. kraljeviča Tomislava je prispelo vse polno čestitk z najlepšimi željami za srečo in dolgo življenje kraljeviča Tomislava. Po najvišjem nalogu pisarne Nj. Vel. kralja nam je čast izraziti zahvalo za čestitke kakor tudi zahvalo vsem, ki so se pri tej priliki vpisali v dvorske knjige. (Iz pisarne Nj. Vel. kralja 20. januarja 1939.)

Zagrebaški župan v Ljubljani

Ljubljana, 20. jan. Zagrebaški župan dr. Teodor Pečič se je z večernim brzovlakom pripeljal v Ljubljano v spremstvu mestnega tajnika dr. Mira Majerja, da se z ljubljanskim županom dr. Jurjem Adlešičem posvetuje o organizaciji poslovanja Zveze mest. Kakor je pričakovati, se zagrebaški župan s svojim tajnikom udeležil tudi čajanke, ki jo jutri popoldne priredi župan dr. Juro Adlešič s soprogo na svojem stanovanju ljubljanskim častnikom.

Konferenca katoliških škofov v Zagrebu

Zadnja številka sarajevskega »Katoliškega tjeđnika« prinaša poročilo o škofskih konferencah v Zagrebu ter pravi: »V torek, dne 24. t. m., se bodo pod predsedstvom prevz. dr. Alojzija Stepinca začele plenarne škofske konference. Pričakujejo, da bodo prišli vsi škofje ter so na dnevnem redu, kakor se zdi, zelo važne zadeve.« Drugi listi poročajo, da bodo jugoslovanski škofje med drugim obravnavali vprašanje prestopanja Judov v katoliško cerkev. V tem pogledu bodo sklenjene smernice, ki se bodo v prihodnje po njih ravnali vsi škofje enotno.

Pravoslavna in anglikanska cerkev

Iz Novega Sada poroča zagrebaški »Obzorje«: »Semkaj se je vrnil pravoslavni episkop Irinej Čirči. On je s srbskim pravoslavnim episkopom Dositejem in še z nekaterimi drugimi pravoslavnimi svečniki bil v Sofiji, kjer je bil navzočen na konferenci »Zveze za mednarodno prijateljstvo s pomočjo cerkva«. V tej zvezi so zastopniki pravoslavnih in anglikanske cerkve. Na istem sestanku je bilo sklenjeno, da bosta prirejana dva mladinska kongresa. Eden bo v Amsterdamu na Nizozemskem, drugi pa v Sremskih Karlovcih. Tega drugega kongresa se bo udeležila zgolj mladina pravoslavnih slovenskih narodov. Dne 20. t. m. pa bo episkop Irinej odpotoval v London k seji osrednjega odbora imenovane zveze. Kakor vele nekatera poročila, bi morala v kratkem priti v Jugoslavijo delegacija anglikanske cerkve pod vodstvom yorškega nadškofa, da bi delovala tukaj za zblizanje med srbsko pravoslavno in anglikansko cerkvijo.«

Sveti Sava in Bizanc

List »Južna Srbija« prinaša za pripravo na svetosavski dijaški ples, ki bo 27. t. m., članek o sv. Savi, kjer med drugim pravi: »Za časa svojega bivanja v Bizancu je imel sv. Sava priliko poleg drugih velikih in važnih vprašanj spoznati tudi prosvetno delo v tedanjem Bizancu, oziroma organizacijo tedanjega šolstva. Ter prosvetne razmere v Bizancu so močno vplivale na sv. Savo, tako da je povrnil vse domov, ustanovil našo prvo šolo v manastiru Studenici, ki se je pozneje dvignila na stopinjo bogoslovne šole z višjo izobrazbo. Potem je sv. Sava ustanovil še mnogo takih in podobnih episkopskih šol. Ena izmed takih je bila na primer tista v manastiru v Žiži.«

Osebnosti

Belgrad, 20. jan. m. Odlikovana sta z redom Jugoslovanske krone 3. stopnje Avgust Westen, predsednik KID na Jesenicah, in z redom Jugoslovanske krone 4. stopnje dr. Adolf Golia, glavni tajnik Zveze industrijev v Ljubljani.

Belgrad, 20. jan. m. Na tujakšnji tehnični fakulteti je bila snoči akademija na čast znanemu profesorju in članu srbske kraljevske akademije znanosti in umetnosti dr. Bogdanu Gavriloviču.

12. februarja volitve v Karpatski Ukrajini

Praga, 20. januarja. AA. 12. februarja bodo volitve v parlament Karpatske Ukrajine. Rok za vložitve kandidatnih list poteče jutri. Volili bodo 32 poslancev. Mislijo, da je nemogoče, da bi bila predložena še katera druga lista razen vladne. Na tej listi kandidirata tudi po en Čeh in Nemec.

Čust, 20. jan. AA. DNB: Vlada karpatske Ukrajine je ponovno poslala predsedniku češkoslovaške republike dr. Hachi in predsedniku vlade Beranu brzojavko, v kateri je poudarjeno, da vlada v vsej karpatski Ukrajini veliko razburjenje zaradi protustavne imenovanja generala Prhale za tretjega ministra karpatsko-ukrajinske vlade. Razburjenje in vztrajnost je povzročilo zavlačevanje ureditve konflikta od strani Prage. Karpatsko-ukrajinska vlada prosi za spremembo ustave. Obenem so ministri karpatsko-ukrajinske vlade obvestili osrednjo vlado, da se sej ministrskega sveta v Pragi ne bodo udeleževali vse dolge, dokler se ne vzpostavi pravno stanje, ki je bilo kršeno z imenovanjem generala Prhale.

Nova slovaška vlada

Praga, 20. jan. TG. Na predlog predsednika slovaškega parlamenta dr. Sokola je predsednik republike Hacha imenoval člane nove slovaške vlade. Ministrski predsednik in notranji minister je dr. Tiso. Minister za promet Turčanski, minister za pravosodje Vanco in minister za poljedelstvo Pruzinski, minister za prosveto Josep Sivak, minister za finance pa Pavel Teplanski. Iz vlade je torej izpadel dosednji prosvetni minister Černak.

vanje mandatnih otkov. Dalje izjavlja Lippman v tem članku, da se Amerika želi pogajati z Japonci, ne pa vojevati, vendar Amerika nikakor ne misli bežati pred Japonci v Tihem oceanu. Amerika želi prepustiti azijskim narodom, da sami uredijo svoje razmere do Japoncev. Kaj počne japonsko vojsko na Kitajskem, se Amerike ne tiče, pač pa je za Američane velikega pomena, kaj počne japonska mornarica. Na koncu izreka Lippman prepričanje, da misli Japonska ustvariti velikansko pomorsko državo, ki bi obsegala tudi Filippine in Holandsko Indijo, ter izjavlja, da Amerika ne bo gledala uresničevanja teh načrtov.

Dr. Sokol
predsednik slovaškega parlamenta

Pozabljena sirota

Menda današnji, sivi ni na nobeno stvar tako zelo pozabil, kakor na vest. V družinskem, sorodnem in prijateljskem krogu se ljudje še po njej ravna, čeprav tudi tu niso redki slučajji, da se mora glas vesti umakniti zahtevam strasti in koristi posameznega člana. V poslovnem svetu pa je vest skoraj že neznanica; kjer gre za denar, dobiček in možnost, da se profitira, četudi bi bili nepošteno ogoljufani tisoči, tam vest nima voč besede: hvalabogu, pa so tudi na tem področju še nekatere izjeme. Čisto pred vrata so pa postavili vest v mednarodni in meddržavni politiki. Državniki se jo spominjajo le takrat, kadar drugim očitajo, da se po njej ne ravna — kadar pa taisti državnik, ki drugoga obtožuje, da je kršil pravico, sam v svojo korist drugim krivico dela, mu je vesti toliko mar ko lanskega snega.

Predsednik Združenih držav S. A., Roosevelt, se je v svoji novoletni poslanici tudi v zelo lepih besedah spomnil vesti, ki bi morala biti državnikom vrhovno merilo v mednarodnem življenju. Ves svet je zabeležil njegove besede, da je »vera, ki nas navede k vestnemu ravnanju v vseh zadevah, podlaga državnemu življenju ter najtrdnjše jamstvo za demokracijo in poštenost v mednarodnih odnosih, ker nas le ona uči lastnega dostojanstva in kako je treba zato spoštovati tudi soseda«. Predsednik ogromne države, ki je protestant, ponavlja, kar je papež ponovno klical svetu z rimske stolice, in vsekakor je razveselljivo dejstvo, da je posebno evropska levica, ki sicer kaj malo da na vero kot podlago državnega življenja, te Rooseveltove besede podčrta in jih moli »avtoritar-nemu bloku« pod nos. Vsekakor bodo morale tudi »velike demokracije« svoje navdušenje za križanske odnose med narodi v svoji lastni praksi uresničiti in začeti demokracijo, pravice in ravnanja po vesti dejansko izvajati tudi v svoji kolonialni politiki na primer, pa tudi v evropskih zadevah in v svojih gospodarskih težnjah, da se ne bo delala krivica slabšemu v prid močnejšemu. Če bodo vse države brez izjeme, ne izvzemši USA, tudi praktično dosledno pokazale, da jim je vladanje moralno problem in da mednarodna vprašanja tudi takrat, ko so prizadete njihove koristi, smatrajo za odvisne od tega, kar ukazuje ali prepoveduje vest — bodo našle Rooseveltove besede popolno vero in ne bo nihče sumil, da niso bile odkrite.

Katoliški kulturni krog seveda že davno ve, da je vest kategoričen vodnik tako v zasebnem kakor v javnem življenju. Sv. Tomaž Akvinski, vrh katoliške filozofije, pravi, da je vest prva in zadnja instanca vsega npravnostnega ravnanja in vsakega dejanja, če naj je npravnostno. Kar je proti vesti, je slabo, in vse, kar ni storjeno v skladu z njo, je greh. Zakaj — tako pravi v nasprotju z nekaterimi filozofi svoje dobe z nedosledno jasnostjo in točnostjo mojster krščanske modroslovja — »zahteva vesti ni ničesar drugega kakor očitovanje, posebej božjega zakona v nas, njega prihod v našo dušo« (De veritate, q. 17, a. 4, ad 2). Še nihče ni vesti in brezpogojnosti njenega zahtevka postavil tako visoko kakor angeliški učenik.

Le krščanska vest postavlja točno mejo med pravico in dolžnostjo, med tem, kar smemo in tem, česar ne smemo, in njen glas je merodajen tudi za politično in mednarodno življenje. Kadar bo to zopet obveljalo, bo zagotovljen mir, dotlej pa bo vest le pozabljena sirota pred pragom!

„NEMČIJO OBKOLJUJEJO...“

Svarilen glas francoskega državnika

Pariz, 20. jan. TG. V zunanje-politični debati v parlamentu je imel bivši predsednik vlade Etienne Flandin govor, v katerem se je zavzemal za to, naj se Francija potrudí, da pride do znosnih odnosov s svojimi sosedomi Italijo in Nemčijo. Z veliko odločnostjo je pobijal tudi gonjo tistih, ki hujskajo k vojni. Pri tem je razdel tudi »načrt, s katerim ti hujskači hočejo obkoliti Nemčijo«. Opisal ga je tako-le:

»Načrt, da se Nemčija obkoli, je čisto jasan. Francija, Anglija, Poljska, sovjetska Rusija, Rumunija in Jugoslavija naj stopijo po zgledu l. 1914. v zavezniško skupino. Belgija, Nizozemska, Švica, skandinavske države, baltske

Ako bi Anglija morala v vojno...

4 milijone otrok mora na varno

Angleška vlada že pripravlja prevoz otrok iz mest na deželo

London v januarju.

Ze nekaj tednov je videvati tuje goste na škotski planoti v teh dneh, ko vendar ni tujkega prometa. Hodijo od hiše do hiše, od vasi do vasi in še dobijo na vprašanje, ali je še daleč do prihodnje vasi, odgovor: »O, to je pa tam daleč!« —, odvrneja: »Tem bolje.« Kaj hočejo ti tujci? Videti jih je, kako izginjajo v hiše kmetov, kjer se usedejo, popijejo čajico čaja, in še preden jih utegne gospodar vprašati, kaj da bi radi, že pravijo, kar najbolj malomarno morejo: »Ali bi hoteli kakega otroka?« Pa ne da bi bil tujec kak trgovec s sužnji! Saj ima izkaznico z državnim grbom, torej ima poštene namene. To sumljivo vprašanje je zastavil po naročilu zdravstvenega ministrstva, ki že nekaj tednov skrbno pripravlja velikopotezen načrt, kako bi v primeru vojne spravilo otroke kam na varno.

Strah pred vojno

Tistega usodnega 27. septembra 1938, ko se je zdelo, da ne bo moči prestati brez vojne, je vzklikalo novo podzvetje zdravstvenega ministrstva. Londonski vlaki, ki so vozili proti severu, na Škotsko, so bili polni preplašenih mož in očetov, ki so spremljali svoje žene in otroke izven mej nevarnosti. Kakšna je bila takrat panika, kako so po oddaljenih vaseh oddajali kmečke kamnice za take visoke najemnine, ki jih niti najdražje hotelske palače ne zahtevajo za razkošne sobe, s tem se bodo sodišča še bavila. Saj je marsikdo v svojem strahu pred vojno plačal za skromno hišico na škotskih kmetih taliko najemnine, kolikor za kako londonsko etanovanjsko hišo. Pri tem so bili ljudje tudi prisiljeni, da so

sklenili pogodbe za več let; zdaj vsakdo, ki ga je omamila groza pred vojno, obžaluje svoje dejanje in toži na sodišču te oterube. Res je, da so mogli v septembru zapustiti London in večja industrijska mesta samo ženske in otroci najbolj premožnih slojev. Kaj se bo pa v kaki morebitni vojni zgodilo z otroki urednih in ubožnejših slojev? Ali bodo morali deliti usodo španskih otrok, ki jim je beseda »nebo« psojka, ker so odondod padale bombe?

Mobilizacijski listek za otroke

Zdravstveno ministertvo se je zavedalo, da je treba pravačasno poskrbeti za to, da bo moči vsakega otroka v primeru vojne spraviti iz Londona, Birminghama, Manchesterja in iz vseh mest, ki so posebno izpostavljeni napadom iz zraka, v tak kraj, ki je bil že prej pripravljen zanje v ta namen. Kakor ve vsak mož, ki mora na vojno, kam mu je oditi, kadar je mobilizacija, prav tako bodo angleški otroci imeli kmalu svoje vpoklicne listke, na katerih bo, na primer: »Tom Clark, IV. skupina, se mora javiti na otroškem uradu postaja Victoria; dodeljen je družini Jonesovi, na kmetiji Troll, v Turnbridge Wellu, (Sussex)«.

Kam skriti otroke

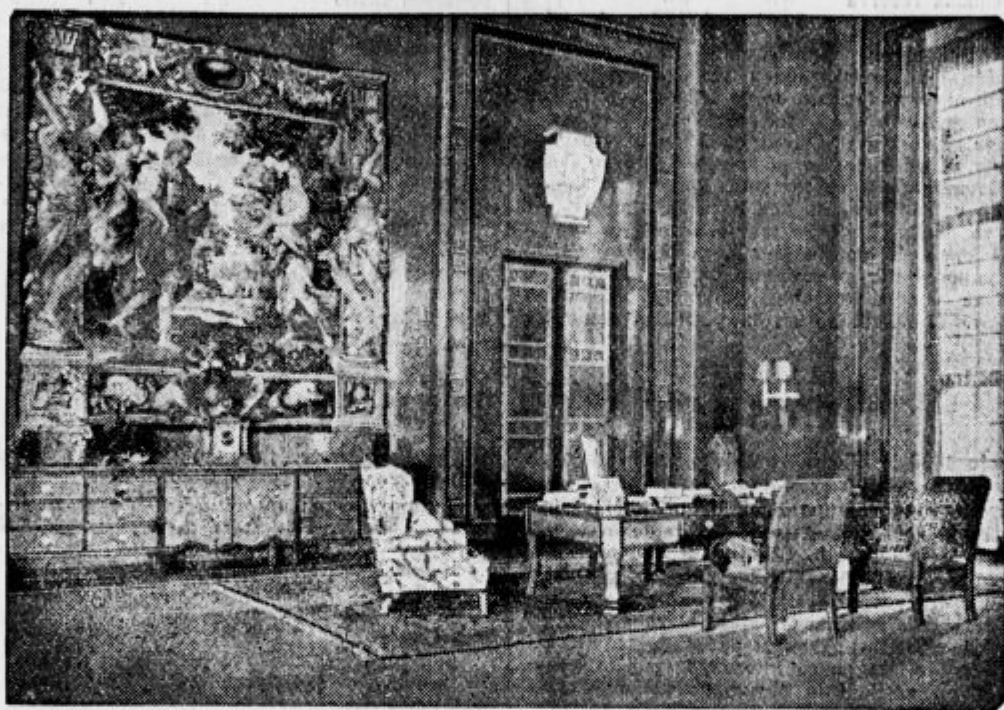
Takšna je torej naloga skrivnostnih turistov na Škotskem. Botrov iščejo. Vsakdo, ki je tako srečen, da živi na kakem kraju, ki ga vojna vihra bržčas ne bo zadela, bo obveščen o tem. Sob v svoji hiši pa seveda ne bo oddal zastoni. Država mu bo za vsakega otroka plačala po 3 šilinge na teden, za vsako mater, ki pride z otro-

kom, pa po 5 šilingov. Za otroka torej približno po 34 din in za mater po 56 din na teden. Te vsote zares da niso velike, a največ posestnikov se je celo izjavilo, da bi imeli svoje varovance brezplačno pod streho. Nihče pa ne bo prisiljen sprejeti kakega otroka ali kako mater.

V mnogih primerih pa ne bodo dali otrok v zasebne hiše, marveč jih bodo imeli v velikih taboriščih, ki jih že zdaj postavljajo. Gradijo obširne šole na prostem, ki bodo imele svetle spalnice, prhe, telovadnice, delavnice, tako da nastajajo kar mladinska mesta — ki mogoče ne bodo nikoli imela kakega prebivalca, če bi uspelo odvrniti vojno viхро.

Mesto dojenčkov na Škotskem

Te nove odredbe bodo zadele več ko 4 milijone otrok. En milijon jih je samo iz Londona. Solški razredi naj bi bili po možnosti skupaj; nekaj sto kilometrov od fronte naj se nadaljuje vzgoja novih ljudi, kakor da bi se ne bila nič zgodilo. Vlada si najbolj beli glavo s tem, kam bi z majhnimi otroki, ki še ne morejo imeti plinske maske. Izdelala je poseben načrt za to, da bodo vse dojenčke iz Anglije spravili v velike kolonije, na katerih bo rdeč križ v opozorilo napadalcem. Tudi za to ima vlada skrbno sestavljene načrte, ki naj urejajo ta odgajališča najmlajših iz naroda, in poskrbljeno je za posebne materinske zavode in za nego dojenčkov. Ali ni to naravnost uganka, ko bodo v kaki bodoči vojni odrasli ubijali drug drugega, hkrati pa bo tako natančno poskrbljeno, da bodo otroci obvarovani smrti? Naš bodoči rod bo mogel komaj razvozlati takšno nasprotje!

Hitlerjevski delovni prostor v novi kancellarski palači v Berlinu.

Uspešen lov v Belju

Belje, 20. januarja. Včerajšnji lov v gozdovih pri Malem Kneževu je trajal od 10.30—17. Udeležili so se ga italijanski minister zunanjih zadev grof Ciano, predsednik vlade dr. Stojadinović ter člani njegovega spremstva. Udeleženci lova so se vrnili ob 17.30 v Aleksandrov dvorec. Pred dvorcem se je zbrala zvečer množica ljudstva v pisanih narodnih nošah, ter vzklikala grofu Cianu in dr. Stojadinoviću. Ljudstvo je pred dvorcem plesalo razne narodne pleske, ki jih je spremstvo grofa Ciana in dr. Stojadinovića gledalo s balkona dvorca. Okoli 9 zvečer sta stopila iz dvorca grof Ciano in predsednik dr. Stojadinović ter pol ure gledala narodno kolo in druge narodne pleske baranjskih kmetov. Večerji v Aleksandrovem dvorcu so poleg grofa Ciana in dr. Stojadinovića prisostvovali člani njihovih spremstev, ki so sodelovali pri včeršnjem lovu. Lov so danes nadaljevali. Pred odhodom na lov ob 10.30 so lovci po stari navadi zatrobili lovsko molitev.

Na čast italijanskim časnikařem, ki spremljajo grofa Ciana

Belgrad, 20. januarja. AA. Šef centralnega tiskovnega urada pri predsedstvu vlade dr. Kosta Luković je priredil snoči v hotelu »Srpski kralj« večerjo na čast italijanskim časnikařem, ki se mude pri nas v zvezi z obiskom grofa Ciana pri dr. Stojadinoviću. Na večerji so bili Virginio Gayda, ravnatelj lista »Giornale d'Italia«, Guido Baroni, urednik »Stampa«, Renesco Marateo, urednik »Messaggera«, Ugo Dandrea, urednik lista »Lavoro Fascista«, di Paulo de Cristoforo, ravnatelj lista »Popolo di Roma«, Guido Fuzzo, urednik »Tribuna«, Giovanni Ansaldo, ravnatelj »Telegrapha«, Gaetano Polverelli, urednik lista »Popolo d'Italia«, Franco Dionisi, urednik lista »Resto del Carlino«, Giuseppe Cappello, ravnatelj agencije Stefani, Felice Belotti, dopisnik lista »Giornale de Geneve«, Paolo Businari, dopisnik »Cecola«, Enrico Massa, dopisnik »Popolo d'Italia«, Arnaldo Viola, ravnatelj »Vedette d'Italia«, Mario Nordio, glavni urednik »Piccola«, Raoul Zieola, belinograf »Gazzette del Popolo«, Lamberto Luziani, belinograf »Popolo d'Italia«, Carlo Bonnetto, belinograf »Stampa«.

Razen italijanskih časnikařev so bili na večerji tudi gg. Gradimir Kozomarić, direktor agencije Avale, Mihajlo Svetovski, urednik »Vreme«, Branislav Denić, šef odseka za tuji tisk, Miloš Crnjanski, tiskovni ataše v Rimu in več drugih jugoslovanskih žurnalistov.

SPOMENIK AMELIJI EARHARTOVI

Tam, kjer je najslavnejša ameriška letalka, Amelia Earhartova, odletela na svojo pot, odkoder se ni več vrnila, so zdaj postavili spomenik. Na sliki je kipar Lambert Demelmans pred spomenikom, ki je njegovo delo.

Najnovejše iz Španije

Pariz, 19. januarja. TG. Iz Saragose poročajo, da so nacionalisti na cesti proti Igualadi zasedli križišče Calaf, ki leži 15 km severno od glavne ceste iz Cervere v Barcelono. Calaf je zasedel general Garcia Valino, ki je s tem uspešnim sunkom prestrigel rdečim možnost umika drugam, kakor edino še v Pirenejsko gorovje.

Francoski list »Cyrano« javlja nocoj, da je iz Francije odšlo dne 16. januarja 5 tovornih vlakov, polnih orožja predvsem tankov, letal in več tisoč topovskih krogel, v Barcelono.

Iz Barcelone javljajo, da se je rdeča vlada odločila, da bo začela nekatera važna ministrstva seliti iz Barcelone v manj izpostavljene kraje. Ministrstvo za notranje zadeve in poljedelstvo pride v Albacete. Ministrstvo za promet in za finance se preseli v Madrid. Negrin sam se še ni odločil, kam bo prenesel predsedstvo vlade in zunanje ministrstvo.

Lerida, 20. januarja. AA. Havas: Nacionalisti so danes zjutraj nadaljevali z napadi v štirih smereh, in sicer v smeri proti Manresi, Igualadi, Vilafranci del Papades in Vendrellu. Zdi se, da ta štiri mesta predstavljajo močno utrjeno obrambno črto, pod katere zaščito računa sovražnik, da bo mogel postaviti spet na noge neorganizirano vojsko. Danes so nacionalisti že 23 km proč od Manrese, 10 km od Igualade in 8 km od Vedrella.

Schacht odstopil Funk naslednik

Berlin, 20. jan. AA. DNB. Hitler je poslal dr. Schachtu tole pismo: Porabljam priliko, ko odhajate s predsedstva direktorja nemške Narodne banke, da se vam kar najiskrenejše zahvalim za vse velike usluge, ki ste jih na tem mestu zmerom znova izkazovali v dolgih in težkih letih Nemčiji in meni osebno. Vaše ime bo za zmerom zvezano s prvo dobo ponovne oborožitve našega naroda. Veselim se, da vam bom na vašem mestu kot ministru rajha mogel poveriti nove naloge. — Hitler je imenoval dr. Walterja Funka, gospodarskega ministra, za predsednika nemške Narodne banke in ministra za narodno gospodarstvo. Dr. Schacht ostane še nadalje minister.

Praga, 20. januarja. AA. Na osnovi sporazuma med voditeljem nemške manjšine na Slovaškem Karmasinom in slovaško vlado, je bilo izdano dovoljenje za delovanje organizacije »Freiwillige Schutztruppe«. Organizacija je organizirana podobno kakor Hlinkova garda.

Prijeti tatovi

Radovljica, 19. jan.

17. januarja se je posrečilo radovljiškimi orožnikom aretirati triperesno tatinsko deteljico, in sicer Franca Vodnika, rojenega 1913, pristojnega v Ljubljano, Ivana Vidmarja, rojenega 1917, pristojnega v Kočevje, in Slavka Kralja, rojenega 1912, iz Stepanje vasi, ki je pravkar prišel iz šestletne ječe. Vsi so bili že prej kaznovani. Priznali so sami 31 tatvin, med drugim tudi tatvino na Plavskem Rovtu, kjer so iz svinjaka odpeljali prašiča na sankah, ga zaklali, spekli in se z njim mastili. Vidmar ga je klal s sekuro in z nožem, Vodnik pa je bil na straži. Slanino so sevrili. Vlamljali so tudi v nabirališče pri znamenjih in kapelicah. Tako so na primer okradli tri znamenja v trški župniji. V enem so dobili 24 din, v drugem 90, tretji pa je bil prazen. Plen so delili. Vodnik je materi svoje ljubice na plesu zmaknil 800 din. Zavetnice so imeli pri Krivcu na Hrušici, kjer so jih tudi zasačili. V Ljubnem pri Tinčku so nakradli na božično noč kokoši. Nameravali so tam vlomiti in so se dogovarjali tudi o roparskem umoru starega očeta, pa so jih pregnali ljudje, ki so se vračali od polnočnice. Precejen plen, obstoječ iz obleke, perila in čevljev, čaka sedaj na svoje lastnike pri radovljiškem sodišču.

Dunajska vremenska napoved. Zjutraj megleno, sicer menjaje oblačno, zjutraj mrz, čez dan mlo.

Zagrebska vremenska napoved. Nekoliko hladneje, lokalno oblačno in megleno.

Zemunska vremenska napoved. Pretežno oblačno z nekaj dežja v zahodnih krajih, delno oblačno in megleno drugod. Temperatura bo še nekoliko padla. Najnižja toplota dne 20. januarja Zaječar —5, največji Slavonski Brod 22 stopinj.

Gospodarstvo

Ljubljanski proračun za 1939-40

123 milij. — Povečanje za 5 milij. din

Ljubljana, 20. januarja 1939.

Danes dopoldne je župan ljubljanski g. dr. Juro Adlešič zastopnikom listov izročil osnutek proračunskega predloga mestne občine ljubljanske za 1939-1940 ter je ob tej priliki podal tudi krajši pregled o novem proračunu ter o delu mestne uprave.

Ugotovil je, da znaša osnutek proračuna, ki bo v soboto razgrnjen ljubljanskemu prebivalstvu na vzgled, skupno 122.557.648 din dohodkov in prav toliko izdatkov. To pomeni, da je novi proračun večji od dosedanjega za 5.035.995 din. Vendar pa povznanje proračuna ne pomeni povznanja davkov, ker ostanejo davčne stopnje neizpremenjene. V tej skupni vsoti pa niso vsiete tudi potrebščine, oziroma dohodki skladov, katerih je 11 in katerih proračunska vsota znaša 9.820.221 din. Pri vsem tem pa se naloge občin, kakor jih nalaga mestnim občinam zakon o mestnih občinah, nadalje še številni drugi zakoni in uredbi, zelo množijo. Vključ vsehstranskemu varčevanju in skrbni sestavi proračuna ni bilo mogoče proračunskih izdatkov skrajšati. Čeprav je novi proračun višji od sedanjega, vendar še daleč ne izkazuje vseh kreditov, ki bi bili primerni in potrebni za vedno večje potrebe razvijajočega se mesta Ljubljane. Najmanj 10—15 milij. din več bi moral znašati sedanji proračun, če bi hoteli zadostiti vsem potrebam in vpoštevati vse razne stavljenе predloge iz raznih mestnih okrajev.

Izdatki

Povišanje prejemkov nižjih uslužbencev.

Od skupnega povznanja odpade na administrativni proračun 2.964.960 din, na podjetja pa 2 milijona 071.035 din. Povišanje izdatkov v administrativnem proračunu je pripisovati predvsem dejstvu, da namerava mestna občina ljubljanska delno izboljšati prejemke nižjih mestnih uslužbencev, in sicer onih, ki niso še pragmatično nastavljeni. Osebnih prejemki se bodo povišali tudi zaradi napredovanj mestnih uslužbencev po pragmatiki. Zvišanje se bo nanašalo predvsem na nižje mestne uslužbenke, kjer bo zvišana najmanjša plača od sedanjih 800 din za dekleta na 900 din, za moške od 900 na 1000 in za oženjene od 1.050 na 1200 din.

Gradbeni izdatki.

Pri stvarnih potrebščinah mestne uprave so se najbolj zvišali proračunski izdatki za gradbeno stroko: za 1.272.725 din. Nekaj več kreditov je določenih za vzdrževanje cest, obnovu vozišč, vodnih zgradb (prispevek občine za prvi obrok za jez na Ljubljani), čiščenje mesta itd. Nabavljen bo nov škroplilni avtomobil, vneseni so krediti za tlakovanje karlovskega mostu, za tlakovanje pristopnih cest na Celovško cesto, za tlakovanje križišča Sv. Petra in Jegličeve ceste, za gradbo novega strnišča in za prehod čez Gruberjev kanal v Strelški ulici.

Nadalje je morala občina zvišati prispevek za upravo policije od 0,9 na 1,1 milij. din. Povečali so se tudi krediti za nujna popravila v mestnih stanovanjskih hišah za 257.107 din.

Podjetja.

Proračunski mestnih podjetij so skupno povečani za 2.071.085 din, in glavnem zaradi potrebnih nekaterih novih naprav. Tako namerava med drugim zgraditi ljubljanske mestna plinarna naprave za katarizacijo, kar bo velikega pomena tudi za mestne ceste. Ceste namerava polivati namreč cestna uprava s tem v Ljubljani proizvedenim katariziranim in tako bo odpravljen prah na cestah, kar je dalo že toliko povoda za pritožbe. Med izdatke za podjetja je vsekar računati tudi višje prispevke mestne občine Splošni maloželzniški družbi. Ta prispevek se je zvišal od 1.200.000 din leta 1938-1939 na 2.497.188 din v leto 1939-1940. Vidi se, da je vzdrževanje tramvajskega prometa na sedanji višini težko breme za mestno občino, ki pa se temu bremenu ne more izogniti, če hočejo imeti ljubljancem moderen tramvajski promet.

Izdatki za finančno stroko.

V leto 1938-1939 je odplačala mestna občina ljubljanska obstoječi dolg pri Obrtni banki, Kmetijski posojilnici za ljubljansko okolico, pri Družbi sv. Cirila in Metoda kakor tudi eno posojilo pri Pokojniškem zavodu. Zaradi tega se je proračunski izdatkov finančne stroke znižal. Tudi je občini uspelo znižati vsoto obresti pri Poštni hranilnici, kjer je občina že odplačala velik del svojega dolga. Zaradi povečanja prispevka tramvajski družbi je skupna vsota izdatkov finančne stroke povečana za 0,6 milij. din.

Osnutek proračuna za 1939-1940 izkazuje tudi že anuitele nekaterih posojil, katere žele namerava občina najeti. Tako namreč namerava najeti za dovršitev meščanske šole na Viču 3 milij. din,

Valorizacija zlatega zaklada Madžarske narodne banke

V torek dne 17. januarja je bila bilančna seja uprave Madžarske narodne banke, na kateri je bilo sklenjeno valorizirati zlati zaklad banke z ozirom na sedanji sistem deviznih premij. Knjižna vrednost zlatega zaklada bo povečana za 50%, vrednost deviznega zaklada pa kolikor znašajo premije pri dotičnih devizah. Odslej bo vrednost zlata ocenjena na podlagi 5700 pengő za 1 kg čistega zlata.

Valorizacija zlatega zaklada in deviz je že izvedena v izkazu za 15. januarja. Zlati zaklad je izkazan s 124.06 milij. pengő, devizni pa z 92.35 milij. pengő. Znesek, ki ga dobi Madžarska narodna banka, se izloči iz zaklada in se odkaže raznim aktivam, ki so v izkazu za 15. januar narasla v primeri z izkazom za 8. januar za 64.96 milij. pengő na 328.8 milij. Na drugi strani pa so se tudi pasivne valutne obveznosti banke zaradi valorizacije povečale za 33,0 na 99,05 milij. pengő za izdane blagajniške zapiske.

nadalje posojilo za zgradbo delavskih stanovanj v znesku 3 milij. din in posojilo za zgradbo kafilarije (sežigalnice za pse in živali) v znesku 910.000 dinarjev.

Na splošno pa se vidijo prizadevanja mestne občine reorganizirati administracijo, ki je že v preteklem letu pokazala lepe uspehe.

Pregled izdatkov.

V naslednjem navajam v milij. din pregled proračunov izdatkov mestne občine ljubljanske za proračunska leta 1937-1938, 1938-1939 in po predlogu za 1939-1940. Vpoštevati pa je treba, da je to šele predlog, ki bo moral iti še skozi finančni odbor, nato skozi mestni svet, končna instanca pa je finančno ministrstvo. Vsi izdatki so navedeni v milij. din:

	1937-1938	1938-1939	1939-1940
osebni izdatki	21.0	23.7	26.2
materialni izdatki:			
obče upr. oblastvo	8.18	4.0	4.1
osebna in imov. varnost	1.7	1.48	1.67
narodna prosveta	1.66	2.7	2.54
finančna stroka	11.25	12.25	12.84
gradbena stroka	9.73	10.82	11.6
narodno zdravje	1.38	1.38	1.16
socialna skrb	6.12	7.18	7.2
trgov., industr., turizem	0.4	0.66	0.26
občinsko gospodarstvo	3.9	5.05	5.32
vrtnarija itd.	0.7	0.77	0.83
štipendije in podpore	3.71	4.8	4.8
razni izdatki	1.14	0.86	0.8
izredni izdatki	1.44	0.4	0.06
izdatki podjetij	31.07	40.9	42.4
proračunska rezerva	0.6	0.9	1.0
skupno	99.03	117.82	122.86

Izdatki skoraj vseh skupin so se povečali, zmanjšanje pa je izkazano n. pr. pri trgovini, industriji, obrti in turizmu, to pa zaradi tega, ker je osnovan poseben sklad za pospeševanje tujkega prometa, kamor se stekajo davštine iz tujkega prometa in od koder se plačujejo izdatki v svrhu pospeševanja tujkega prometa. Poleg tega sklada sta bila ustanovljena še dva nova sklada, in sicer sklad za obvezno telesno vzgojo naroda in veteranski sklad. S tem je število posebnih skladov, oziroma posebnih proračunov naraslo že na 11, večinoma s prav znatnimi vsotami dohodkov in izdatkov. Ti skladi so nujna posledica zakonitih

Donos kmetijskih pridelkov I. 1938

Leto 1938 je bilo za kmetijsko proizvodnjo na splošno dobro do prav dobro.

Zgodnje žitarice (pšenica, rž, soržica, ječmen, oves) so sicer ponekod slabo prezimile in ostale redke, epomladi so bile mestoma močno poškodovane in deloma uničene po poplavih, v polju po toči i dr., vendar so dale v celoti prav dobre, tu in tam tudi odlične pridelke, ki so bili — po občinskih in okrajnih podatkih za kmetijsko statistiko, (ki pa za leto 1938 še niso končno veljavno potrjeni in objavljeni od ministrstva za kmetijstvo) — v celoti primerljamo z onimi iz leta 1937 za okroglo 27%, (ovec) do 38%, (pšenica) povprečno 34,5%, primerljamo s povprečnimi pridelki petletke 1933/37 pa za 24,7% večji.

Pozne žitarice (koruza, proso, ajda) sicer niso toliko boljše obrodile kakor zgodnje, vendar so bili njih pridelki v primeri s pridelki leta 1937 v skupnem za 18,6% in v primeri s povprečnimi pridelki zadnjih pet let za 6,9% večji.

Tudi krumpir je dal primerjano s pridelki zadnje petletke nadpovprečen, z letom 1937 pa za okroglo eno četrtino večji pridelok. Prav tako so bili v primeri s prejšnjim letom večji pridelki: zelja za nad 100%, repe za 22%, korenja 8,5%, krmne pese 27,9%, v primeri s povprečjem let 1933/37 pa so bili manjši: pridelok zelja za 15,1%, korenja 2,8%, pese 2,7%.

Sadno drevje je močno trpelo zaradi hudih elan in mraza v mesecu aprilu ter neugodnega vremena ob cvetenju, zato so bili tudi pridelki, poseb-

Vabilo društvom in organizacijam. Najrazličnejša etanovska, kulturna, gospodarska in dobrodelna združenja uporabljajo poletni čas za to, da na velikih zborovanjih, anketah, konferencah, izletih in shodih poglobljajo svoj program, utrjujejo etanovsko zavednost in širijo svoje kulturne, gospodarske in socialne težnje. Zbirajo sile, da jih utrjujejo v borbenosti in vztrajnosti, da obujajo vero v svoje ideale in ji z novimi sredstvi iščejo novih potov širjenja. Ljubljanski veleosejem bo letos od 3. do 12. julija. Uprava veleosejja vabi društva in organizacije, da prelože svoje za leto 1939. nameravane prireditve v ta čas.

Izkoriščanje nafnih terenov. Iz Belgrada poročajo, da so pogajanja, ki jih je vodila družba Panonija d. d. iz Belgrada, z zastopniki nemškega kapitala, uspešno zaključena. Družba Panonija bo zvišala glavnico od 6 na 10 milij. din s sodelovanjem nemškega kapitala. Nemška skupina bo dobila velike ugodnosti od nemške vlade pri svojem delu. Pravijo, da bo nemška vlada nosila 50% vseh stroškov za vrtnanje na terenih, kjer je nafta. Poleg tega bo družba Panonija imela posebne olajšave za izvoz svojih proizvodov v Nemčijo. — Družba Panonija sama pa ima namen zgraditi v bližini Maribora rafinerijo za predelavo surove nafte, ki bi izdelovala samo polizdelke.

Prenos sedeža iz Zagreba v Belgrad. Rudarska družba Minerio, ki je bila osnovana leta 1922 v Zagrebu, bo prenesla svoj sedež iz Zagreba v Belgrad in bo ob tej priliki zvišana glavnica družbe od 250.000 na 1.000.000 din.

Nova preselitev v Belgrad. Kartel livaren v naši državi, ki ima svoj sedež v Zagrebu, se namerava po vseh zagrebških strokovnih listov preseliti iz Zagreba v Belgrad. Preseliti bi se s koncem februarja, tako da bi začel v Belgradu poslovati dne 1. marca 1939.

predpisov, ki se vedno bolj ogrevajo za razne sklade in so sploh skladi velika moda v državni finančni politiki. Potrebščina, t. j. proračunski izdatki vseh 11 skladov znaša 9.820.221 din. Če še to vsoto prištejemo k proračunskim izdatkom, dobimo, da znaša ves proračun mestne občine ljubljanske za 1939-1940 veliko vsoto 132.677.682 din.

Dohodki

Kot smo že navedli, ostanejo davčne stopnje pri raznih mestnih dajatvah tudi v proračunskem predlogu za 1939-1940 neizpremenjene, torej na dosednji višini. Izpremembe so pa le pri občinski trošarin, odnosno uvoznini, kjer bodo vpeljane nekatere korekture v besedilu pravilnika in dane nekatere olajšave, kakor n. pr. pri sladkorju itd. Naslednja tabela nam kaže pregled proračunskih dohodkov za zadnje tri proračune (v milij. din):

	1937-1938	1938-1939	1939-1940
doklada na državne			
neposredne davke	8.44	8.88	8.95
takse in pristojbine	20.35	20.43	21.4
trošarina in uvoznina	24.13	24.25	25.14
naknadni predpis troš.	—	0.5	0.7
odkupnina za oseb. delo	0.2	0.2	0.2
navratna dela	0.3	0.23	0.2
dohodek od imovine	6.7	8.3	7.08
narodno zdravje	0.43	0.49	0.45
socialno skrbstvo	0.24	0.26	0.3
finančna stroka	0.22	1.62	1.15
dohodek mest. podjetij	34.56	47.85	49.93
ostali dohodki	3.4	3.8	4.7
nepričakovani dohodki	0.03	0.03	0.2
dohodki iz prejšnjih let	—	1.47	2.0
blagajniški prebitek	—	—	0.5
skupno	99.03	117.8	122.86

Podjetja.

Dohodki posameznih mestnih podjetij so naslednji (v milij. din):

	1937-1938	1938-1939	1939-1940
klavnicna	4.27	4.37	4.27
elektrarna	20.57	22.25	23.8
pogrebni zavod	2.2	2.04	2.03
plinarina	5.74	6.4	6.47
zastavljalnica	0.35	0.35	0.35
prilaga	1.43	1.46	1.7
tramvaj	—	10.97	11.3

Toda v teh dohodkih je n. pr. pri tramvajskem podjetju še všteta dotacija mestne občine v znesku 2,5 milij. din, dočim je znašala prejšnje leto samo 1,2 milij. din.

Ker ostanejo stopnje za občinske davštine neizpremenjene, računa mestna občina torej na izboljšanje dohodkov zaradi splošno izboljšane gospodarskega položaja. Bog daj, da bi bila konjunktura tudi v času trajanja proračuna za 1939-1940 dobra!

Borze

Dne 20. januarja 1939.

Denar

Angleški funt 238 oz. 258

Nemški čeki 13.80

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt neizpremenjen na 236.10—239.90. Tudi nemški čeki so ostali neizpremenjeni na vseh naših borzah na 13.70—13.90, nadalje so na zagrebški borzi beležili: za konec januarja 13.80 denar, za eredo februarja 13.70—13.90, za konec februarja 13.69 do 13.89.

Grški boni so beležili v Zagrebu 36.985 denar, v Belgradu 37.40—38.10.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 7.990.063, v Belgradu 6.532.000 din. Efektivni promet je dosegel v Belgradu vsoto 1.157.000 din.

Ljubljana — tečaj s primom:

Amsterdam 100 hol. gold.	2386.—2424.—
Berlin 100 mark	1766.12—1783.88
Bruselj 100 belg.	742.50—754.50
Curih 100 frankov	995.—1105.—
London 1 funt	205.70—208.90
Newyork 100 dolarjev	4375.50—4435.50
Pariz 100 frankov	115.85—118.15
Praga 100 kron	150.75—152.25
Trst 100 lir	231.45—234.55

Curih. Belgrad 10. Pariz 11.6975, London 20.735, Newyork 442.6875, Bruselj 74.85, Milan 23.30, Amsterdam 240.50, Berlin 177.20, Stockholm 106.75, Oslo 104.20, Kopenhagen 92.55, Praga 15.16, Varšava 83.50, Budimpešta 86.50, Atene 3.80, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.14, Buenos Aires 101.75.

Vrednostni papirji

Vojna škoda

v Ljubljani 471.75—473.75

v Zagrebu 472 denar

v Belgradu 472 —472.50

Ljubljana. Drž. papirji: 7% investicijsko posojilo 99.25—100.25, agrarji 60—61.75, vojna škoda promptna 471.75—473.75, begluške obveznice 88.50—98.50, dalm. agrarji 88—89, 8% Blerova posojilo 96 denar, 7% Blerovo posojilo 90.25 do 92, 7% posojilo Drž. hip. banke 99 denar, 7% stab. posojilo 96.50 denar. — Delnice: Narodna banka 7800 denar, Trboveljska 185—190.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 100.50 den., vojna škoda promptna 472 den., begl. obv. 89.50 do 90.50, dalm. agrarji 89—89.50, 4% sev. agrarji 60 den., 8% Bler. pos. 97 den., 7% Bler. pos. 90.50 den., 7% stab. pos. 98.50 den. — Delnice: Trboveljska 185—190, Gutmann 35—45, Isis 28—35, Osj. sladk. tov. 100 bl., Osješka livarna 175 bl., Jadranska plovnica 320 den.

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 100 den., agrarji 60.25 den., vojna škoda promptna 472 do 472.50 (472.50, 472), begl. obvezn. 89.75—90 (90, 89.75), dalm. agrarji 89—89.50 (89), 4% severni agrarji 59—60, 8% Bler. pos. 97.50—98.50 (98), 7% Bler. pos. 91—91.50 (91). — Delnice: Narodna banka 7.800 bl., Priv. agr. banka 228—230.

Živinski sejmi

Živinski sejem v Šmarju pri Jelšah, dne 9. januarja 1939. Dagon: 150 govedi, prodanih cirka 35%. Cene: Voli I. 5 din, II. 4, III. 3 din; telice I. 4.50, II. 3.50, III. 2.50 do 3 din; krave I. 4, II. 3.50, III. 2.50; teleta I. 5.50, II. 4.50; prašiči špeharji 11 din in prašiči pršutarji 9 din za kg.

KINO SLOGA, telefon 27-30 ob 16, 19, in 21. uri! Velikanska filmska revija temperamentne vsebine in razkošne izvedbe. V gl. vl.: La Jana, Vera Bergmann, Ernst Fritz Frubinger

V ZARJI SLAVE

Trgovina s svinjskimi kožami in usnjem

V prejšnjem članku o izvozu evrovih svinjin, oziroma izvozu svinjskega usnja smo pustili odprto pojasnitev načina kupovanja svinjskih kož.

Svinjska koža, ki je po svoji strukturi najbolj podobna človeški koži, je bila že od nekdaj cenjen predmet za neke galanterijske predmete kakor: sedla, kovčge, torbice, knjige itd. Je pa ta koža zelo občutljiva proti vsem mogočim ranam zaradi tega, ker so ščetice, ki jo pokrivajo, tako redke, da pustijo lise kože izpostavljene vsakršnim praskam oziroma ranitvam. Zato so svinjske kože, ki padejo od svinj, zaklanih na klavnicah, kamor so bile svinje na krajsem ali daljšem potu transportirane, manj vredne, ker so vedno polne ran in brazgotin.

Nasprotno pa so kože svinj, katere so bile rejene v hlevih in tudi na domačem kmečkem dvorišču zaklane, vedno dobre, ker je bila tu možnost ranitve kože najmanjša. Zaradi tega so ravno kmečke svinjske kože za nek odelotek več vredne kakor pa mesarske, v kolikor jih je obdeloval več klavec, ki ni delal zarez ali luknj.

Da pred 2 ali 3 leta nazaj je bilo zbiranje svinjskih kož v rokah razmeroma omejenega števila profesionalnih trgovcev s kožami in usnjarijem, kateri imajo v tej stroki tako potrebno strokovno znanje, obrtni list in higiensko, varnostnim predpisom odgovarjajoče urejene prostore za konzerviranje kož. Računati je namreč vedno treba, da pridejo med kože zdravih svinj tudi take bolnih na kužnih boleznih, vsaj je notranje znano, da konjaci že skoro nobenih bolnih ali poginulih živali ne dobijo. Temu legalnemu atanju, ki je v vsaki pravni državi edino pravilen in dopuščen, je v zadnjih 2 ali 3 letih napravila konkurenca med edinoma usnjarskima tovarnoma, ki se z strojenjem svinjin bavita, konec na ta način, da je bila legalna trgovina s strani ene teh tovarn popolnoma bojkotirana in nastavlja tvornica v vea-

kem, še tako majhnem kraju zbiralca za svinjske kože, ki včasih ni imel niti pojma o surovini, še manj pa primernega prostora za zbiranje, da ne govorimo o kakem obrtnem dovoljenju. Lahko se trdi, da v letošnjem letu legalna trgovina ni dobila niti 10% svinjskih kož. Kake posledice bo to imelo sedaj ko smo ravno v dobi nevarne epidemije živinskih kug (slinavke in parkljavke), bo pokazalo prihodnje leto, smatramo pa lahko, da je bila toleranca takega načina kupovanja surovih kož zelo lahkomiselna. S tem, da so bili zaradi pojva kuge, in slinavke na eni strani omejeni ali docela prepovedani živinski sejmi, na drugi strani pa so dovolili, da so nekvificirani zbiralci kož hodili od hleva do hleva z možnostjo, da prenašajo od hiše do hiše vse mogoče živinske bolezni, je ugotovljen paradoks.

Ze v lanskem letu je bila banaka uprava opozorjena na nevarnost takih poslovanj, ki so v protielovju z vsemi higienskimi predpisi, še bolj kot pa obrtnoprometnimi. Ugotovljeno je letos stanje, ki je nevzdržno tako za usnjarija kakor tudi za trgovca z kožami, istočasno pa tudi za oblasti, v kolikor naj se odredbe pozitivnega zakona spoštujejo.

Eventuelno mogoči ugovori, da na ta način dobi kmet za svinjine boljše ceno, ne morejo držati, ker se je že po vojnih letih izkazalo, da tak umeten dvig cen, kakor je bil letos, ima za posledico vedno še hujšo reakcijo, od katere nima nobeden koristi. Svetovno in domače gospodarstvo so povezani med seboj tako, da se ločiti ne dajo. Mali procent zaslužka, ki ga pri običajnem zbiranju kož zasluži obrtna trgovina, je gotovo odtehtan zaradi higienske varnosti na eni strani in na plačanih davčinah na drugi strani. Dalje pa tudi ne smemo prezreti momenta, da so ljudje, ki se začno baviti z takimi priložnostnimi kupčijami, dostikrat odvračajo od rednega poštenega in produktivnega dela in prav zato najdemo danes v vseh strokah toliko šumarijev, kateri živijo večinoma od nevednosti podeželskega ljudstva.

Zato bi bilo vsakakor umestno, da banka uprava ekliče ob priliki anketo prizadetih faktorjev, da se na tem polju napravi red, ki naj bi bil koristen tako usnjariju kakor tudi trgovcu, mearju in predvsem kmetu.

Monumentalni film - bliser franc. produkcije!

Kneginja Tarakanova

Film čarobnega bleksa in sijaja na blešnem carskem dvoru. Film, ki se godi v Rusiji, v Petrogradu, na morju itd. ●●● Pierre R. Willm, Annie Verney in Suz. Prim

KINO UNION

Telef. 22-21

PREMIERA! Danes ob 16., 19. in 21. uri - Najganjlivejši ljubavni roman preteklosti!

Katarina Velika, najmočnejša ruska carica je iz ljubezni oboževala na smrt grofa Orlova - svojega ljubimca in lepo kneginjo Tarakanovo - svojo rivalino

Slovenska mladina ima krepko politično organizacijo

V zadnji veliki volivni borbi se je v Sloveniji posebno izkazala mladina. Njen svež in urejen nastop je presenetil tako prijatelje kakor nasprotnike. Mnogo važnih uspehov je treba pripisati delu mladine. Zanimanje za mladinsko politično delo je silno naraslo, zato smo hvaležni gosp. Rudolfu Smeru, voditelju mladinske JRŽ, za naslednje podatke.

Pri zadnjih skupščinskih volitvah smo v vrstah naše stranke poleg starejših, preizkušenih borcev, opazili tudi nove obraze, mlade obraze — slovensko mladino, ki se je z neverjetnim elanom in borbenostjo vrgla na delo, ki je bilo nato kronano s tako krasnim uspehom.

Ni bilo sedaj prvič, da je mladina sodelovala v političnem boju. Mladino je politično delo vedno zanimalo in se je na tem polju tudi rada udeleževala, zlasti pri volitvah, dalje pri večjih shodih in zborovanjih. Toda, kar je za zadnje volitve značilno, je to, da je mladina sedaj nastopala enotno in urejeno, po nekem čisto določenem načrtu, nastopala disciplinirano in strumno, tako da je bilo takoj videti, da imamo opraviti z neko organizacijo, z nekim vodstvom, ki vse to delo vodi. In resnično, vse to mladinsko politično delo je bilo organizirano in se je odvijalo po točno določenem načrtu. Ta organizacija pa je ostala za široko javnost skrita, delala je tiho in neopazno. Edino njena zborovanja smo videli in iz teh smo mogli zaslušiti, da ima slovenska mladina krepko in disciplinirano politično organizacijo. Zlasti je veliko pozornost vzbudilo veliko mladinsko zborovanje v Ljubljani, katerega se je udeležilo preko 3000 fantov in na katerem je govoril naš voditelj dr. Anton Korosec.

Mladina na straži

Naraščaj naše stranke je organiziran v »Mladini JRŽ«. Ta organizacija obstoja v Sloveniji komaj poldrugo leto, pa je prodrla že skoraj v sleherno slovensko občino in pokazala toliko lepih uspehov, da smo jo resnično lahko vsi veselili. Politika zborovanja naše stranke so po zaslugi mladine postala drugačna, kot so bila nekdanj. Po vsej deželi in tudi v mestih se je čutilo novo življenje. Zlasti pa sta bila v znamenju mladine dan pred volitvami in dan volitev samih. Na ta dva dneva smo doživeli skrbno pripravljeno mladinsko ofenzivo, tako pripravljeno, da so se vse akcije nasprotnikov razblinile v nič.

Eno moramo pa še posebej poudariti. Naša mladina je bila pri teh volitvah do skrajnosti dostojna. Tudi na težka izzivanja nasprotnikov ni odgovarjala z nasiljem, ampak je nasprotno vedno in povsod pokazala in dokazala, da je kulturna, tolerantna, dobro vzgojena in dostojna — pa kljub temu pogumna, samozavestna, odločna in neustrašna.

Mladini je politična izobrazba potrebna

Ko so nekateri videli mladino na političnem polju, so zmajali z glavo in rekli, da mladina ne spada v politiko. Moramo reči, da ta nazor danes ni več sodoben in da je mladina vseh narodov v Evropi pokazala, da je nujno potrebno, da se politično izobrazuje in da posega tudi v politično delovanje.

Če bi bila politika res nekaj bistveno grdega in podlega (pravijo: politika je vlačuga; nemški pregovor pravi: Politisch Lied, ein garstig Lied), potem bi politika res ne bila ne za mladino in sploh za nikogar. Toda politika je javno delo za ljudstvo, delo za državo, delo za bližnjega. Če ima danes beseda politika v naših tako slab zvok, ga ima zaradi slabih, nepoštenih in sebičnih politikov, ki uporabljajo politično delo in politično moč v svoje temne in sebične namene. Naloga naše mladine je, da zopet visoko dvigne prapor politike. Mladina odklanja v politiki vsako nepošteno sredstvo. Zato zavrača kot sredstvo političnega dela: laž, intrigo, podkivanje, obkrovanje, podkupovanje in korupcijo v kakršnikoli obliki.

Seveda se način političnega dela pri mladini in zlasti v mladinski politični organizaciji bistveno loči od dela pri starejših politikih. Mladina se ne bavi še s konkretnimi političnimi vprašanji (kdo bo župan ali poslanec, kako naj bo sestavljen proračun, katera cesta naj se tlakuje, kdo

naj dobi podporo, kakšna naj bo trgovinska pogodba s sosedno državo itd.). Mladina se na politično delo predvsem pripravlja, njo zanimajo politične ideje.

Naloge mladinske politične vzgoje

Tudi naša mladinska politična organizacija si je nadelala to nalogo, zbrati mladino v disciplinirano, urejeno in strumno organizacijo, to mladino pridobiti in navdušiti za velike naše politične ideale, dalje vzgajati jo in pripravljati jo za politično delo, ji širiti obzorje in jo seznanjati tudi s politično-teoretičnimi vprašanji (kaj je država, demokracija, diktatura, ustava, stranka, kakšni so odnosi med državo in politično stranko, kaj je javno mnenje, način volitev, kaj je parlament, kaj senat, kaj sta federacija in avtonomija itd.).

Tako pojmovanje politike in taka priprava na politično delo, kot smo jo zgoraj orisali in kot jo vrši naša mladinska politična organizacija, mora roditi dobre sadove in mora vzgojiti novo generacijo, ki bo svoje naloge pravilno razumela in jih tudi pravilno izvrševala.

Mislimo, da je želja vse naše politične javnosti, da naj naša mladinska organizacija krepko raste in napreduje, tako da bo lahko vedno pripravljena braniti koristi našega naroda in naše države in boriti se proti vsakomur, kdor bi hotel te koristi ogroziti.

Gibanje tekstilnih delavcev

Ljubljana, 20. januarja.

V Sloveniji imamo trenutno okoli 23.000 vsega tekstilnega delavstva, ki se koncentrirajo v glavnem okoli Maribora in Kranja, v zadnjem času pa tudi v raznih manjših drugih krajih, kakor v Št. Vidu, Škofji Loki in drugod. Že poprej je bilo mnogo tekstilnega delavstva v Trzinu in v Litiji. Razen Maribora, Litije in Trzince je skoraj vse tekstilno delavstvo tako rekoč mlado, doma z dežele, s kmetov. Stanovska borbenost zavest pa se je pri tem delavstvu kaj hitro pojavila in l. 1936 smo doživeli veliko borbo tekstilnega delavstva, ki pa je imela žal mnogo politične pimesi. Agitatorji, ki so tedaj delavstvo zavedli v nepremišljeno borbo, niso računali, da bo delavstvo s tedanjo stavko prav za prav več izgubilo, kakor pa je pridobilo.

Oblasti so postopale tedaj objektivno in so pritisnile tako na delodajalce kakor na delavce, naj se sporazumejo, kar se je po dolgem prerekanju res zgodilo. Sklenjena je bila kolektivna pogodba, ki je obsegala 13.800 delavcev ali približno 58% vsega tekstilnega delavstva. Bila je to največja kolektivna pogodba v Sloveniji in v državi.

Kakor smo pa že poročali, so delavske organizacije z dne 31. decembra to kolektivno pogodbo

odpovedale in ker je odpovedni rok enomesečen, poteče pogodba z dnem 31. januarja. Delavske organizacije zahtevajo splošno povišanje mezd za 15% ter nova pogajanja o splošnih določilih pogodbe. Industriji pa so odgovorili prav tako, da so pripravili nekoliko zvišati mezde slabše plačnemu delavstvu, da pa odklanjajo povišanje plač kvalificiranemu delavstvu. Doselej se stranki nista sporazumeli in tako je verjetno, da se bo tekstilno delavstvo, oziroma njega pretežni del znašel dne 1. februarja v ostrem mezdnom boju ali pa bo ostalo na delu, toda brez kolektivne pogodbe.

Vlak zdrevil v reko

Most čez reko Colorado so narasli valovi porušili — 24 ljudi je utonilo

Iz Buenos Airesa poročajo 18. januarja: V Argentini je mnogo pokrajin pod vodo. Vse reke so narasle, najhujša pa je reka Colorado, ki zdaj niti ni več plovna. Na več krajih se je utrgal oblak in potoki in reke so naraščale in se spreminjale v jezera.

16 vasi je voda odnesla

Ko so se nasipi in jezovi podrli, se je voda razlila po različnih, vzdolž brega vodečih avtomobilskih cestah in je tudi avtomobile odnesla s seboj. Število mrtvih še ni bilo moči dognati, kakor sploh še ni moglo dobiti kakih natančnejših podatkov o vsem neizmernem obsegu povodnji. Kaka reševalna dela so skoraj nemogoča.

Valovi reke Colorado so gnali s seboj velikanske množine stavbnega lesa, ki je ležal na bregu, in še podrtje porušeni poslopji. Vsemu temu navalu ni bil kos steber mostu čez reko, ki se je podrł. Tračnice so kar na prosto visele v zraku med tistim delom mostu. Čez kake pol ure nato, ko se je porušil steber mostu, pa je prihrumel vlak. Pet vagonov z ljudmi je treščilo, valeč se drug čez drugega v divje razpenjene valove reke Colorado.

Z raznih strani so se takoj odzvali klici na pomoč. Rešilni avtomobili, ki so prihitali na pomoč, niso mogli do ponesrečenega vlaka, le težki gasilski avtomobili so zmogli ovire. Gasilci so poskusili nekaj posebnega, kar se jim je tudi posrečilo. Popolnoma so raztegnili gasilsko lestev in vrvi, ki so jih privezali na most, so držale konce lestve, ki so jo nato počasi spuščali preko vode. Tako so imeli ponesrečenci, ki so znali veščidel plavati, vsaj nekaj časa, da so se oprijeli; prav tako so si opomogli z njo potapljači, ki so se spet in spet spuščali na dno, da so prinašali mrtvice iz reke.

Vlak je bil poseben vlak, ki je vozil veščidel same železniške uradnike. Valovi reke so bili že odnesli mnogo plavačev s seboj. Ti pač niso mogli zaradi divje razburkane vode priti k obrežju.

Spomenik angleškega kralja za Liverpool. Londonski kipar, sir William Goscombe, kleše v svojem londonskem ateljeju velik kip angleškega kralja Jurija V. To bo spomenik, ki ga bodo v juliju slovesno odkrili v Liverpoolu.

Neumestna burka v mrtvašnici

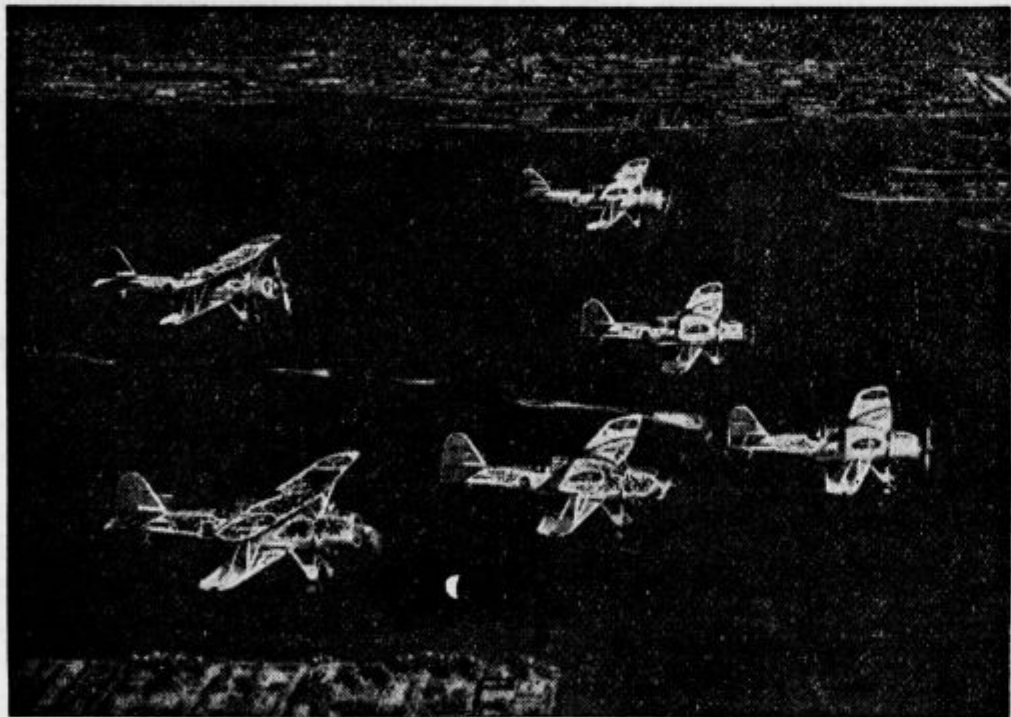
Iz poljakeh Kiele poročajo: V mrtvašnico mestne bolnišnice v Opatowem se je ponoči prikradel umobolni brezposelnec Anton Muha. Ulegel se je na mrtvaško nosilnico, na kateri je ležalo že dva dni neko truplo in se je pokril z mrtvaškim platnom.

Drugo jutro je mizar Jachniewicz prišel v mrtvašnico in vzel mero Muhi, pri čemur ga je zbudil. Ko je odhajal iz mrtvašnice, se je Muha razodel in zavpil:

»Kaj, meni si mero vzel, temule pa ne?«

Jachniewicz se je obrnil in ko je zagledal dozdevnega mrljica sedečega, se je tako prestrašil, da je omedlel in se zgrudil na tla.

Čez uro nato je prišel grobar v mrtvašnico in je videl nezvestnega Jachniewicza na tleh. Spravil ga je v bolnišnico, kjer ga je skušal zdravnik spraviti k zavesti. A ubogi mizar si je od strahu tako poškodoval živce, da so ga morali dati v oddelek za živčne bolezn.

Manevri z zrakoplovi v Ameriki.

Nedavno so imeli v Miamiju velikanke letalske vaje. — Na eliki je videti ameriške letalce, ko plovejo nad zalivom Biscayne v Floridi.

CISTEK

Pismo iz Francije O Slovencih in slovenski šoli

Tucquegnieux, 18. januarja.

Slovenska šola v Franciji je formalno le učne verouke med našo izseljensko mladino. To je tudi nekaka raison d'être naše šole na Franco-akem.

Pri učenju verouka pa se za podlago vzame materinščina, ki se ji doda še narodna zgodovina, zemljepis, matematika, risanje, petje in telovadba. Zato je poleg katehete potreben še učitelj-laik, in sodelovanje obeh tvori slovensko šolo med našo izseljensko mladino.

Nastane pa vprašanje, do kod sega območje delovanja duhovnika, in na drugi strani laika-ucitelja. Tega zaradi tehničnih avir v praksi ni moči točno opredeliti. To namreč ni šola v tistem pomenu besede kot pri nas doma, kjer pride katehet po parkrat na teden v razred poučeval izključno verouk. Tu je duhovnik dostikrat primoran poučevati mladino petja, telovadbe in se baviti z dramatikom, vse to seveda v velikem skodu prvotnega namena: dušnega pastirstva in vodstva Katoliške akcije med našimi izseljenci. Toliko časa, dokler bo imel duhovnik delo, ki ne spada v njegova področja, ne more biti govora o šolanju

elitnih čet za opravljanje apostolata, o organiziranju socialnih krožkov med mladino, ne more biti govora o tvorbi jedrnih, udarnih, discipliniranih skupin, ki jih vsak duhovnik, vsak župnik bridko potrebuje v svoji fari tako za preosnovno krščanske družbe, kakor tudi za preosnovno krščanskega življenja med našimi izseljenci, ki žive v industrijskih krajih, kamor najprej in najmočnejše prodor veri in npravnemu življenju nasprotno doktrine, kjer je javno in zasebno življenje najbolj pobarvano s socialističnimi in komunističnimi nauki. Ker pa naš izseljenec po večini ni proletarec v pravem pomenu besede, in mu je delo v rudnikih le prehodnega značaja, nekakšno sredstvo za čim hitrejši povratek k lastnemu koščku zemlje, so mu razne prekucne ideje dokaj tuje.

Kljub temu pa ostane pri vsem tem, če že ne nasproten, vsaj brezbržen za katoliška načela, kar dokazuje razmeroma majhno število moških pri maši ob nedeljah. Mislil namreč, da se nivo krščanskega udejstvovanja v kaki fari ne meri po tem, koliko žensk in majhnih otrok sedi ob nedeljah v cerkvenih klopih, temveč po tem, koliko mož in fantov ima pogum ob vsaki priliki javno manifestirati svoje katoliško prepričanje. Računati moramo s tem, da se ti ljudje po večini enkrat vrnejo, in da je le majhen procent tistih, ki se docela izgube v svet.

Nekako urediše slovenske šole je od Metza 45 km oddaljeni Aumetz, precej obsežna in ne posebno lepa industrijska naselbina, ki jo sestavljajo po večini za rudarje sezidane kolonije, raztezajoč se okrog dokaj velike, lepe gotične cerkve, kjer se ob nedeljah zbirajo Slovenci pri slovenski službi božji, ki jo med petjem slovenskih cerkvenih peemi daruje slovenski duhovnik g. Švelc. V

tem kraju prebiva okrog 400 Slovencev, ki imajo svoje društvo, žensko Katoliško akcijo, cerkveni pevski zbor z izvršnim organistom, dramski odsek in izvršni tamburški zbor.

Šola je, naravno, v tem kraju še najbolj razvita. Tu je največje število šolskih otrok okrog 70. Pri delu mi pomaga tudi pomožna učiteljica gđ. Levart, ki s požrtvovalnim delom veliko pripomore k uspehu.

Druga močnejša slovenska rudarska naselbina, ki spada v področje moje šole, je v Tucquegnieuxu, ki je 12 km oddaljen od Aumetza. Tu je naseljenih okrog 300 Slovencev, ki se prav tako radi udeležujejo v društvu, dramski, pevskih, tamburških in citraških zborih ter v raznih socialnih krožkih. Tu preživi vsaj štiri dneve v tednu. Slovensko mašo bere v tem kraju dvakrat v mesecu g. Švelc iz Aumetza, ki z majhnim avtom meri kilometre po lepo asfaltiranih podeželskih cestah, prinašajoč v slovensko domačnost verske gorečnosti in tople slovenske besede.

Slovenski pouk v tem kraju se vrši v eni izmed prostornih sob slovenske kantine (kjer prebivajo naši rudarji-sameci) v skupinah za mlajše in bolj dorašle otroke, ki jih je vseh skupaj začasno okrog 40. Tu je znatna pomoč pri učenju druga pomožna učiteljica gđ. Zupan, ki iz ljubezni do slovenske besede in iz idealizma seznanja naše najmlajše s slovensko knjižjo. Tu se poznajo in so še sadovi vzorne organizacije izseljenkega učitelja g. Jankoviča, ki deluje zdaj v Merlebachu, ki si je za svojega službovanja v Tucquegnieuxu veliko prizadeval, da vsaj deloma da izloži v Ljubljani par mladih izseljenških fantov ali deklet, ki naj bi po vrnitvi pomagali pri pouku materinščine.

Tretji važnejši kraj, kjer je tudi nekaka podružnica moje šole, je od Aumetza 7 km oddaljeni Audun-le-Tiche, ki se razteza po precej valovitem terenu, posejanem z rudarskimi kolonijami, iz katerih se tu in tam dvigajo močnejši jaski (šahiti) železovih rudnikov. Ta kraj je tik ob luksemburški meji. Tu je naseljenih okrog 160 naših ljudi, med katerimi je tačasno izredno nadarjenih, za šolo dorašlih otrok.

Zato, ker so kraji, v katerih prebivajo večje skupine Slovencev in v katerih je večje število šolskih otrok, precej oddaljeni drug od drugega, nastanejo tehnične ovire, ki jih dostikrat ni moči premostiti. Ob izredno slabem vremenu n. pr. je težko drdrti po cestah iz kraja v kraj z motornim kolesom (moje prevozno sredstvo). Zato je slovenska šola v poletnih mesecih, v času velikih počitnic, v največjem razmahu iz dveh razlogov: ker so vrata francoskih šol zaprta in ima mladina več prostega časa na razpolago, in ker je vreme poleti bolj primerno za moje pogoste »izlete in odlete« z motornim kolesom.

Naj se ob tej priliki zahvalim še vsem številnim našim prijateljem iz raznih šol v domovini, ki so se ob priliki izseljenskega tedna s prijaznimi pismi spomnili tudi naše mladine na Franco-akem. Kaj hočete — mladina potrebuje ljubečih src, in še tisočkrat bolj naša izseljenska mladina.

Šlibar Tone, izseljenaki učitelj.

— Pri zaprtju molitvah v prebavi vzmimo zjutraj na prazen želodec kozarec naravnega »Frank-Josef grenice«.

Droblne novice

Koledar

Sobota, 21. januarja: Neža (Janja), devica-mučenica.

Nedelja, 22. januarja: Tretja nedelja po razglašenju gospodovem. — Vincencij in Anasztazij, mučenca.

Novi grobovi

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala ga. Ana Kranje rojena Puc. Pokojnica je bila zelo znana ljubljanka. Bila je vdova po žel. sprevidniku in je svoj čas dolgo vrsto let vodila znano gostilno svoje svakinje ge. Angele Čeknovarjeve pri »Starem Tihlerju« v Kolodvorski ulici. Slovela je kot velika dobrotnica revežev in revnih dijakov, ki jih je vneto podpirala. Pogreb pokojnice bo danes ob 4 popoldne iz hiše žalosti v Pražakovi ulici 12. Pokojnica zapušta tri hčerke, ki so poročene in v uglednih položajih. Zalujocih sorodnikom naše iskreno sožalje! Blagi pokojnici pa naj sveti večna luč!

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala v 50. letu starosti ga. Amalija Koutny roj. Leopold-Povše, soproga trgovca. Pokopali jo bodo v nedeljo, 22. januarja ob 4 popoldne. — V Kladezni ulici je umrl g. Frane Grabljevec, posestnik. Pogreb bo v nedeljo ob 2 popoldne. Naj jima sveti večna luč! Zalujocih naše iskreno sožalje!

† V Ločah pri Poljčanah je umrla ga. Marija Lah, žena železniskega zvanika v pokopju. Pokopali jo bodo v nedeljo ob 10 popoldne. Naj v miru počiva! Zalujocih naše iskreno sožalje!

— Novi kovani denar bomo kmalu dobili. Polnoma je končan že znan del novega denarja, ki so ga nakovali na podlagi zakona o kovanju denarja v kovnici Narodne banke, in ga bodo v kratkem času dali v promet. Istočasno pa bodo vzeli iz prometa odgovarjajoče množice sedanje denarja. V promet bodo izšli novi po 2, 1, 0,50, 0,25 in 0,10 din, ki so kovani iz aluminijeve mešanice, nato kovanci po 10 din, ki so iz niklja, in kovanci po 20 in 50 din, ki vsebujejo 75% srebrna in 25% bakra.

— Skoraj 8000 ljudi je dobilo zasluska pri obiranju hmelja letos v Savinjski dolini. Prav zanimiv članek v zadnji številki Slovenskega hmeljarja, ki izhaja v Celju, ko podaja nazorno sliko in pregled, odkod je prišlo največ obiralcev in kateri kraji v Savinjski dolini so dali največ zasluska. Ti številni delavci, ki so prišli iz najbolj siromašnih krajev v Sloveniji, so odnesli iz Savinjske doline 3.450.000 din. Obiralci so nabrali letos približno 2.300.000 mernikov hmelja. Največ obiralcev je prišlo iz šmarnskega okraja (1706), nato sledi Savska banovina (1514), iz ptujskega okraja 1195, iz mariborskega okraja 437, iz krškega okraja 730, iz kamniškega 198, iz konjskega 271 ter še iz številnih drugih krajev v Sloveniji. Največ obiralcev je zaposlil Zalec (2454), Braslovče 1321, Sv. Peter v Savinjski dol. 1061, Sv. Pavel pri Preboldu 696, Gomileško 564, Petrovče 448, Polzela 428, ostale pa drugi kraji v Savinjski dolini. Ti statistični podatki nazorno dokazujejo, da so koristi savinjskega hmeljarstva velike za vso Slovenijo.

— Kmetko-gospodinski tečaj v Sv. Juriju pri Celju, ki ga je priredila Mladinska kmečka zveza, je v splošno zadovoljstvo uspel. Otvoritev tečaja se je udeležil tudi svetnik Kmetijske zbornice poljski župan g. Turnšek, ki je imel na fante govor o reformi ljudskega šolstva, o kmečkih vprašanjih in kmečkem stanu. Nato je poročal tudi o delu Kmetijske zbornice in njenem programu po zadnjem zasedanju. Za njim je go-

Kaj pravite?

Zveza akademsko izobraženih žen objavlja o raznih listih protest zoper oceno, ki jo je pri- nesel »Slovenski delavec« o knjigi »Spol in usoda« Angele Vodetove. Akademsko izobražene žene zavračajo način, s katero kritik osebno žali pisateljico, ker to ni za naš kulturni nivo in ozgaja ljudi, ki bodo brez čute odgovornosti in brez plemenitosti gledali na delo bratov in sester v narodnem občestvu. — Nečemo zagovarjati kritika, ki je Angela Vodetova grdil osebno, namisto da bi ocenil njeno knjigo, ne moremo pa prihraniti kritike tudi Zvezi akademsko izobraženih žen. Če so se namreč akademsko izobražene žene čutile dolžne, da okrajajo Angelinega kritika, ki je žalil žensko čast, pa so osekakor pozabile braniti žensko čast in dostojanstvo pred puhlim »znanstvom« svoje sestre Angele Vodetove, kar bi bilo osekakor še bolj žalno. Pisateljica pogrca davno ovržene teorije Bebla in drugih takih lažnjavstvenikov o spolskih zadevah, ki se naslanjajo na čisto neosnovane predstave o primitivnih narodih in dobah ter o razvoju spolskih zvez, kar je sodobno narodoslonoje, kulturna zgodovina in veroslovje izkazalo kot golo izmišljotino in fantazije. Primitivni narodi so imeli in imajo o spolskem in zakonskem življenju neprimerno čistejšo in naravno večje predstave, kot jih imajo kalni viri, iz katerih je črpala Angela Vodetova, ter na splošno tudi dejansko o tem pogledu žive na visoki naravstveni ravni. Marksistični ideologi so svoje lasne materialistične nazore o spolskem življenju primitivnim narodom in razmeram podtaknili oziroma jih sami povzeli iz trditve prosvetlenskih filozofov, ki so se tudi opirali na bajke in nekritične potopise in opise tujih narodov. Kar pa se tiče drugih stvari ki jih Angela Vodetova širi kot neko novo spolsko moralo, je to gola marksistična propaganda za tiste resne slobodno ljubezen, kakor so jo skušali uresničiti v boljševiški Rusiji in Španiji v polnem nasprotju z dostojanstvom žene in v pogin osakega skupnega duhovnega življenja in tistega ovisnega pomena, ki ga zakon za človeka in človeštvo ima. Zveza akademskih žen bi bila storila le svojo sveto dolžnost, da bi bila protestirala proti temu, da se pri nas širijo take vrste nazori, ki uničujejo temeljne osnove našega kulturnega sožitja in zakon ponižujejo v golo paritvo — pa tega ni storila. Saj menda akademsko izobražene žene ne stojijo na ravni take lažnjavnosti, ki resnično izobraženega človeka ni vredna.

voril še župan g. Stanko Golobranec o potrebi izobrazbe kmečke mladine. Naslednji dan je bilo predavanje o travništvu, ki ga je imel ravnatelj kmetijske šole g. inž. Rado Lah, in predavanje g. inž. Pregelj o poljedelstvu. Tečaja se je udeležilo nad 60 fantov. V četrti popoldne sta predavala tečajnikom gg. inž. Koprivšek o živinoreji in inž. Pregelj o poljedelstvu. Prihodnja predavanja bodo vsak ponedeljek in četrtek od 2 do 6 popoldne v ljudski šoli.

— Lepo uspela boščinca na severni meji. V nedeljo, 15. januarja je priredilo upraviteljstvo ljudske šole pri Sv. Križu nad Mariborom na skrajni severni meji vsakoletno običajno boščinico z obdaritvijo revne šolske mladine. Po kratkem primernem nagovoru šolskega upravitelja v navzočnosti vsega učiteljskega in predsedniške šole, je bilo 98 revnih šolskih otrok obdarovanih z obutvijo, obleko, perilom in raznimi pleteninami. Vsega skupaj se je razdelilo med revno dečo raznega blaga v skupni vrednosti nad 2000 dinarjev. Upraviteljstvo šole izreka tem potom v imenu revne obmejne šolske dece in njih staršev najlepšo zahvalo vsem dobrotnikom in podpornikom te dobrodelne akcije. K prireditvi in obdaritvi so prispevali: kralj. banska uprava, Ciril-Metodova družba v Ljubljani in nje ženska podružnica v Mariboru, Nabavljalna zadruga drž. uslužbencev v Mariboru, tovarna Doctor in drug. Maribor, zakupniki obšinskega lova pri Sv. Križu gg. Gustinčič, Adolf Šoster in trgovce Ivan Trpin in končno občina Sv. Križ. Bog plačaj! Končno še hvala učiteljski šoli Sv. Križ za ves trud, ki ga je imelo s prireditvijo.

— Razstavo naravnih krasot Tržišča in okolice v fotografijah je napravila podružnica SPD v Tržišču v nedeljo v Mestnem domu. Razstavili so sami amaterji in želi so splošno občudovanje in priznanje. Tudi mnoge povečave so bile zelo posrečene. Razstavo je ogledalo v enem dnevu nad 800 obiskovalcev. Prav bi bilo, če bi ostala odprta več dni. Občudovali smo zlasti slike gg. Salbergerja, Štera in povečave g. Zaletelega. Kaj podobnega naj nam prijatelji naših krasot še odkrijejo!

— V »Službenem listu« kraljevske banske uprave dravske banovine od 18. t. m. je objavljen »Ukaz o prenosu sedeža občine Bloke iz kraja Nova vas v kraj Farac, dalje »Uredba o ustrejo dentistično-tehnične zbornice«. »Dopolnitev pravilnika o ureditvi prometa z devizami in valutami«, »Odločba o prekatgorizaciji avtomobusne proge Loški potok (Travnik)-Zlebič-Ribnica«, »Konvencija glede vojaških ranjenecv in bolnikov in glede vojni ujetnikov«, »Udeležba Birmenijec in »Telefonski promet z Nemčijo«.

LEPA NAMIZNA JABOLKA

bobovec, ananas, čebular, gambovec v veliki izbiri od 4.50 naprej. Jabolka za kompot 3 din. Pri odjemu nad 5 kg znižane cene.

FR. KHAM. KONGRESNI TRG 8

— Redni letni občni zbor odseka zveze Maistrovih borcev — Sv. Boilek pri Središču. Odsek Zveze Maistrovih borcev pri Sv. Boiletku vabi svoje člane na redni letni občni zbor, ki bo na Svecnico 2. februarja 1939 po rani sv. maši v prostorih narodne šole. Zaradi zanimivega izčrpnega poročila o doseganem delovanju in pomenu ZMB zlasti o priznanju dobrovoljstva, ki ga bodo podali delegati centralnega odbora Zveze Maistrovih borcev iz Maribora prosimo naše člane, da se polnoštevilno udeležijo našega občnega zbora in obenem pripeljejo s seboj tudi one naše borce, ki še niso člani tega odseka in želijo pristopiti v našo organizacijo.

— Zaradi poverbe obsojen na 15 let ječe. Pred okrožnim sodiščem v Murski Soboti je bila razprava proti Nikoli Kapetanoviču, ki je bil pogodbeni poštar v Prosnjakovih. Lani se je vozil s svojim avtomobilom, pa mu je v Murski Soboti avtomobil popolnoma zgorel. Med preiskavo pa se je dognalo, da je avtomobil Kapetanovič sam zažgal, da bi dobil zavarovalnino. Poleg tega so sezonski delavci, ki so se vrnili iz Nemčije, povedali, da njihove družine niso dobile denarja, ki so jim ga poslali iz Nemčije. Na podlagi teh prijav je pošto ravnateljstvo odredilo revizijo, ki je ugotovila 65.000 din primanjkljaja. Nikola Kapetanovič je pobegnil, pa ga je policija v Novem Sadu izsledila in aretirala. Priznal je vse in je bil obsojen na 15 let ječe. Oškodovanim pa je država povrnila škodo.

— Ukradeni kobilje prodal. Cigan Hudorovič Ivan je prodal nekemu posestniku v Panterščici pri Golniku na Gorenjskem rjavo kobiljo, ki ima na čelu belo liso. Cigan je, kakor so orožniki ugotovili, kobiljo nekeje ukradel in ponaredil živinski list. Hudorovič zasledujejo orožniki.

— Pogrešana delavka. 19-letna Ana Hribernik, delavka v tovarni »Intex« v Kranju in doma v Zapogah pri Smledniku, je že pred dnevi izginila. Preden je šla od doma, je dejala, da si bo končala življenje. Hribernikova je precej močne postave, širokega obraza, črnih las in oči. Če bi kdo kaj o njej vedel, naj sporoči orožniški postaji v Kranju.

— Vlom v Vojniku pri Celju. Eno preteklih noči je bilo vlomljeno v prostore finančne kontrole v Vojniku. Vlomilci so odnesli samo nekaj malenkosti. Denarja pa niso našli. Zadnji čas je bilo v vojniški okolici že več vlomov.

— Dober start ni potreben samo v športu, ampak tudi v borbi za življenje. Borba za obstanek zahteva od človeka, da je zdrav, odporen in dobrih živcev. Tisti, ki pokaže večjo odpornost v borbi z vsakdanjostjo, ta zmaga. S primerno prehrano se veča odporna moč organizma in povečava volja za delo. Zaradi tega je treba vzeti za zajtrk in južino 1—2 skodelici prečiščene krepilne hrane Ovomaltine, katera krepi organizem in zagotovi telesu zdrav razvoj in odpornost.

— Umno rejo malih živali v Nemčiji oblast zelo podpira. Rejec prejme za vsakega enodnevnega pičanca 2.50 din podpore, za nakup jarcie 8.50 din podpore. Za povečanje kurnice, ali prezidavo nakloni oblast za vsak kvadratni meter plaskve po 22din. Za gradnjo novih kurnic pa dobi za vsak kvadratni meter din 42. Za nakup umetne kolkje prirepa oblast polovico kupne cene. Za nakup plemenitih kunccev prirepa oblast 60%. Prav poseben propagira oblast rejo angarskih kunccev ter daje podpore že pri nakupu trimesečnih angarskih »amic« po 42 din, za petmesečne pa celo 70 din. Prav posebno se zanimajo oblasti za gradnjo kozjih hlevov, za katere prirepa oblast tudi do 2000 din. Na razstavah sodelujejo na ta način, da dele najboljšim rejcem denarne nagrade v zneskih po 800 400, in 200 din. V letu 1935 je Nemčija izdala samo za pomeševanje umne reje malih živali 4 milijone 900 tisoč dinarjev.

ZZD za brezposelne sezonske delavce

Z novo uredbo o podpiranju brezposelnih delavcev se je ureditev brezposelnih podpor postavila na bolj moderno stopnjo. Pripevki so sicer večji, ampak zato so se zvišale tudi podpore in dolgotrajnost trajanja. Vendar je sedaj praksa pokazala, da vsebuje nova uredba pomanjkljivosti, ki postanejo posebno v Sloveniji precej občutne in to zlasti za sezonske delavce, ki si zaradi nizkih plač za zimo ne morejo ničesar prihraniti in tudi nimajo možnosti preživljanja za čas brezposelnosti, kakor je to pri delavcih v južnih krajih. Prej so imeli sezonski delavci pravico do podpore tudi v mrtvi sezoni. Člen 74. nove uredbe pa predvideva za sezonske delavce to podporo le v času od 1. aprila do novega leta, kar naše stavbine, opekarske delavce in druge to zimo zelo občutno prizadeva.

Zveza združenih delavcev je takoj razumela, da je potrebna nučna pomoč in zato napravila vlogo na g. ministra socialne politike Dragiši Cvetkoviču, naj brezposelnim sezonskim delavcem takoj prisloži na pomoč in v to svrhu dovoli izredni kredit pri Osrednji upravi borze dela v znesku 2 milijona dinarjev, da se na ta način rešijo naši brezposelni sezonski delavci lakote in bede, dokler se uredba definitivno ne prilagodi potrebam vsega slovenskega delavstva.

Po državi

• Pomlad v Dalmaciji. Toplo vreme zadnjih štirinajst dni je povzročilo, da so že začeli cveteti mandlji. Ljudje se boje, da bo zaradi tega letošnja letina mandljev slaba, ker bo gotovo še nastopilo mrzlo vreme in bo mrz mraz uničil cvet ali sad. Tudi v Bosanski krajini je tako toplo, da so začele cveteti vijolice, pa tudi jablane imajo že popke.

• Pol milijona v dobrodelne namene je zapustila 73-letna Milica Smoljanovič, ki je te dni umrla v Šibeniku. Rajna je bila samica in je vse svoje premoženje, ki ga cenijo na pol milijona dinarjev, zapustila dobrodelnim društvom.

• Istrani gradijo v Zagrebu svoj dom. V Zagrebu živi okrog 6000 Istranov. Največ jih stanuje na Trešnjevki, zato so tam začeli graditi »Istrski dom«, ki naj bo središče njihovega življenja in kulturnega dela. Dom je že pod streho, manjka pa denarnih sredstev za dokončanje in notranjo ureditev doma.

• Spomenik Pilsudskemu. Na dvorišču umetniške akademije v Zagrebu stoji popolnoma dovršen spomenik polskemu maršalu Pilsudskemu, ki ga je izdelal znani hrvatski kipar Anton Augustinčić. Spomenik je vlt iz bron in prestavlja maršala Pilsudskega na konju. Visok je 5 m 20 cm, podstavek pa bo visok 11 m in pol, tako da bo ves spomenik visok okrog 17 m. Spomenik bo stal na velikem trgu v Katovcih.

• Domače stratosferno letalo. V Zemunu sta dve tovarni za letala, ki sta se v zadnjem času zelo razširili, posebno tovarna »Ikarus«, ki se po svoji ureditvi lahko meri z vsemi evropskimi tovarnami te vrste. Poleg tega ima Zemun tudi tovarno letalskih motorjev — in tako je sedaj Zemun središče naše letalske industrije. Zadnji čas so izdelali letalo enosedajno letalo. Poizkusi so uspeli odlično. Letalo je doseglo hitrost 527 km na uro. Dvignilo se je 10.000 m visoko, kar je že stratosferska višina. Letalo je težko 2400 kg in ima motor za 900 konjskih sil. Letalo ima tudi radiotelegrafsko postajo in posebne aparate za dihanje v višinah.

• Oče dvaindvajsetih otrok. Te dni so rojenice prinesle Juriju Flegarju v Segnu pri Varaždinu dvaindvajsetega otroka. Oče je star 62 let in je drugi oženjen. Od dvaindvajsetih otrok jih še živi štirinajst.

• Šofer pobegnil s avtomobilom svojega gospodarja. V Križevce se je pripeljal z avtomobilom neki trgovski potnik iz Zagreba. Šel je po svojih opravkih, šoferja z avtomobilom pa je pustil pred kavarno. Ko se je pozneje potnik vrnil h kavarni, ni bilo ne šoferja ne avtomobila. Prvi hip je mislil, da je šel šofer po bencin, ker pa se le ni vrnil, mu je postajala zadeva sumljiva in se je obrnil na policijo. Šofer Ivan Markožič je enostavno pobegnil. Najprej se je peljal do vasi Ivanec in se tam v gostilni spoprijateljil z nekaterimi vaškimi fanti. Ko so se vsi skupaj napili, so se odpeljali v Sokolovac in se tudi tam ustavili. Med potjo do Sokolovca so pometali iz avtomobila vse potnikove stvari, ki so pa policiji pokazale pot, ki jo je ubral šofer. V Sokolovcu so vso noč lupali, drugo jutro so jo pa mislili mahitati proti Koprivnici, pa se jim je pokvaril avtomobil. Šofer je izročil avtomobil nekemu trgovcu in pobegnil v neznan smer, njegovi pijani prijatelji so se pa peš podali domov.

• Morskega nosoroga so ujeli. Bratje Jankulič iz otoka Mijeta so ujeli tri metre in pol dolgo ter 360 kg težko ribo, ki je priplavala za nekimi angleškim rušilecem. Ker se je občinstvo za to ribo zelo zanimalo, so jo bratje Jankulič pripeljali v Sarajevo. Ribar, ki je morski nosorog, ima štiri vrste zob, jezik pa velik kakor dva volovska, na glavi ob strani ima pet škrg. Na hrbtu ima tako oster greben, da z njim lahko prereže čoln.

• Iz strahu pred prijatelji šel v smrt. V Zagrebu se je obesil na kljuko na oknu v svoji sobi upokojeni tajnih državnih železnice Oskar Grgič, star 50 let. Ko ga je žena zagledala, se je tako ustrašila, da je planila iz sobe in klicala sosedo na pomoč. Ko je prihitel sosed, je Grgiča smel in mu skušal z umetnim dihanjem rešiti življenje, toda bilo je že prepozno. Grgič je bil živčno bolan in si je domišljal, da ga preganjajo njegovi prijatelji in ga hočejo popolnoma uničiti.

• Iz bolnišnice pobegnil na pokopališče. V Sarajevu so ljudje pozno zvečer, ko so šli mimo pravoslavne pokopališča, slišali neko zdihovanje. Postali so pozorni, vendar nihče ni imel poguma, da bi šel na pokopališče gledat, kaj se tam godi. Šele drugi dan so zapazili, da med grobovi leži neznan človek. Policija je takoj odredila, da so naidnega človeka prenesli v državno bolnišnico. Bil je to kmet Stajič, ki so ga pred nekaj dnevi pripeljali v bolnišnico. Imel je hudo vročino. Ležal je nezavesten, zvečer pa je nena doma skočil iz postelje, teklo do okna in skočil skozi. Bolniški strežniki so takoj hiteli za njim, pa ga niso mogli nikjer najti. Našli so ga šele drugi dan na pravoslavnem pokopališču.

Anekdota

Skupina kapitalistov v Bostonu je kupila vrelec mineralne vode v Kanadi in je vse potrebno pripravila, da vpelje zdravilno vodo v Združene države, ko je nepričakovano nova carinska tarifa naložila na mineralno vodo carino 24 centov za galono. Bostonški kapitalisti so bili v veliki zadregi. Pri tako visoki carini ni bilo misliti na izkoriščanje vrelec in zdelo se je, da je kupnina za vrelec izgubljena. V tej stiski so se obrnili do nekega odvjetnika za pomoč. Po kratkem premisleku je odvjetnik vprašal, če bi zdravilno učin-

Ljubljana, 21. januarja

Gledališče

Drama. Sobota, 21. Upniki — na plani! Premiera. Premierski abonma. — Nedelja, 22. ob 15: Plika in Tontek. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20 Hollywood. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ponedeljek, 23. zaprt. — Torek, 24. zaprt. (Gostovanje v Celju: Hollywood).

Opera. Sobota, 21. Roxy. Izven. Globoka znižane cene od 24 din navzdol. — Nedelja, 22. ob 15: Pod to zeleno goro. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Ob 20: Manon. Gostovanje ge. Zlate Gjungenac. Izven. — Ponedeljek, 23. zaprt.

Radio Ljubljana

Sobota, 21. januarja: 12 V venčku na ploščah lahki napevi ob zvočniku vsakem veselil odmevi — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 V venčku na ploščah lahki napevi ob zvočniku vsakem veselil odmevi — 14 Napovedi — 17 Otroška ura: a) Selma Lagerlöf: Kako je Niels Holgersen potoval z divjimi gosmi. Povest v nadaljevanjih; b) gdč. Manica Komanova — 17.50 Pregled sporeda 18 Delopust, igra Radijski orkester — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Beseda k prazniku (g. Fr. S. Finžgar) — 20 O zunaji politiki (g. dr. Alojz Kuhar) — 20.30 Vesel živalski krog:

Sonce se v znamenju kozla spreha, luna pa svoje zemljo zafrkava, črna nas veda v skušnjavo zavaja, kogar ni etrah, naj se z nami zabava.

— 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec tedna, igra Radijski orkester. Pisani večer izvajajo člani rad. igr. družine. Sestava in vodstvo Jožek in Ježek.

Drugi programi

Sobota, 21. januarja: Belgrad: 20 Operne arije. 20.30 Pisan večer. — Zagreb: 20 Zupanov koncert. 20.30 Jazz. 21 Zabavna glasba. 22.20 Plesna glasba. — Praga: 19.25 Pisan večer. 21.10 Vojaška godba. — Sofija: 19 Mandoline. 19.30 Pevski konc. 20 Beethovne skladbe. — Varšava: 19.55 Valčki. 21 Plesna glasba. — Budimpešta: 19.50 Igra. 21.50 Ork. konc. — Trst-Milan: 21 Igra, nato p.s. glasba. — Rim-Bari: 21 Opera »Salome«. — Dunaj: 20.10 Plesni večer. — Stuttgart: 20.10 Valčki in korčnice. — Ostale nemške postaje: 20.10 Različni zabavni programi. — Berolinster: 20.15 Simfonični koncert.

Prireditve in zabav

Františkanska prosveta M. O. v Ljubljani ima v torek, 24. t. m. ob 8 zvečer v františkanski dvorani na svojem XXXI. prosvetnem večeru zanimivo skioptično predavanje dr. p. Romana Tomlinca »O tajnosti špiritizma«, s poskusi spremlja Edvin Plešnar. Ker vlada za to vprašanje vesplošno zanimanje, zlasti kaj je resnice na špiritizmu, obeta biti ta večer za vse zanimiv. Predprodaja vstopnic po enotni ceni din 3 v pisarni Pax et bonum. Člani popusti!

Lutkarski odsek Československe Obce v Ljubljani, ki pod večšim vodstvom mojstra Skrušnaga že polnih 15 let uspešno deluje na polju lutkarstva, in ki je bil med prvimi propagatorji te svojevrstne umetnosti v Ljubljani, bo priredil v nedeljo, 22. t. m. ob 15 v Narodnem domu igro Robinson Crusoe. Zelo lepa oprema, učinkovita inscenacija in realistična igra bodo sigurno zadovoljile kakor malega tako odraslega gledalca.

Predavanja

Filozofsko društvo v Ljubljani priredi danes ob 6 pop. v mineraloški predavalnici na univerzi predavanje o temi: Slutnja in intuicija. Predaval bo g. dr. Hrovat Emil. Vstop prost.

Ljubljana-Dravljice. »V krajevitu Dolomitov« je naslov predavanju, ki ga bo imel v nedeljo g. prof. Janko Mlakar ob pol osmi uri zvečer v cerkveni dvorani. Predavanje bodo pojasnjevale skioptične slike.

Kino

Zvočni kino Vič predvaja drveni ob pol 9 zabavni film »Ona je moja«. Za dodatek zvočni tednik. Cene najnižje.

Lekarne

Nočno službo imajo: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 4; mr. Bohinec dod., Rimska c. 31.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljal v soboto od 8 zvečer do ponedeljka do 8 jutraj mestni višji zdravnik dr. Abelin Marjan, Korytkova ul. 18, telefon 36-24.

Poizvedovanja

607 din v rjavi denarnici je zgubil ubog delavec na kolodvorski mitnici. Ker bi moral siromak ta denar odslužiti z dvomesečnim delom in ostati ta čas brez vsakih sredstev, lepo prosi poštenega najditelja, naj prinese denar v podr. Slavenca na Miklošičevi cesti 5.

kovanje vode kaj utrpelo, ako bi jo izpremenili v led. Naredili so poskus, ki je pokazal, da zdravilna moč vode ostane prav ista, če jo tudi spre-mene v led. S tem so bili kapitalisti rešeni, ker na led ni bilo carine. Vrelec je tekel naprej in voda je prihajala v obliki ledu čez mejo. Kapitalisti so se veselili, najbolj pa odvtnik, ki je bil bogato poplačan.

»Moj oče je za eno glavo večji ko tvoja«
»Moj oče je pa za en trehubelejši ko tvoja«

Ljubljana

Pustolovec Tonček krade pri natakarcih

Ljubljana, 20. januarja.

Dober mesec je tega, kar smo poročali o dveh tatvinah, ki sta bili izvršeni na enak način. V neki gostilni v Kolodvorski ulici in v drugo na Tyrševi cesti se je splazil mlad fant, naročil šilce žganja, nato pa se je vtihtopal v sobico, kjer sta spali natakarcii. Fant je kar izvohal, da imata ženski nekaj denarja, ki je v omari ali v predalu nočne omarice, ter je ta denar pobral. Pri tatvini v Kolodvorski ulici je nadebudnega dečka zasačila natakarcia sama, ga prišla za ušesa in ga odvedla k stražniku, nakar je bila pojasnjena še tatvina na Tyrševi cesti.

Fant je star 22 let ter je bil pred kratkim izpuščen iz zapor. Komaj pa se je znašel na svobodi, že je poskušal z enako tatvino. Odšel je v Šiško ter se je pojavil tam v Martinčevi gostilni s kovčgom. Nekaj je pripovedoval natakarcii, da misli ta kovčeg spraviti v gostilni. Natakarcia je za nekaj minut odšla iz gostilne, ta čas pa je fant že izmaknil natakarcii listnico z okoli 1000 din. Ko je natakarcia prišla, je opazila, da nima več listnice ter je fanta trdo prišla, češ naj ji vrne denar. Fant se je izvijal na mile viže, češ da ni ničesar ukradel, toda natakarcia je skočila po gospodinjko, da bi skupaj obvladali fanta. Ta je pa naglo pobegnil, vendar pa so bili stražniki o pravem času opozorjeni in so tatu prijeli. Denar so pri fantu še dobili. Fant bo moral najprej na sodišče, potem pa najbrž v prisilno delavnico.

1 Maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob poldnevih.

1 Povecem »Ljubljane«. Danes zapojemo v zadnje slovo pokojni ge. Ani Kranje. Zberemo se ob triletni na 4 pred hišo žalosti v Pražakovi 12. — Pevovodja.

1 Umrla je zvesta članica ga. Ana Kranje, vdova železniškega sprevednika. Pogreb bo danes ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Pražakova ul. 12, k Sv. Križu v Ljubljani. Člani in članice vjdno vabljeni, da se pogreba udeležijo. — Društvo železniških upokojencev.

1 Kontumace psov in mačk ukinitven. Ker je od časa, ko je bila ugotovljena steklina pri psu neznanega lastnika, minulo že 3 mesece, in se do danes v področju mesta Ljubljane ni pojavil noben nov primer stekline, ukinja mestno poglavarstvo v Ljubljani z 21. januarjem 1939 na podlagi zakona o odvratanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni in tozadevnega pravilnika kontumace psov in mačk, ki je bil odrejen dne 21. oktobra 1938.

1 Osnutek ljubljanskega mestnega proračuna za l. 1939/40 je od danes dalje do vključene srede 25. t. m. na osnovi določila § 177 zakona o mestnih občinah med uradnimi urami razgrnjen v vratarjevi sobi v pritličju mestnega poglavarstva. — Vsak ljubljanski občan ima k osnutku proračuna pravico staviti svoje pripombe, ki jih je treba predložiti mestnemu poglavarstvu v dnevih, ko je proračun razgrnjen.

1 V počaščenje č. očeta prof. dr. Antona Dolinarja je namesto venca na njegovo krsto daroval učiteljski zbor mestne ženske realne gimnazije 260 din. učiteljski zbor in gojenke gospodinjske šole »Mladik« pa 250 din za reveže v cukrarni. Mestno poglavarstvo se dobrotnikom najlepše zahvaljuje. Počastimo rajne z dobrimi deli!

1 Železniškim upokojencem članom bolniškega fonda! Zaradi revizije članstva pri bolniškem fondu državnih prometnih ustanov pozivamo vse železniške upokojence, ki so zavarovani pri bolniškem fondu, da se javijo pri svojih edinicah. S seboj je prinesiti članski list bolniškega fonda. Za otroke stare nad 18 let, ki se šolajo, šolsko potrdilo odnosno dijaško knjižico. Termin za postajo Ljubljana je od 23. do 28. januarja 1939. Obenem sporočamo vsem upokojencem, ki naročajo režijo premog v računski pisarni na kolodvoru v Ljubljani, da pri naročilu prinesejo s seboj odrezek o prejemanju pokojnine.

1 Za najrevnejše v cukrarni je podaril stavbenik g. Emil Tomažič 2000 din. Velikodušnemu darovalcu izreka mestno poglavarstvo najlepšo zahvalo.

1 Mirko Rupel govori danes ob 18.30 v knjižarni Akademске založbe (Selenburgova 4, dvorišče) o Janezu Svetokriškem.

1 Češki kamparn za moške obleke, Hubertus, leden v vseh cenah, Jeločnik & Simončič, Pred Senkavcem, Ljubljana.

1 Kdaj je bil odkrit radij. V našem včerajšnjem članku o zavodu za raziskovanje raka in zdravljenju rakastih bolnikov, se je pripetilo nekaj stilističnih pomanjkljivosti, ki jih sedaj popravljamo. Sleherni namreč ve, da element radij ni bil odkrit pred desetimi leti (pisec je mislil pred desetletji), temveč pred štiridesetimi leti. Sleherni ve tudi, da ta zavod z rentgenskimi aparati ne pregleduje bolnikov, temveč jih obseva. Tudi aparat Schöfer-Witte ni namenjen porodnicam, temveč služi za obsevanje ženskega raka in zdravljenje drugih ginekoloških obolenj. V tem smislu je treba naše poročilo razumeti.

1 V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani, pri franciškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starem trgu. Samo kvalitetna optika.

1 Zive meje in drevje ob cestah. Zaradi zaščite cest in varnosti prometa mestno poglavarstvo ponovno opozarja vse posestnike v mestu na člen 1-1 iz naredb o zaščiti javnih cest, ki se glasi: Zive meje, nasadi in grmovje, ki stoje bliže kot 2 m od zunanje meje cestnega zemljišča, ne smejo segati višje nego 1.50 m nad cestni nivo in se morajo odsekati ali obstrižiti, kadar presežejo to višino. Nobena ograja, nasad ali druga naprava v razdalji 50 m od železniških križišč, dalje ob cestnih križiščih ter ob ozkih ovinkih ne sme zastirati preglednost križišč in ovinkov. Drevje in vejevje ne sme segati v značni prostor cestnega zemljišča, niti ovirati prometa ali zastirati pregleda na javni cesti. Drevje in vejevje, ki visi na zemljišče javne ceste, ovira promet ali zastira pregled, se mora brez poziva odstraniti.

1 Poštena revna družina, ki je v širokih krogih znana, ima izmed štirih otrok enega, najmlajšega, ki se v svojem petem letu ne more hoditi, ker je bolan na sklepih jetik. Seveda potrebuje nege, predvsem pa svežega zraka, mora pa noč in dan ležati v vlažnem stanovanju. Gotovo se bo našla usmiljena družina, ki bi darovala otroški športni voziček in bi to sporečila uredništvu »Slovenec« v III. nadstropju Jugoslovanske tiskarne.

1 Slab ribji trg. Čudno je, da Ljubljanci v nasprotju s prebivalci drugih mest kažejo pozimi zelo majhno zanimanje za ribe. Morda je vzrok

Senzacija!!! Junaki med nebom in zemljo! Največji letalski film v zgodovini kinematografije!

Clark Gable - Myrna Loy - Spencer Tracy

Premiera KINO MATICA tel. 21-24

Vragi neba

Danes ob 16., 19. in 21. uri

tudi v težavnem dovozu iz Dalmacije, ki ribe podražuje, pa tudi v cenosti mesa, katerega je v Ljubljani v izobilju. Včeraj je bil ribji trg v Ljubljani zelo slab. Največ je bilo še tune, ki so jo prodajali po 32 din kg. Prav za prav so pripeljali na ljubljanski trg samo tuno male vrste, takozvano palamino. Bilo je tudi nekaj sardelic, ki so jih prodajali po 12—16 din kg in ki so tudi posle. Posli so tudi krapi, ki so bili po 16—20 din kg. Šeuk in postrvi pa včeraj ni bilo, pač pa je bila na razpolago večja množica polžev. Vse pa kaže, da Ljubljanci nimajo francoskega okusa in da jim polži ne gredo v tek, čeprav moreš v Ljubljani dobiti zgodnje pomladanske, in sicer prav taleste polže, ki se še niso prebudili iz zimске spanja, kar po 15 do 20 kosov za 1 din. Prodajalcem so polži povečini ostali.

1 Dva poškodovanca. Včeraj so v ljubljansko bolnišnico pripeljali dva poškodovanca. Prvi je 19letni posestnikov sin Jožef Strmec iz Sel-Sumbertka. Neki čevljar ga je med prepirom ustrelil v levo nogo. — V rodbinskem prepiru pa je neki posestnik v Dravljah udaril z vilami svojega 26letnega sina po glavi in ga ranil.

Maribor

Uboj v Radvanju pred sodniki Nenavadna vožnja mrliča v fijakarski kočiji

Maribor, 20. januarja.

Danes so obravnavali pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča o spopadu, ki se je dne 9. decembra lanskega leta dogodil v Radvanju ter je povzročil nenavadno vožnjo mrtvega fijakarja iz Radvanja v Maribor. Zagovarjal se je 30 letni čevljarski pomočnik Josip Topolčnik zaradi uboja. Dogodek se je takole odigral:

Dne 9. decembra zvečer je odpeljal mariborski izvožek Franc Sumandl od večernega ljubljanskega vlaka trgovca Smoleta na njegov dom v Radvanje. Dospela sta tja okoli 11. Ko je Sumandl dobil plačilo za vožnjo, se je kljub temu, da je bil že precej vinjen, podal v gostilno, kjer je naročil četrtinko vina. Prisedel je k čevljarskemu pomočniku Topolčniku, ki je sam sedel v gostilniški sobi. Sumandl je začel takoj siliti v Topolčnika, da si temu ni bilo za pijanega gosta. Ponujal mu je, naj pije njegovo vino in ker je Topolčnik to odklonil, je Sumandl vzrotil ter mu začel groziti. Gostilničarka je spravila nato oba gosta iz

gostilne ter zaklenila za njima vrata. Na cesti pa je Sumandl Topolčnika naenkrat napadel ter mu primazal tri zausnice. To je napadenega tako razjezilo, da je potegnil čevljarski nož ter dregnil z njim Sumandla v prsi. Sumandl se je opotekel, dasi pa je bil zadet naravnost v srce, je vendar imel toliko moči, da se je spravil na kozla svoje kočije, potegnil odejo s konja ter ga pognal. Med vožnjo pa je mrtev omahnil nazaj, tako da so mu noge ostale na kozlu, telo pa je ležalo v kočiji z glavo na zadnjem sedežu. Fijakerski konj je tako mirno krevsal z mrličem iz Radvanja proti mestu ter bi bil pripeljal svojega gospodarja naravnost v domači hlev, da ga ni prejel opazil stražnik na ulici ter ga pred kavarno Orient ustavil. Misli je, da je izvožek pijan zaspal, ko pa ga je hotel prebuditi, je videl, da je ves krvav in mrtev.

Topolčnik je danes svoje dejanje priznal, zagovarjal pa se je s silobranom in veliko razburjenostjo, ki so jo povzročile kľofute. Obsojen je bil na 3 leta strogega zapor in 3 leta izgube častnih pravic.

Petra trg po Valvazorjevi, Smoletovi, Tvorniški in Krekovi ulici ter naprej po stari progi. Postajališča so naslednja: Kr. Petra trg, Ruška cesta, Frankopanova - Valvazorjeva, Rajčeva - tovarno skladišče, kolodvor - Studenci, Cankarjeva - delavnica. Postaja na ostalem delu proge do konca Studence ostanejo kakor do sedaj.

1 Občni zbori. SK Železničar ima občni zbor dne 4. februarja ob 19 v svojih klubskih prostorih na Tržaški cesti. — Kolesarska podzveza v Mariboru bo zborovala dne 5. februarja ob 9 popoldne v hotelu »Zamorac«. — Mestni aeroklub ima občni zbor 26. t. m. ob 20 v kavarni Jadran. Oblastni odbor Aerokluba bo zboroval 12. februarja v posvetovalnici Zdrženja trgovcev v Jurčičevi ulici. — Društvo nižjih uslužbencev denarnih zavodov in veleprodaj v mariborsko oblast bo imelo občni zbor 2. februarja ob 9 v gostilni »Pri lipi« v Gregorčičevi ulici.

1 Umrla je v Mlinski ulici 11 66letna zasebnica Antonija Sonnenwald. — Naj počiva v miru. — Društvo združenih gojiteljev malih živali v Mariboru ima svoj občni zbor jutri, v nedeljo, ob 14 v restavraciji Senica v Tattenbachovi ulici.

1 Poostreni, predpisi za čiščenje hodnikov. Zadnje dni ob nastopu južnega vremena se je opazilo, da lastniki hiš ne upoštevajo določil o čiščenju hodnikov ter posipanju poledenelih poti. Snaženje hodnikov, ki jih je zapadel sneg, in posipanje mora biti končano vsako jutro najmanj do sedme ure. Z dvorišči spravljen sneg se ne sme odkladati na cesto, temveč ga je treba zvoziti v Dravo. Sneg, ki zdrči ali se pomče s strehe, mora hišni lastnik na svoje stroške zvoziti s ceste. Mestno poglavarstvo je izdalo tozadevno poostrena določila, pa bodo hišni lastniki, ki jih ne bodo upoštevali, strogo kaznovani.

1 Čudne vžigalice. Gospod, ki je potoval iz Ljubljane v Maribor z brzovlakom, nam je prinesel pokazat škaflico vžigalice, ki jo je kupil v jedilnem vozu. Vžigalice so namreč »Südmärkine«. Kako pridemo do tega, da se na našem teritoriju prodajajo inozemske vžigalice pa res ne vemo.

1 Veliko skrivališče tihotapev odkrito. Na finančni kontroli v Mariboru so že dolgo časa sumili, da mora biti pri posestnici Pepci Standerker na Pobrežju skladišče tihotapskega blaga, ker so opazovali razne sumljive osebe, da se tam shajajo. V četrtek popoldne je izvršila finančna kontrola v omenjeni hiši preiskavo. Dasi pa so vse prebrskali, vendar niso našli ničesar. Zaradi tega so se postavili finančni stražniki zvečer v zasedo, proti jutru pa so priredili novo hišno preiskavo. To pot pa so dosegli popoln uspeh. Odkrili so dve skrivališči, eno na vrhu pod straniščem, drugo pa v hlevu v zemlji, pod kupom gnoja. V obeh so našli zakopano tihotapsko blago, in sicer so spravili na svetlo 133 vžigalnikov, 3 kg kresilnih kamenčkov, 4 kg saharina ter 30 zavojčkov igralnih kart. Kakor pa kažejo sledovi, se je nahajalo v teh skrivališčiš že dosti več tihotapske robe, ki pa so jo razni »svercarji« že raznosili. Odkritje tihotapskega skrivališča je vzbudilo na Pobrežju veliko zanimanje.

1 Tri kolesa ukradena. Tatovi koles v Mariboru se zopet pridno gibljejo. Francu Krepeku so ukradli 1500 din vredno kolo izpred hiše št. 14 v Ciril-Metodovi ulici. Janezu Gaiserju 600 din vredno kolo izpred hiše št. 5 na Slomškovem trgu. Mizarskemu mojstru Francu Iršaju pa kolo znamke »Dürkopp« iz večje neke gostilne v Vetrinjski ulici. Za tatovi ni nobenega sledu.

1 Eden oprošten, drugi pa pet let ječe. Pred malim senatom mariborskega sodišča sta se zagovarjala včeraj 24letni Franc Horvat iz Ciglenca ter 21letni Stanko Dvoršak tudi iz Ciglenca zaradi obtožbe, da sta ubila dne 30. oktobra v Ciglencah posestniškega sina Petra Tepeha. Omenje-

nega so našli nezvestnega v bližini hiše posestnika Franca Goleta v Ciglencah. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je podlegel poškodbam, ki so mu bile zadane s kolom po glavi, ni pa mogel izdati napadalcev. Orožniki so potem ugotovili, kdo mu je zadal usodne udarce. Oba obtoženca, ki sta se včeraj ponovno zagovarjala, ker je bila prva razprava zaradi zaslišanja priči preložena, sta zopet tajila. Razprava se je končala tako, da je bil eden oprošten, drugi pa obsojen. Horvat je dobil pet let robije in pet let izgube častnih pravic. Dvoršak pa je bil oprošten.

1 Nevaren padec. 38letni skladiščnik tvrdke Pinter in Lenart Friderik Nerat je zdrsnil in padel po stopnicah ter si je zlomil levo roko nad komolcem in zadobil notranje poškodbe. Reševalci so ga prepeljali v bolnišnico.

Gledališče

Sobota, 21. jan., ob 20: »Kralj na Betajnovci«. Znižane cene. Delavska predstava. — Nedelja, dne 22. jan., ob 15: »Boccaccio«. Znižane cene. — Ob 20: »Pokojnik«. Znižane cene. Zadnjič.

Celje

1 Tajke Justinove zadnja pot. V četrtek ob 3 popoldne se je pomikal skozi mesto po Prešernovi ulici spreved, ki je spremljal na zadnji poti tako nesrečno umrlo Tajko Justinovo. Nad 2000 ljudi je čakalo na ulicah in se priključilo sprevedu do Glazije. Pogreba so se udeležili vsi gg. profesorji drž. trgovske šole v Celju z ravnateljem g. Marinčkom na čelu, priključeno Tajko pa so spremlili tudi vsi učenci in učenke trgovske šole. Tajko so z avtobusom peljali v Griže, spremljal pa jo je z avtobusom 2 dekliški razred drž. trgovske šole in še dva avtobusa občinstva. — Ob 4 se je zbralo na farnem pokopališču v Grižah okrog 1500 ljudi. Pri odprtem grobu je spregovoril lepe besede domači g. župnik, v imenu sošolk pa so je poslovali od Tajke dijakinja gdč. Kočar Magda. Naj bo dobri Tajki zemljica lahka, Bog pa usmiljen sodnik!

1 Krajevna organizacija JRZ v Celju sporoča vsem svojim članom, da se bodo sedaj pričeli redni mesečni sestanki. Prvi sestanek bo že jutri, v nedeljo, ob pol 9 popoldne v Domu v Samostanski ulici.

1 Za 8% so zvišali plače delavstvu. V Štorkah so se pred dnevi začela pogajanja med zastopniki delavstva in Samotno tovarno zaradi delavskih plač. Delavstvo je zahtevalo 10% poviška, na kar pa podjetje ni pristalo. Po daljših pogajanjih se je posrečilo, da je podjetje pristalo na 8% poviška. Sedaj, ko je vse tako drago, bo to delavstvu veliko pomagalo.

1 Ekspozitura Okrožnega urada za zavarovalnice v Celju je štela 18.000 članov. Zaradi odpusta delavcev, predvsem pa zaradi odpisa številnih sezonskih delavcev, zaznamuje sedaj 3000 članov manj.

1 Ptujski in celjski dijaki prirede jutri v nedeljo ob 2 popoldne v celjskem mestnem gledališču koncert kromatičnih harmonikarjev za šolsko mladino, ob 4 popoldne pa za vse občinstvo.

1 Stokrovne tečaje priredi Gasilka zajednica v Gasilskem domu v Celju od 24. do 28. januarja.

1 Redna letna skupščina Prostovoljne gasilske čete bo drevi ob 8 v Gasilskem domu.

1 Požeg Antonija — oproščena požiga. Pred velikim senatom okrožnega sodišča sta se včeraj popoldne zagovarjala posestnica Požeg Antonija in delavec Doberšek Jakob iz Pečova pri Teharjih zaradi požiga. Avgusta meseca je namreč zgorela hiša Požeg Antonije in je bila obtožena, da je zažgala sama, da je tako prišla do zavarovalnine in si prenovila hišo. Pred sodiščem pa je bila oproščena. Letos pa je državno tožilstvo ponovno tožilo Požeg Antonijo in ji očitalo poleg požiga tudi to, da je ogrozila življenje 3 svojih otrok. Ti otroci so namreč spali na senu na podstrešju hiše, ki je zgorela, in so se komaj rešili. Zaslišanih je bilo mnogo priči, ki pa so vse izpovedale olajševalno za Antonijo, tako, da jo je sodišče oprostito.

Jesenice

1 Predavanje o svetovnem evharističnem kongresu v Budimpešti v sredo zvečer v Krekovem domu je privabilo lepo število poslušalcev. Predavatelj, ravnatelj Prosvetne zveze g. Vinko Zor, nam je v poljudnih besedah orisal potek mogočnega kongresa in s številnimi skriptičnimi slikami živo predložil svo veličino evharistične slovesnosti. Pričkal je tudi sliko veličastnega kongresa Kristusa Kralja, ki je bil lanske leto v Poznanju na Poljskem in povabil Jeseničane na letošnji kongres, ki bo v poletju v Ljubljani.

1 Najlepše darilo za god je lepa knjiga, ki ima trajno vrednost. Naročnikom je bil dostavljen na dom katalog krasnih knjižnih zbirsk Jugoslovanske knjižarne. Naknadno je knjižarna dovolila obročna odplačevanja in dala priliko, da si jih vsakdo lahko kupi. Naročila sprejema podružnica »Slovenec«, Krekov dom.

1 Kino Krekovega prosvetnega društva predvaja film »Kraljica leduc« v soboto 21. jan. ob 8 zvečer, v nedeljo 22. jan. ob 3 pop. in ob 8 zvečer ter v ponedeljek 23. jan. ob 8 zvečer.

Kranj

1 »Narobe svete« je naslov komediji, ki nam jo bo drevi in v nedeljo popoldne zaigralo naše Prosvetno društvo.

1 Gasilska četa v Kranju je imela svoj občni zbor. Predsednik g. Mavricij Mayr je po pozdravu podal dalje in zanimivo poročilo o delovanju čete, iz katerega posnemamo le najvažnejše. Gasilska četa je nastopila lani pri 9 požarih, in sicer pri 3 v mestu in 6 v okolici. Število požarov je v primeri z letom 1927 padlo za 25%. Skupna škoda vseh požarov v Kranju in okolici v l. 1938 znaša 106.600 dinarjev; obvarovana škoda pa 995.000 din. Agilno delo beleži v lanskem letu tudi samarijanski odelek, ki je izvršil skupno 173 prevozov. Število transportov je napram letu 1937 padlo za 28%. — Gasilska četa je imela v minulem letu 10 večjih gasilekih vaj, in sicer 3 redovne in 7 orodnih vaj. Poleg redovnih in orodnih vaj so bile vsaki teden preizkušnje vseh motornih brigad. Četa se je udeležila tudi dveh vaj v obrambi proti napadam iz zraka. G. predsedniku gasilske čete Mavriciju Mayrju so se člani na občnem zboru zahvalili za njegov veliki trud.

Novo smučarsko jadralno letalo.

Berlinaki graditelji jadralnih letal, Jörg Schuckart, in se kani z njim dvigniti v ozračje. Z brzo vožnjo bi dobil potrebni pogon za dvig. — Na sliki je Schuckart sam s svojo iznajdba, ko se vadi v Dolomiti.

KULTURNI OBZORNİK

Razgovor s pisateljem Fr. Bevkom

Kdor ga pozna, skromnega, z dobrohotnim nasmehom pod precej grivoasto in črno glavo, bi ne dejal, da je to France Bevk, naš najplodovitejši pisatelj, čigar sloves je segel že dokaj preko domačih mej.

Pri nas na Primorskem in v Sloveniji je občinstvo že vajeno, da mora dobiti vsako leto nekaj njegovih novih knjig.

Snov ima vedno novo, domisljice izvirne, slog vedno bolj izrazit in izdelan. Marsikaj je kdo sodil: to je pisatelj zna tekočim traku, ki se delce prav po ameriškem načinu. Prav ta sodba me je nagnila, da sem sklenil stopiti na bivo Solkanske ceste v dolgo hišo, skjer je Mati s Svete gore narisan (tako povedo, če kdo išče Bevka). Sicer se dostikrat srečujemo po njegovem opoldanskem kavarniškem obisku z listi pod pazduho, a on ima dan točno razdeljen: kavarna, listi, kosilo, sprehod, ob mraku pa luč na mizo in sedem do osem ur rednega dela. Tu ste že razbrali skrivnost njegovih številnih izdaj.

Tako-le ob mraku, preden se je še prav lotil pisanja, sva kramljala v njegovi prijetno urejeni pisarnici. Okoli in okoli so police s knjigami, risbe naših umetnikov. Na sredini so miza, obložena s episi, osnutki, rokopisi, knjigami in — s cigareti. Bevk sicer ne kadi, pri delu pa se zavije v oblak dima. In črna kava!

Oboje je del na muziko, da so se mihi kar same pletle.

»Toliko pišeš in že s mlada. Pisateljstvo Ti je v krvi? Kdaj si se prvič oglašil?«

»O tem sem že nekaj pisal. Moji prvi poskusi v pisateljstvu segajo že v ljudsko šolo. Med svojim štirinajstim in šestnajstim letom sem oblagal s svojimi »proizvodni« uredništva vseh revij. Odgovorila mi je tu pa tam le Zofka Kvedrova, urednica »Domačega prijatelja«, ki mi je zaradi tega v najlepšem spominu. Prva moja priobčena črtica »Vstajenje«, zelo solzava stvarica, je bila iz tiste dobe in je izšla v tržaškem »Družinskem prijatelju«.

»Kako je pa šla tvoja pot od pesnika do prozaika?«

»Menda je le redek pisatelj, ki bi ne bil v svojih zgodnjih letih tudi pesnik. Jaz sem sprva pisal hkratu verze in prozo. Kako je potem šlo, da je nadladala in premagala proza, ne vem. Menda me iz tega ali onega razloga bolj zanimajo snovi, ki jih je mogoče obdelati le v nevezani besedi. Vendar pa čutim — to je pogosto razvidno tudi iz proze — da ni čisto umrl pesnik v meni. Toda za pesem je treba miru in časa, da dozori iz prvotnega občutja v umetniško obliko. Tega miru in časa pa nimam. Menda je tako. Lahko pa, se tudi motim.«

»Saj ne bo zamera, če pobaram, kako ustvarjaš: anti veš, da kak negotod — kritik kar na celem obsesti pisatelja, ki dosti piše:«

»Dela prenašajo, saj mora snov ponavljati.«

»Življenje nam vsak dan nudi snov. Tiste, ki mi me zanimajo in bi prišle v poštev za umetniško obdelavo, si na kratko zapisem. Vselej izberem tisto, o kateri sodim, da je najbolj dozorela v mojih mislih in najbolj odgovarja trenutnemu duševnemu nastrojenju. Včasih se tudi zmotim. Ne gre in ne gre, ni potrebnega navdih, tedaj delo odložim. Pozneje, morda čez eno leto mi gre delo gladko izpod rok, kakor da je ves ta čas samo ob sebi nastajalo v epodnji zavesti. Tredjo, da naglo delam. Bo že tako. To je v moji naravi. Svoje

najboljše stvari sem z največjo naglico vrgel na papir. Seveda pri tem ne štejem oblikovne plati. Tako naglo, kot si nekateri mislijo, namreč to tudi ne gre. Zadnja leta prepisem vsako delo najmanj dvakrat, nekatero poglavje tudi po trikrat. To je pot preko surovega zasnuka do konca oblike.«

»Kajkrat se čujejo pritožbe, da današnji rod ni za prozo. Ni več mlajših pesnikov, še manj klenih pripovednikov.«

»Kolikor poznam naše slovenstvo — ne pride mi vse v roke — trdim, da tisti, ki govorijo o literarni suši, nimajo prav. Ako se ozremo nazaj, bomo opazili razdobja, v katerih smo bili neprimerno revnejši, kot smo danes. Seveda so bile tudi dobe, ko smo bili glede umetniške vrednosti del dokaj na boljšem. Literatura vsakega naroda ima svoje dvige in pade. Le pogledimo, kako je v tem pogledu z nekaterimi močnejšimi narodi. Prav nič se nam ni treba strahovati. Vsak evet ne rodi sadu, mnogo obojev je bilo neizpolnjenih, vendar mislim, da se po tem, kar je ostalo, ni treba bati za bodočnost.«

»Vendar pravijo, da je izvirnega premalo. Naše založbe nudijo večinoma prevode, nekateri celo izključno te.«

»Ako naj se držimo načela, ki je edino pravo, naj prevajamo le najboljše, so nam založniki res nudili obilo povprečnega. Na splošno pa pozdravljam prevode. Zavidam današnjo mladino, ki se jim nudijo znamenita dela svetovne literature v materinščini; mi smo se morali mučiti s tujnimi jeziki, ki jih niti nismo dobro znali. Nekatero delo bi nikoli ne mogel brati, ako bi se mi ne nudilo v prevodu. Tudi ugovor, da prevodi dušijo domačo literarno proizvodnjo, ne bo držal dobesedno. Na splošno tudi erodnje dobra knjiga danes mnogo lažje dobi založnika, kot ga je dobila pred vojno in prva leta po vojni. Včasih se morda zgodi tudi izjeme. Posebno v nekem pogledu naše izvirno založništvo očitno šepa. Po naših revijah je raztresenih in napol pozabljenih obilo dobrih del, ki bi jih kazalo izdati v knjigi, a bi le težko našle založnika.«

Prešla sva na domače razmere. Koliko pozabljenih beserov in koliko je in bo neizpolnjenih talentov, ker se nimajo kje pripravljati. »Trenutno smemo govoriti, če vzamemo Primorsko kot skupino, le o našem prejšnjem kulturnem donosu k skupni kulturni zgradbi.«

Pisatelj se je nasmehnil, oči so zasmele. Tehtal je misel:

»Ta donos ni majhen, posebno ako se ozremo na preteklost. Kdo bi se upal trditi nasprotno? Kdo si upa podcenjevati našega Gregorčiča. Ako tudi je po zli krivici nekoliko pozabljen, da ne navajam dolge vrste drugih imen! Tudi danes se žive pisatelji in pesniki, da bi nastala v našem slovenstvu občutna vrzel, ako bi izločili tista njihova dela, ki so nastala še v ozki povezanosti z rodno zemljo. Vendar pa — krivulja gre navzdol. Krivda ni le na nas.«

»Kar jih je, ti morajo dati najboljše in vsi, da nas ne bodo sodili po krivici. Načrtov imaš nemara dovolj?«

»Pravkar sem dovršil ljudsko zgodovinsko povest »Pravica« in komedijo »Partija šahas«. Pišem povest »Domačija« za »Dom in svet«. Potem pride na vrsto mladinska povestica, ki ji še ne vem naslova. Več pa niti sam ne vem. Ako upoštevam, da bom vmes napisal še vrsto stvari, je to več kot dovolj, preden nastopim — dopust in potovanje.«

Pepelnjak je bil vrhan, kave tudi ni bilo več. On se je hrepeneče oziral k mizi, v pisalnem stroju se je že svetila bela pola.

Spremljal me je iz vrha hiše dol in skozi dolgo vežo pred vrata. Grgarec je razpihaval oblake preko Livade. »Zračni pritisk je odjenjal, dalo se bo delati,« je pripomnil ob slovesu.

Vodnik po ljubljanskem mestnem muzeju

15. septembra 1937 — ob priliki dvajsetletnice ljubljanske deklaracije, s katero je vsa Ljubljana pristopila k borbi za majniško deklaracijo, je ljubljanski župan dr. Adlešič otvoril mestni muzej ljubljanske občine, ki ga je nato prevzel v upravo načelnik kulturnega oddelka dr. Mole, ki je tudi vodil vse predpripave za ustanovitve tako potrebne institucije. Gradivo za ta muzej pa je urejal in zbiral ravnatelj državnega muzeja dr. Mal, ki je ob tej priliki imel tudi strokovni govor o vrednostih muzeja ter njega značaju in nalogi. Gospod župan pa je tedaj poudarjal, da naj bi ne imel naloge samo zadoščati radovednosti obiskovalcev, temveč naj bi tudi vzgajal občinstvo v okusu raznih dob ter nudil tako naši umetni obrti novih pobud in načinov, in to zlasti pri oblikovanju notranjih prostorov meščanskih hiš in njihovih komfortov. Te misli je vodstvo zelo za vodilo ter je tudi po tem načrtu urejena vsa zbirka, bogata s kulturno zgodovinskim gradivom, pa tudi in še posebno bogata na spomeniki notranjega razvoja ljubljanskega meščana tekom dolgih stoletij. Tako malokdo ve, kaj hrani mestni muzej, ki ima svoje prostore v nekdanji Auerspergovski palači v Gosposki ulici, zato je zdaj mestni muzej založil lepo priložno knjižico Vodnik po ljubljanskem mestnem muzeju, ki ga je sestavil ravnatelj državnega muzeja dr. Mal.

V uvodu dr. Mal poda najprej historiat ljubljanskega mestnega muzeja, nato pa preide na opis razstavljenega zgodovinskega gradiva po dvoranih. V prvi razstavljeni dvorani so predmeti iz gotske dobe, sledi mizarskega in tesarskega značaja, celo kipec nekega škofa itd. Druga dvorana ima predmete ljubljanskega pohištva iz renesančne dobe, tretja in četrta dvorana vsebujejo še vedno spomine na renesanco v Ljubljani ter na ornamentiko tega časa, na peč itd., ki pa prehaja že v zgodnji barok. Peta dvorana je v celoti posvečena spominu 8. marca 1885 umrlega Viktorja Smoleja, nečaka Andreja Smoleja, ki je zapustil velik del svojega pohištva muzeju, da izpopolni njegov obrtni del. Ta soba je pravi posnetek sobe ljubljanskega premožnega meščana iz prejšnjega stoletja, dasi je pohištvo deloma renesančno, deloma pa baročno. Slike so kopije baročnih umetnin, izdelal pa jih je Ferdo Vesel. Šesta dvorana kaže ljubljanski pohištveni barok, sedma regence slog, ki prehaja v rokokoo (fotelji, gobelini, tapete itd.) in napolnjuje tudi osmo dvorano. Deveta pa že prehaja iz rokokooja v mirngijski klasicizem francoskega sloga, v empirizem, ki je predstavljen v deseti dvorani. Enajsta predstavlja izdelke kmečke obrti, meščanske avbo, noč, folklorno pohištvo (pohištvo iz zapuščine barona Žige Zoisa). Dvanajsta vsebuje značilni bidermajer praktičnih, eolidnih, dasi včasih okornih oblik. Trinajsta pa kaže

topografijo ljubljanskega mesta po fotografijah in starih zemljevidih, ter zanimive slike iz zgodovine Ljubljane iz časa kongresa in pozneje. Štirinajsta dvorana pa je »dvorana ljubljanskih županov«, in sicer slovenskih županov od Ambroža do Ravniharja. V tej dvorani so tudi razne zgodovinske insignije ljubljanskega mesta ter zanimive ostaline (roka pravice) iz srednjega veka. Tam je stol, na katerem je nadvojvoda Karel I. 1564 sprejemal poklonitev ljubljanskih stanov itd. To bi bil pregled vsebine muzejskih razstavljenih dvoran. — V drugem nadstropju pa je tudi mestni arhiv ter študijska soba za študiranje mestne zgodovine. Dr. Mal karakterizira posamezne važne listine, ki so v tem arhivu ter poudarja tudi njihovo vrednost. Najstarejša listina je iz l. 1320. Prav tam je ohranjen tudi aktovski arhiv (starejša in novejša registratura), ki obsega vse epise od l. 1364 do l. 1890.

To je vsebina tega Vodnika, ki je vestno napisan ter dobro označen, kaj je v ljubljanskem muzeju ter tudi poudarja, česa se vse lahko nauči ljubljanski in slovenski umetni obrtnik iz ljubljanske zgodovine. Zlasti sode iz vseh dob in slogov bodo našim šolam kakor tudi obrtnikom in meščanom nudile obilno poučnega užitka. Vsem pa, ki so postavili ta muzej in ga ohranjajo ter izpopolnjujejo, bo Ljubljana in ljubljanski meščan, katerima je namenjen, vedno hvaležna.

Odhod profesorjev v pokoj v Pragi. Novi vladni ukaz, da stopajo vseučiliški profesorji v pokoj s 65 leti, bo globoko odjeknil v vrstah praškega vseučilišča. S Karlove univerze odide zato letos v pokoj 15 profesorjev, s tehnike pa 11. Med njimi so tudi znanstveniki, ki so dosegli svetovni pomen. Nekaterih kapacitet sploh ne bo mogoče nadomestiti.

Razstavo likovnih umetnin Male Zveze so odprli sedaj v Pragi v Občinskem domu. Prej je bila že v Romuniji in Jugoslaviji. Obnem z njo bo tudi razstava čeških umetnin XIX. stoletja.

Nagrada poljske akademije za književnost, in sicer za mlade pisatelje, je bila podeljena mlademu pisatelju Juriju Andrzejewskemu za roman »Mir erac«.

Uspešna slovaška drama. Slovaški dramatik in igralec Janko Borodáč je spisal igrano »Fantje na straži«, ki se godi na koncu svetovne vojne, opisujejo zverstva madžarskih žandarjev in junaštvo slovaških kmetov. Ta igra je bila igrana v Bratislavi na dan prvega zasedanja slovaškega parlamenta kot slavnostna igra. Zakaj pri nas še nismo videli nobenega dela slovaške dramatike, ki se lepo razvija?

Knjižica dr. Grivea »Sveti Sava in Rime, o katere srbskem prevodu smo na tem mestu že obširneje govorili, je izšla tudi v posebnem slovenskem ponatisku ter velja 3 din. Vsem šolam in dijakom sploh, kakor tudi izobražencem jo toplo priporočamo.

Kraljica Farida s svojim otročičem.

Egiptovska kraljica Farida (nalevi), ko je prišla v Kairo. Na desni njena dvorna dama s hčerko kraljevske dvojice.

Mesto mrličev pri Anziu

V Anziu, lepem pristaniškem mestecu in kopališču na italijanski obali, kjer imajo, kakor v klasični dobi, Rimljani svoje vile in morska kopališča, je prišlo na dan veliko presenečenje; rimsko mrliško mesto, ki leži izven meje sedanjega mestnega dela z vilami. Sicer je bilo najti v Anziu zmeraj mnogo izkopanin in starin. Ze od zdavnaj slavne vile Aldobrandini, Borghese in Albani so okrašene z antičnimi marmornimi izdelki, ki so vzdani v obzidja ali pa so slikovito razpostavljene po vrtovih in hodnikih.

Toda tiste umetnine, ki so jih bili doslej izkopali, so bile skoraj vse iz nekdanjega Antiuma, iz dobe rimskih cesarjev. Zdaj so pa odkrili izkopanine v Anziu, ki so iz predrimske dobe. V vasi »Alberoni«, ki meji na novo mesto vil, kjer prehaja obala z močvirnat, z grmičjem poraslo divjino andotne rimske »Kampanje«, so nedavno nenadoma razkrili vhod v podzemsko jamo. Ko so začeli s krampi kopati, se je odprla prostorna jama, ki se končava v klinasto zaviti hodnik. Delavci so postali radovedni, pa so začeli iti po hodniku, in — kako so se začudili, ko so videli, da so prišli v pravo pravcato mesto samih mrličev! Na obeh straneh hodnika in v treh naslednjih

odsekih so našli tako zvane »Locule«, to je, tiste majhne stenske in zidne grobove, ki so nam ohranjeni tudi še iz krščanske rimske dobe. V teh grobovih so ležali izborni ohranjeni človeški okostnjaki. Takoj so poklicali iz Anzia oblasti in strokovnjake in našli so številne majhne, lepo izrezljane svetilke različnih vrst in še druge majhne, dragocene predmete.

Najstarejše mesto sveta

Damask, prestolnica Sirije, francoskega mandatskega ozemlja, ima to čast, da je najstarejše mesto sveta, ki je še dandanes obljubeno. Orientalski značaj zgodovinskega mesta, ki ima zdaj več kot 250.000 prebivalcev, je zaradi številnih novih stavb in električnega tramvaja pač precej popačen. Vendarle je v tem mestu, kjer je doma umetnost izdelovanja orožja in ki je rojstni kraj damasčanke, še mnogo spominov na njegovo zgodovinsko preteklost, ki sega prav nazaj v sivo davnino kralja Salomona, ki je imel v mestu Damasku svojega najhujšega sovražnika. Pod Hazaelom je bil Damask v 8. stoletju pred Kristusom na višku svojega političnega pomena, ki je kasneje, pod vladjo Asircev, Babiloncev in Perzijcev zmeraj bolj pojemal.

ŠPORT

Po športnem svetu

Svetovni smučarski prvak premagan

Za najboljše finke smučarske dolgoprogaše, ki so zbrani na športni šoli v Vierumäki, so priredili tek na 12 km, katerega rezultati so bili presenetljivi. Svetovni prvak Pavel Pitkanen je zaostal za 2 minuti za dvajsetletnim S. Rytty-jem, ki je porabil za to progo 49:17 minut, medtem ko je Pitkanen potreboval 51:08 minut. Tretje mesto je zasedel T. Sollo v 52:00 min. Stil, s katerim je Rytty zmagal v tem teku, je napravil na vse strokovnjake velikanški dojem.

Švedov ne bo na svetovne tekme v hokeju na ledu

Švedska je telegrafično obvestila prireditelje v Švici, da se ne udeležijo svetovnega prvenstva v hokeju na ledu. Tako bo sedaj tekmovalo v Curihu in Bazlu 14 narodov. Zrebanje skupin in igralni program bodo napravili v soboto v Bruslju.

Zimske olimpijske igre od 4.—12. februarja 1940

Švicarski olimpijski odbor je že potrdil razpise za pete zimske olimpijske igre, ki bodo v času od 4. do 12. februarja prihodnjega leta v St. Moritzu. V razpisu so od smučarskih panog samo patrolni teki za vojaška moštva, ker se ostale smučarske panoge zaradi amaterskega vprašanja ne smejo vršiti. Poleg tega se bodo vršila samo kot nekaka produkcija tekmovanja v skijöringu in drugo.

Odlični uspehi ameriških atletov v zaprtim prostoru

O priliki tradicionalne slavnosti Kolumbovih viteзов v New Yorku so atleti dosegli tri odlične uspehe. Donald Lash je zmagal na 3000 m v 8:28 proti Dekkardu in San Romani-u. Glen Cunningham je na 800 m prispil do kapitulacije Gene Venke-ja in Ch. Beethama z neverjetno končno hitrostjo v času 1:53. Na 500 m je postavil Lesley Wallace s časom 1:04,4 nov ameriški rekord v zaprtih prostorih.

Krasni uspehi inozemskih smučarjev

Svetovni smučarski prvak Finca Kalle Jalkanen je zmagal v Villmanstrandu v teku na 20 km v izrednem času 1:12:27.

Odlični uspehi je pokazal šele 15letni norveški hitrostni drsalec Ivar Löffler, ki je zmagal v Trondheimu na 1500 m v času 2:49,9.

Nov rekord na skakalnici v Hammarby je postavil najboljši švedski smučarski skakalec Sven Erikson s 46 m.

Lahkoatletski dvoboj Nemčija : Francija v Monakovem

Nemški strokovni urad za lahkoatletiko je odločil, da se bo letošnji lahkoatletski dvoboj med Nemčijo in Francijo vršil 2. julija v Monakovem.

Sörensenova je postavila nov svetovni rekord

Preteklo sredo se je vršila v Kopenhagenu plavalna tekma, pri kateri se je posrečilo mladi danski plavalci Inge Sörensen postaviti nov svetovni rekord v prsnem plavanju na 400 m. Omejeno progo je Sörensenova preplavala v času 6:16,2 min. Prejšnji rekord na tej progi je branila od 7. marca dalje Marta Genegen, ki je tudi v Kopenhagenu postavila dosedaj veljavni rekord s časom 6:19,2. Vmešni časi najnovejšega rekorda Sörensenove so bile: 100 m 1:27,8, 200 m 3:03,3 in

za 300 m je porabila 4:41 min. Drugo mesto je zasedla Nizozemka Joppe Walberg, svetovna rekordka na kratke proge, ki je porabila za 400 m progo 6:24,3 min.

Štiri tekme za zimski pokal

V četrtak so odigrali štiri tekme za zimski pokal, ki so takole izpadle:

BSK : Slavija (0) 6 : 1 (3 : 1).
Jugoslavija : Radnički 4 : 0 (0 : 0).
Jedinstvo : Zemun 0 : 0.
Gradjanski (S) : Bask 3 : 2.

Skakalna šola v Planici deluje

Smučska skakalna šola v Planici redno obratuje. V ponedeljek je prišel iz vojaške službe Albin Novžak na dopust in je takoj pričel s trenin-gom. Kljub južnemu snegu so skakalnice skrbno urejene in dnevno vežbajo naši smučarji na njih. Kakor vsa prejšnja leta, tako je tudi letošnje leto udeležba za vsakogar brezplačna in priporočamo smučarjem, da izrabijo sedanje ugodno vreme vsaj za trening in skokih.

Smučarski klub Ljubljana:

Zakaj Palme ni skakal na 11. zletu GZSP?

Dnevnik »Jutro« je v svoji športni rubriki z dne 18. t. m. prinesel ta-le članek:

»Franc Palme, član Snsk. Ljubljana, ki ga preteklo nedeljo ni bilo na zletu gorenjskih smučarjev v Kranjski gori in Planici, je prav takrat skakal — zaradi treninga — na tako imenovani Lichtensteinschanze na Semmeringu« itd.

Ker je namen članka delati nerazpoloženje v javnosti proti Smučarskemu klubu Ljubljana in proti našemu članu g. Fr. Palmetu, izjavljamo sledeče:

Palme se mudi zaradi študija na Dunaju ter je preko svojega kluba zaprosil pri JZSZ za licenco, da sme v Nemčiji startati za našo državo. Ker je letos v zelo dobri formi, sta mu klub kot tudi JZSZ dala rada to dovoljenje.

Če on poleg svojega poklicnega dela najde še čas za športno udejstvovanje in pokaže pri tem uspehe, je to po našem mnenju samo priznanje za njega in v čast našemu smučarstvu in naši državi.

Radi namigavanja o izletu gor. smučarjev izjavljamo, da se je izleta udeležilo 31 tekmovalcev našega kluba in tudi večje število funkcionarjev kluba, ki so se izletnemu odboru stavili na razpolago, kar nam bo gorenjska zimska-sportna podzveza gotovo rada potrdila.

Smučarski klub Ljubljana.

Snežne razmere

Poročila Tujkoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSZ z dne 20. januarja 1939.
Kranjska gora 810 m: 2, delno oblačno, 25 cm snega, južen, mirno.
Rateče-Planica 870 m: 2, delno oblačno, 36 cm snega, južen, mirno.
Planica-Slatna 550 m: 1, delno obl., 36 cm snega, južen.
Planica-Tamar 1108 m: 2, delno obl., 40 cm snega, južen.
Pre-Petelinjek 1410 m: 2, delno obl., 30 cm snega, južen.
Pokljuka 1300 m: 2, delno oblačno, 4 cm snega, južen.
Dom na Komni 1530 m: 2, oblačno, 30 cm snega, južen, mirno.
Gorjše 1000 m: 3, oblačno 20 cm snega, južen, mirno.
Menina planina 1308 m: —2, delno oblačno, 30 cm snega.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Obšni zbor podružnice SPD v Gorjah pri Bledu bo v nedeljo 29. t. m. ob 3 popoldne v šolskem poslopiju v Zg. Gorjah s sledečim dnevnim redom: Poročilo predsednika, poročila društvenih funkcionarjev, volitve novega odbora in raznoterosti. Vsi člani gorjanske podružnice SPD so vabljani, da se polnoštevilno udeležijo navedenega obšnega zbora.

SK Ljubljana obvešča starešine in podporne klane, da bo redni letni občni zbor kluba v ponedeljek 23. januarja ob 20 v salonu pri »Sestici«. — Zaradi važnih vprašanj prosimo za polnoštevilno udeležbo.

V angleških tvornicah za živila se zdaj ženske vadijo v tem, da bodo lahko nastopile za obrambo domovine, če bo treba. — Na eliki so delavke v posebni obleki, a plinsko masko in jekleno čelado, ko gasijo požar na vežbanju.

Vrhnika

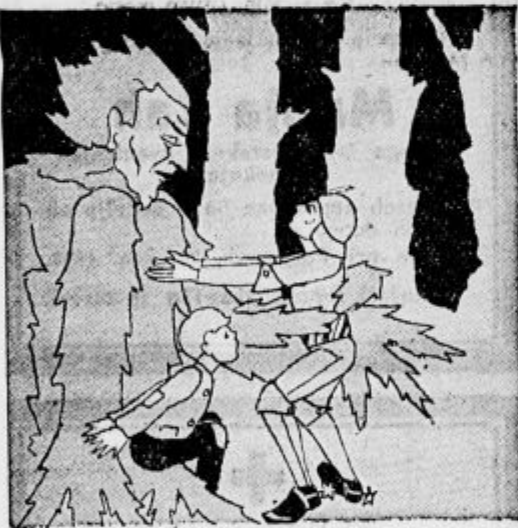
V sredo o polnoči je umrl g. Mihael Opeka, tajnik Hranilnice in posejilnice na Vrhniki, v 59. letu starosti. Kdo ga ni poznal? Bil je vedno v sprednjih vrstah zavednih katoliških mož, prosvetar z dušo in telesom in dober igralec, saj smo se mu še na sv. Stefana dan od srca nasmejali v njegovi zadnji vlogi. Pridno je tudi širil katoliško časopisje na Vrhniki. Ohranimo zavednega katoliškega moža in prosvetarja v častnem spominu! Družini naše iskreno sožalje.

Brežice

Narodni kinoc. Kakor izvemo, je »Narodni kinoc«, ki je začel v Brežicah a predstavami pred enim letom, prešel sedaj v roke novega lastnika, in sicer g. Kraglja Franca, zidarskega mojstra iz Brežic.

Signalna sirena. Tukajšnje prostovoljno gasilno društvo si je pred kratkim nabavilo električno signalno sireno, ki je montirana na vodovodnem stolpu in katero bo uporabljalo ob požaru ali drugih nevarnostih. Te dni bo društvo sireno večkrat preizkušalo. Pozneje pa jo bo uporabljalo samo ob požaru ali kakšni drugi nevarnosti.

Konči Ahatič: Jaka Spaka in čudodelna dlaka

Proseče stegne Črt svoje roke k Gozdanu: »Mogočni gozdni duh. Prosim te, oživi kraljično Marjetico.« A Gozdan zmaje z glavo in reče: »Marjetica je kaznovana radi svoje gizdavosti, a jaz zdravila za njeno spanje ne poznam. Pohitita k začaranim vili Odmevki. Morda ga vama ona pove.«

Dolores Vieser: Podkrnoški gospod

Poslovenil Janez Pucelj

Zdaj pritegne Lenart čisto rahlo njeno roko k svojim ustnicam:

»Bodite zdravi..., draga sestra!«

Hema mu prikima še enkrat z žarečim obrazom, se tesneje zavije v plašč in odide v sonce.

Lenart zre za njo. Čisto mirno gre čez polje v sivem plašču, izpod katerega ji gleda modra obleka.

Gre z jersko kom in vrčem čisto tiho in krepko čez ravan, kakor je hodila svoje dni gospa Hema s Krke, ki ji danes pravijo svetnica.

Ob lesi, ki se pride skoz njo s travnika na gladko shojenih tleh, sama pa gleda z urnimi, barje, stoji stara Suza. Vreteno ji pleše za plahimi očmi zdaj na barje, zdaj tja čez na tuhe pod leskov grm in popotniku, ki se hoče kmetijo. Kadar pride kdo po kolovozu, se podzdrniti na nevarno pot proti Velešam, reče:

»Ne smete čez barje? Ne hodite čez most, je trhlen. Pojdite rajši tam mimo brestov.«

Vedno okrogletje pleše vreteno in vedno bolj boječe gresta očesci stari Suzi sem in tja. Sonce hoče že zatoniti za gozdove.

Tedajci se zasveti v rjavem trstju. V sivo-beli, težki platneni obleki prihaja Alenka po ozki stezi. Gre kakor v sanjah, plavajoč, zibajoč se, z žarečimi lici in bliščecimi se očmi. Suza odprane lesa.

»Brž, brž, Alenka! Koliko sem pretrpela strahu! Tako dolgo — Alenčica, tako dolgo!«

»Pojdaj zdaj brž domov!«

Vendar Alenka se nasloni na steber.

»Ne še, Suza, prosim, prosim, mamka! Saj ni tako modrak«

Slovenj Gradec

Smrtna kosa. V tukajšnji javni bolnišnici je po daljšem mučnem trpljenju umrla 41 letna ga. Frančiška Zvonar, sodarjeva soproga in posestnica v Starem trgu pri Slovenjem Gradcu. Pokojnica je zapustila devet nepreskrbljenih otrok. Bila je dobra krščanska mati in vneta čitateljica naših katoliških listov, zlasti pa »Slovenec«. Pri odprtem grobu se je od pokojnice poslovil domači g. župnik Horvat Stefan. Naj počiva v miru, preostali pa naše sožalje.

Združno-gospodarski tečaj je bil v sredo, dne 18. januarja t. l. dopoldne v Združnem domu. Tečaja se je udeležilo nad 70 naših najboljših kmečkih mož in fantov, ki so z zanimanjem sledili predavateljem. Predavali so združni revizor od Združne zveze g. Anton Urbanija iz Maribora, okrajni kmet, referent g. Ivan Stropnik in zastopnik Kmečke zveze g. Fine iz Ljubljane. Tečaja se je udeležila tudi osnovna šola s svojimi učenci višjih razredov. To je bil en del tega tečaja. Drugi del tečaja pa bo v sredo 8. februarja.

Lord Halifax v Angleškem kolegiju v Rimu

Drugi dan svojega bivanja v Rimu je angleški zunanji minister lord Halifax obiskal ondotni Angleški kolegij. Sprejel ga je msgr. Godfrey, ki je bil šele nedavno imenovan za apostolskega delegata v Angliji. Lord Halifax je sporočil oproščenje ministrskega predsednika Chamberlaina, ki zaradi obiskov po drugih krajih Rima ni bil mogel priti v kolegij.

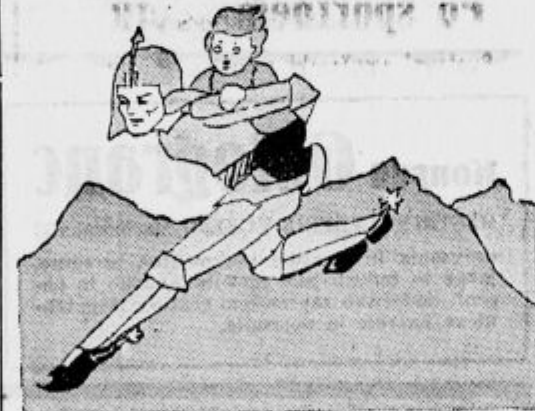
Nato si je lord Halifax ogledal tudi cerkev sv. Petra.

Prenapolnjene cerkve v Moskvi

Kakor poroča list »Ost-Expre« iz Moskve, so bile med letošnjimi pravoslavni božičnimi prazniki ki so bili 7. in 8. januarja, vse cerkve v Moskvi in po deželi prenapolnjene z verniki. Brezbožniška propaganda, ki je bila doslej zmeraj najhujša vprav v praznikih, ni bila letos toliko opazna. Zato pa sovjetski listi jako obtožujejo boreče brezbožnike, jim očitajo brezbrzičnost in zahtevajo, naj z večjo gorečnostjo nastopajo zoper vero in Cerkev.

Belgijska vas na lovu za levom

V občini Stervens-Woluwe so imeli te dni razburljivo lov na leva. Zaradi poškodbe motorja so morali odpeti cirkuski voz od vlaka in so ga pustili na cesti. Ponoči pa je nastal tako hud vihar, da je odneslo streho z vagona, tako da je lev, ki je bil v tem vagonu, nenadoma zavohal prosto pot v svobodo in se a prostostjo tudi okoristil. Drugo jutro je neki 56 letni kmet delal na polju blizu ceste. Ko je zagledal žival, ki se mu je dozdevala ko pes, je začel lučati kamenje v renčečo žival. A koj nato je planil nanj lev in ga skoraj do smrti ogrizel. Vse cirkuske osebe in policija ter oboroženi vaščani so zdrveli na lov in čez nekaj časa so z lasom ujeli nevarno zverino.

Črt in Jakob se kar hitro odpravita iskat Odmevko. Dolgo, dolgo sta hodila in majhni deček je le stežka lovil korake velikega kralja Črta. Kmalu je bil tako utrujen, da ni mogel več naprej. Tedaj si ga Črt naprti na ramena in z njim drvi kar deset dni in deset noči neprenehoma, da bi čim prej dospel do začarane Odmevke, ki bi mu pomagala rešiti ljubljeni Marjetico.

Starka jo pogleda. Srce ji je težko.

»Oče bo vprašal, srčece,« reče v skrbeh. Alenka je ne sliši.

Tedaj počene starka na kamen. Je bolje tako. Stara pesem ji pride na misel.

»Zakaj so ti lica tako rdeča, tako rdeča, jurjevica?«

»Ah, o, e, od divjih jagod, verjemi mi, oče!«

»Zakaj so ti lica tako vroča, tako vroča, jurjevica?«

»Ah, oče, od lepega sonca, verjemi mi, oče!«

»Zakaj so oči ti...«

»Si ga videla, Suza?« vpraša deklica in hipoma poklekne k stariči.

Suza prikima:

»Videla sem ga, ko je jahal mimo. Je jako lep, detece.«

»Kakor svetli Beli bog jel« klikne Alenka pridružno.

»Kakor Beli bog,« ponovi za njo starica.

»Ampak — jurjevica — kaj pa bo iz tega?« vpraša potem vsa zaskrbljena.

Alenka dvigne vroči obraz.

»Ne vem,« reče in se nasmehe, da starka vztrepetala zastran tega smehljaja.

»Ne vem ničesar. Vem samo, da sem bolna, kadar ga ni, in da kopnim od sreče, kadar pride.«

»Alenčica — — —«

Deklica prižme lice dekli ob suho ramo: »In — Suza — si moreš misliti — on me ima tudi tako rad! Več, kaj mi je danes rekel?«

»Kaj, detece?« iztisne Suza iz sebe in bi vendar rajši prav ničesar ne vedela.

»Rekel mi je, Suza, da je bil prejšnje čase šestkrat močno žalosten. Močno žalosten, več, Suza, tako, kakor si človek sploh misliti ne more. Brala sem mu na očeh. Zdaj pa misli zmeraj samo name in zdaj je močno srečen, ker ga ljubim.«

Stara Suza pogladi deklico po razpletenih laseh.

»Rada verjamem, gospodarica,« šepne v grozi. »Ampak srčece, on te vendar ne more

Po pisanem filmskem svetu

Škofijske dneve za film in radio bodo obhajali po vseh francoskih škofijah januarja in februarja. Organizacija teh dni obstoji v zborovanjih, predavanjih, predvajanjih dobrih filmov. V Parizu bo veliko zborovanje za dober film 29. januarja. Govoril bo na njem kardinal Verdier sam.

Vrhovni ameriški odbor za nadzorstvo nad filmi, v katerem imajo svoje zastopnike razne verske, kulturne in literarne organizacije, je kot najboljši film sveta lani označil francosko vojno dramo »Velika služija«, katero je režiral Jean Renoir. Od ameriških filmov sta med najboljšimi deli kot, prva navedena »Robin Hood« in pa »Demonska žena«, poleg »Snežulčice« in še nekaj drugih manj znanih filmov.

Ameriške filmske trojčice, sestre Lanejeve od katerih smo dve videli tudi pri nas v zanimivem »Hotelu Hollywood«, igrajo glavne vloge v novem delu režiserja Kertesa »Štiri htere profesorja Lempa«. Film je narejen po slovitom romanu velike ameriške pisateljice Fannie Hurstove, ki je s pretresljivo preprostostjo znal prikazati življenje in trpljenje ameriške ženske.

V propagando za oborožitev Združenih držav se je vrgla nekdanja zelo znana igralka Mary Pickfordova, ki potuje po državi in ima vsak dan najmanj po eno reklamno predavanje. Zato propagando jo je najelo vojno ministrstvo.

»Poslednje povelje«, je naslov novemu mogočnemu ameriškega filmu iz svetovne vojne. Dejanje se odigrava na francosko-nemškem bojišču leta 1916 in obravnava v pretresljivi obliki problem vojnega tovarštva, edine človeške vrednote, ki je vojni vihri ohranila svojo veljavo in obdržala ljudi, da niso čisto podivjali. Film je zanimiv tudi po tem, da v njem igrajo samo moški, med njimi

Zahtevajte povsod naš list!

vzeti za ženo! Ne more! Kaj bi ljudje rekli? In gospodar. In Janko, ženini! Gospodarica, ljuba, ljuba gospodarica, daj se izprosi, ne hodi nikdar več k njemu! Reci mu, naj nikar več ne pride! Povej mu — — —

Alenka dvigne roko. Oči ji ta trenutek popolnoma počne:

»Oče! Janko! — Če hočeš, Suza, tako jim povej, da ljubim Podkrnoškega. Saj me lahko potem tepo ali vržejo v Živo Blato, toda srca mi ne morejo vzeti!«

»Ampak Alenčica,« beblja starka, »kako si moreš le misliti, da bom kaj povedala? Ampak tesno mi je pri srcu, tako tesno, detece! Ne vem, kaj je, nekaj oblažuje ponoči hišo. — Srčece, ne hodi predaleč od doma — — kako nevarno je vendar barje!«

Alenka nežno ovije roko okrog neboljlene starice in jo poljubi na lice. Suza se blaženo smehlja:

»Pojdaj zdaj, gospodarica. Ne smeš hoditi po megli.«

Korakate počasi čez travnik proti dvoru. Vsaka prede svoje misli. Pri vodnjaku ju prestrašijo hlapci, ki stojijo okrog pastirčka.

»Kaj je?« vpraša Suza.

»Sem pokaži, Halek!« veli veliki hlapec. Rjavi fantina ponosno stegne roko:

»To sem našel, ko sem šel za lisko na barje,« zakliče zvonko in kaže nenavadno veliko podkev.

Suza mu jo hoče vzeti.

»Haha,« se zabiheta, »podkev pomeni srečo.«

Rada bi si vtaknila železo pod predpasnik, pa gibčni Halek ga ne izpusti.

»To ti mora biti norec, kdor s takim konjem jezdari čez barje,« meni konjar Mirko in obrača podkev na vse strani. Pri tem meni pomišlja se:

»Če me oke ne vara, jo je krivil podkrnoški kovač. Mu poznam roko.«

»Ti pa že ne boš starosti delal od same prebrisanosti,« mu oponese Suza. »Konj je konj

močna karakterna igralka Eroll Flynn in Basil Rathbone. Ameriški tisk poroča, da je delo imelo velik uspeh, kar je razumljivo sprito razburjenega razpoloženja, ki spet zajema svet in mu vojno približuje.

Podoba brez besed.

in kovač je kovač. Kdo ve, koliko časa že leži tamkaj.«

Čez dvorišče zazvigne nenadoma žvižg.

Glave se okrenejo. Na hišnih vratih stoji Samo, gospodar, v dolgi halji iz ovčje kože, z bičem v pasu.

»Halek!«

Dečko se potuhne in skoči z dolgimi skoki čez borjace.

Hlapci pohite vsak na svoje delo.

Suza stoji z Alenko sama na dvorišču. Deklica se smehlja čisto rahlo, vendar Suzi trepetajo stari udje.

»Svečo za cerkev v Kamen in sveto palico k sveti lipi,« se zaoblubi, če pojde le še to pot nevarnost mimo.

»Gospodar bo Haleka vprašal zastran krave, ki je zbežljala,« se tolaži sama sebe.

»Meniš, da je zdaj že pri Dravi?« vpraša hrepeneče Alenka v njeno premišljevanje.

Lenart sedi v temni prostorijski sobani, na pol naslonjen nazaj v neprični, svečani naslonjač, na čigar naslonjalu čepi sokol, in raztreseno prisluškuje okorni govorici vaškega starešine z Brega.

Stari mož, ki je pred temi revnimi časi imenoval svojo last lepo kmetijo, zatočeno kmetico in rešto zdravih otrok, stoji pred milostljivim gospodom in prosi, da bi mu izpregledal desetino. »Nisem mogel vsega obdelati, vaša gnada. Stara je že čisto pri kraju, odkar sta pueba zibnila. Imamo komaj življenje za zimo. Ne moremo plačati, gospod —« prosi hripavo. Pot mu stoji na čelu. Svoj živ dan mu nikdar ni bilo treba prositi. »Če bi nam pomagali — mi na Bregu se vsi zanašamo na njih, so nam bili sami obljubili, gnadjivi gospod!«

Stari kmet dvigne močni pogled v Lenarta in se prestraši. Ne gledajo hudo, gospod? — Sveta Mati božja, kaj je prišel zlo urož?

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinjska vstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Perica in likarica
poštena, z dobrim spravevalom, išče službo. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 471. (a)

Mesarski pomočnik
vaje vseh del, vojašinske prost, išče službo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 537. (a)

Trgovska pomočnica
verzirana v vseh strokah, želi službo takoj ali pozneje v mestu ali na deželi. Naslov pove upravitelja »Slovenca« pod št. 496. (a)

Prodajalka
izučena v trgovini meš. blaga, pridna in poštena, želi premeniti mesto. — Voljna tudi gospodinjstvenega dela. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 499. (a)

Mlad fant
z lastnim motornim vozilom in šoferskim izpitom išče službo trgov. sluge, raznašalca ali kaj sličnega. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 500. a

Iščem službo
skladničnika, oskrbnika na posestvu ali kaj podobnega. Sem vaje vsakršnega dela, trgovskega ali poljedelskega; pošten, trezen, oženjen, star 50 let. Naslov pove upravitelja »Slovenca« pod št. 575. a

Dekle
pridno, pošteno, z večletnimi dobrimi spravedlivi, vajeno kuhe in vsakega gospodinjstva — išče službo. Prednost imajo vdovski ali samski gospodje. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 745. a

Pouk

Nemščino poučuje po 5 din na uro Smrekar, Suvoberka 35. (u)

Službo dade

Izurnjen pletilni mojster
in mehanikar se takoj sprejme v stalno službo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 877. (b)

Služkinjo
vestno, pošteno, po možnosti vajeno kuhe, sprejemem k manjši družini na deželi. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 872. b

Pisarniška moč
z večletno prakso, s perfektnim znanjem nemške korespondence, išče službo za takoj ali pozneje, event. tudi samo dopoldne ali popoldne. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Korespondentinja«

Služkinjo
vajeno gospodinjstvenih del in kuhe, pridno, snažno, pošteno, sprejememo, toda samo z najboljšimi spravedlivi in tako, ki se dolgo drži ene hiše. Po možnosti predložiti priporočilo. Nastop takoj! Predstaviti se: Christof, Povsetova ulica 33a, Ljubljana, Kodeljevo. (b)

Najnovejši model

Zastopnik:

LUDOVİK ŽITNIK

Ljubljana - Kolodvorska ulica 26
Telefon 34-23

Glasba

Gramofonske plošče
šlagerje, plesne, narodne, s harmoniko in petjem samo Din 30.—

stare vzamem v račun.

STROJI

Krojaški stroj
»Singer«, otroški voziček, železno peč, žensko kolo proda Zora, Marencičeva ulica 3, Moste. (1)

Šivalni stroj
nov, pogreznjiv, poceni prodam. Hermes, Stari trg št. 21-1.

Nov šivalni stroj
prodamo za polovično ceno ter pol leta učimo brezplačno šivat obleke. »Julijana«, Gosposvetska 12.

Širite »Slovenca«!

Auto-motor

Motor B. S. A.
poceni prodam. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 841. (2)

Prodamo

Karfiolo
vsak dan sveže — nudi Čuček, Vodnikov trg — Ljubljana, tel. 42-25. (1)

Štedilnik
malo rabljen, napredaj. Jesenovec Franc, Vnanje gorice 59, Brezovica. (1)

Pocenili smo
vsa zimska oblačila, perilo itd. Presker, Sv. Petra cesta 14. (1)

Tračnice
za poljsko železnico in dva vaгонčka prodam. A. Jerko, Črnuče. (1)

Prodam
ca. 8 m³ bukovi in javorjevih plohov in 25 prm. drv cepanic, suho blago. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 532. (1)

Šivalni stroji

s tovarniško garancijo na ugodne mesečne obroke. Rabljene stroje vzamemo v račun, isti tudi po zelo ugodnih cenah na prodaj!

Nova trgovina
Tyrševa cesta 36
(nasproti Gospodarske zveze).

Pohištvo

Spalnice
kuhinje, posteljne mreže in drugo pohištvo, najceneje Andrej, Kemenskega 34.

Modroce

posteljne mreže, železne zložljive postelje, otomane, divane in tapetniške izdelke nudi najceneje

Rudolf Radovan
tapetnik — Mestni trg 13
Ugoden nakup morske trave, žime in cvilha za modroce ter blaga za prevleke pohištva.

Posestva

Stavbna parcela
na lepem kraju blizu postaje Sk. Loka, ugodno naprodaj. — Informacije: Suha št. 21 — p. Škofja Loka. (p)

Vnajem

ODDAJO:
Žago
(venetjanko) na električni pogon oddam takoj v najem. Informacije Suha št. 21 — p. Škofja Loka. (n)

Stanovanja

ODDAJO:
Dvosobno stanovanje z vsem komfortom, odda s 1. majem t. l. v Cigaletovi ulici »Salus« d. d., Ljubljana. (c)

Obrt

Franc Jager
tapetništvo

Ljubljana, Sv. Petra c. 17
telefon 20-42

Velika zaloga vseh vrst žimnic, otoman, najmodernejših couch-zof. V zal. vedno vseh vrst žima, gradl za modroce, blago za prevleke pohištva itd. — Solidno delo! Točna postrežba! Konkurenčne cene!

»Slovenčevi« naročniki dobe za primer smrtni nesreče socialno podporo

10.000 dinarjev tudi v letu 1939

Čl. I. Smrtne nesreče, za katere izplačuje konsorcij »Slovenca« podpore, so:

1. Nesreče pri izvrševanju poklicnega dela v poljedelstvu, pri živinoreji in v gozdu, v obratih in v industrijskih obratih in podjetjih.
2. Nesreče na vozilih in železniške nesreče.
3. Nesreče zaradi strele, ognja in povodnj.
5. Nesreče zaradi strupenega pika.

Pri katastrofalnih nesrečah, ki zahtevajo več človeških življenj, se da podpora največ 50.000 din, ki se v enakih delih razdeli med prizadete upravičence.

Podpora se ne izplačuje za te-le smrtne slučaje:

Umori. — Kap. — Smrtne slučaji, ki so posledica bolezni, telesnih hīb, telesnih poškodb, ali nastanejo zaradi trajnega prenosa telesnih sil. — Nesreče zaradi pijanosti. — Nesreče v primeru vojne, vstaj, revolucij, demonstracij: pri pretepih, če se pretepa udeležil ponesrečenec ali dedič. — Nesreče na lovu. — Nesreče pri tekmar, pri vožnji z motornimi vozili brez izpita. — Nesreče pri letalih in podmornicah. — Nesreče pri izdelovanju in izvenpoklicnem uporabljanju razstrelil in eksplozivnih snovi.

Č. II. Pogoji, pod katerimi se podpora izplača, so:

1. da je bil ponesrečenec redni naročnik »Slovenca«.
- (Za rednega naročnika »Slovenca« se smatra tista fizična oseba, ki na nje naslov list prihaja. Ako sta na naslovu zapisani dve ali več oseb, se v primeru smrtne nesreče enega teh vzajemnih naročnikov prisodi pripadajoči del podpore.)
2. da je ponesrečenec za tisti mesec, v katerem se je smrtno ponesrečil, imel naročnino že plačano;
3. da smrtna nesreče ponesrečenec ni zakrivil in se tudi ni ponesrečil v dušni zmedenosti;
4. da je smrt nastopila takoj ali najkasneje osmi dan po dnevu nesreče; v vsakem primeru pa kot nedvomna posledica ene izmed nesreč, naštetih v čl. I. tega »Pravilnika«.

Čl. III. Pri zahtevah podpore je treba upoštevati tole:

1. Zahtevati podporo so upravičeni: ponesrečenčeva rodbina ali pravni dediči. Ti morajo v prošnji za podporo izjaviti, da v celoti sprejmejo pogoje tega »Pravilnika«.
2. Prošnjo za podporo vložijo upravičenci pri konsorciju »Slovenca«.
3. Prošnjo naj razjasni, kakšna je bila smrtna nesreča in ali so pogoji v čl. II. tega »Pravilnika« izpolnjeni. Prošnjo je treba priložiti potrdilo župnika onega kraja, kjer je ponesrečenec bival, in spravevalo zdravnika, ki je ugotovil vzrok smrti.
4. Ali je ponesrečenec umrl na posledici izmed nesreč, naštetih v čl. I. tega »Pravilnika«, in ali so izpolnjeni pogoji v čl. II. »Pravilnika«, ugotovi konsorcij.
5. Nesporazumljenja rešuje posebna komisija treh članov, v katero imenujejo dediči onega člana, konsorcij onega, tretji pa se dr. Miha Krek v Ljubljani.
6. Podpora se izplača v celoti (10.000 din) brez kakih odbitkov takoj, ko se upravičenost ugotovi.

Čl. IV. Upravičenost do podpore po danih pogojih se pridobi do preklica ali spremembe »Pravilnika«.

Sodna dražba

DVEH DVONADSTROPNIH HIŠ Z MANSARDO IN VRTOM V LJUBLJANI, Strelška ul. št. 22 in 24, 19 stanovanj, trgovina in gostilna, bo dne 9. februarja ob 9 dopoldne pri okrajnem sodišču v sobi št. 16. Posestvo je sodno cenjeno na 2.371.315 din, najmanjši ponudek znaša 1.185.658, potrebna kavcija 237.132 din.

„Slovenčeva“ podružnica

Ljubljana, Tyrševa cesta
(palača Poštni dom)

Konrad Gologranc

MESTNI STAVBENIK V CELJU, Mariborska 30
prevzema in izvršuje vsakovrstne privatne, javne in industrijske zgradbe solidno in poceni. Sodnijsko zapriseženi cenilec. Daje tehnične nasvete in pojasnila.

Zapustil me je za vedno moj dobi soproj in stric, gospod

Franc Grabljevec

posestnik

dne 20. jan., po kratki, mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere. Pogreb bo v nedeljo, 22. jan. 1939, ob 2 pop. iz hiše žalosti Kladezna 11, na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, 20. januarja 1939.

Globoko žalujoča žena Doroteja

Dotrpela je naša mama, stara mama, pramama in tašča, gospa

Marija Lah

soproga železničarskega zvančnika v pokoju

Pogreb nepozabne bo v nedeljo ob desetih dopoldne.

Loče pri Poljčanah, 20. jan. 1939.

Zalujoči soproj Martin in otroci.

Potrli v globoki žalosti naznanjamo vsem prijateljem in znancem, da je naš dobi nad vse ljubljani mož, oče, svak in stric gospod

Franc Lisjak

kurjač državnih železnic in posestnik

danes ob 7 po kratki in mučni bolezni, previden s tolažili svete vere preminul. Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo, dne 22. januarja 1939, ob 2 pop. iz mrtvaške veže spl. bolnišnice k Sv. Križu.

Ljubljana, 20. januarja 1939.

Žalujoče družine: Lisjak, Ličen, Gvardjančič

Vseh muk je bila nocoj rešena in se je po tridesetletni skupni življenjski poti od mene za vedno poslovila moja ljubljena ženka in najzvestejša tovarišica, gospa

AMALIJA KOUTNY ROJ. LEOPOLD-POVŠE

Spremili jo bomo k Sv. Križu od mrtvaške veže sanatorija Leonišče na Stari poti, v nedeljo, dne 22. januarja 1939, ob štirih popoldne.

To grenko vest naznanjam vsem svojim prijateljem in znancem, in jih prosim tihega sožalja.

Ljubljana 20. januarja 1939

ODON KOUTNY, SOPROG, IN SORODNIKI

Pozor!

Pozor!

Zaloga se bliža koncu

zato pohitite z nakupom knjig pod polovično ceno:

Germano: Življenje sv. Gabriela din 10.—
Sv. čistost din 5.—
Samec: Za naše male din 8.—
Vole: Roka božja din 10.—
Turšič: Izgubljeni raj din 10.—
Sardenko: Dekliške pesmi din 18.—

sedaj skupno samo
din 15.—

Scharsch: Spoved malih grehov din 25.—
Potočnik: Dobri pastir, I. del din 38.—
Potočnik: Dobri pastir, II. del din 40.—
Potočnik: Dobri pastir, III. del din 40.—

sedaj skupno samo
din 50.—

Teraš: Za visokim ciljem din 24.—
Teraš: Pri studencih zdravja in moči din 24.—
Teraš: Po stezah resnične popolnosti din 24.—

sedaj skupno samo
din 30.—

Vole: Otroci, I. del din 25.—
Vole: Otroci, II. del din 24.—

sedaj skupno samo
din 20.—

Prekrasni govori dr. Mihaela Opeke, t. j. 21 knjig, skupna cena 408 din — — — sedaj pa samo

din 200.—

TRGOVINA H. NICMAN, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 2